

ADVOCATENBLAD 2

4 februari 2011

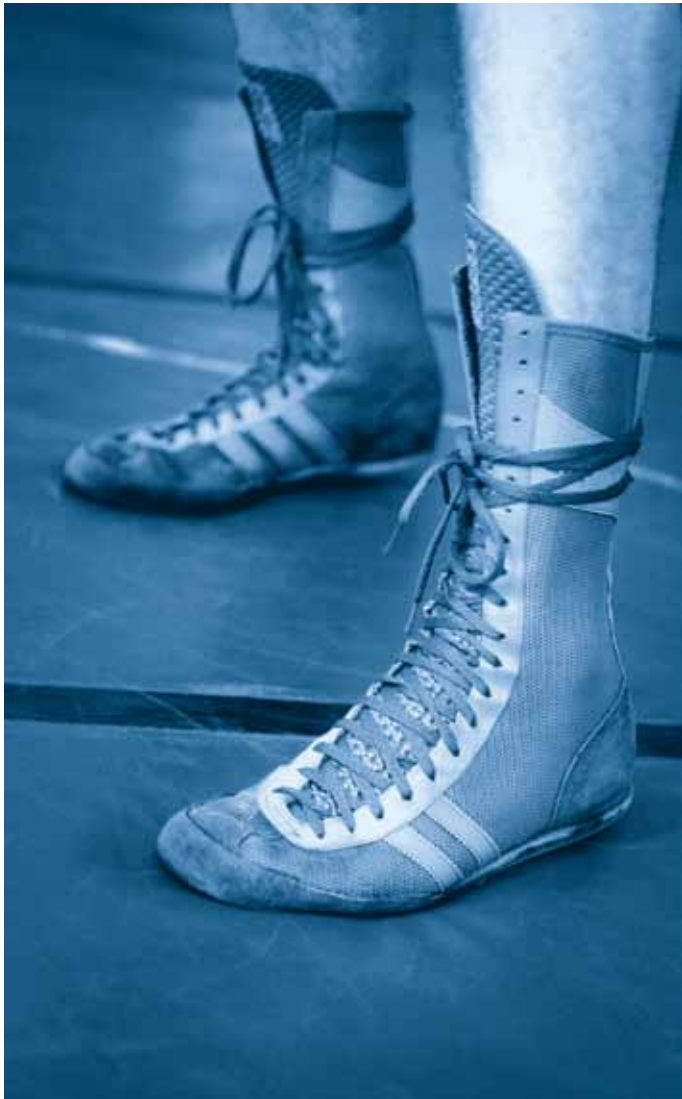
De advocatenstrijd tegen publieke veroordelingen

HET MEDIAGERECHT

- » Kroniek arbeidsrecht » Problemen bij nieuwe regeling griffierechten
- » Advocaat voor twee partijen (III) » Als Italiaanse in Nederland

FORT

FORT ZOEKT ADVOCATEN DIE STEVIG IN HUN SCHOENEN STAAN

Wil jij een volgende stap in je carrière zetten en heb je belangstelling voor een loopbaan bij een groeiend Amsterdams advocatenkantoor? Dan is Fort Advocaten op zoek naar jou.

Ter versterking van ons team zijn wij op zoek naar een:

Ervaren Advocaat-medewerker Bouwrecht / Aankomend partner

De sectie Vastgoed en Overheid zoekt een ambitieuze advocaat die het als een uitdaging ziet om samen met andere advocaten de bouwrechtpraktijk verder uit te breiden. Jij bent een enthousiaste persoonlijkheid die analytisch en strategisch denkt. Zowel adviseren als procederen zit jou in het bloed en je bent commercieel ingesteld.

Voor meer informatie kan je contact opnemen met Pieter Twaalfhoven of Katinka Verdurmen.

Advocaat-stagiair Vastgoed en Advocaat-stagiair Ondernemingsrecht

Voor de sectie Vastgoed en Overheid en de sectie Ondernemingsrecht zoeken wij enthousiaste kandidaten die gedreven, direct en slagvaardig zijn.

Voor meer informatie kan je contact opnemen met Katinka Verdurmen of Terry Steffens.

Advocaat-medewerker Ondernemingsrecht/Insolventierecht

De sectie Ondernemingsrecht zoekt een advocaat-medewerker die de insolventierechtspraktijk komt versterken en verder helpt uit te bouwen.

Voor meer informatie kan je contact opnemen met Frits Kemp.

Wat bieden wij? Fort biedt jou een carrière binnen een groeiende en succesvolle praktijk in een omgeving met een open en informele cultuur, uitstekende arbeidsvoorwaarden en volop opleidingsmogelijkheden.

Interesse? Meer informatie over deze vacatures en het kantoor kun je vinden op www.bijfortkomjeverder.nl.

Meteen solliciteren? Laat ons dan weten waarom jij denkt dat deze functie en Fort bij jou passen. Jouw sollicitatie, voorzien van C.V. en cijferlijst, kan je per brief of email zenden aan Carolien Bonsma (bonsma@fortadvocaten.nl).

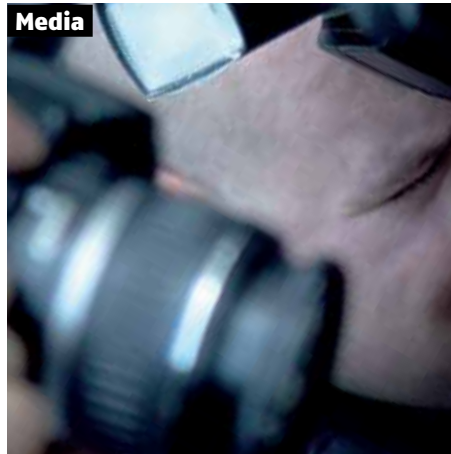

Actualiteiten

9

Het Europese Hof belt

Het EHRM komt soms snel in actie als overheden onomkeerbare beslissingen dreigen te nemen. Hoe krijgen advocaten het hof zo ver?

Media

14

Advocatenstrijd tegen publieke veroordelingen

Buitensporige media-aandacht: wat moeten advocaten doen als de massa oordeelt voordat de rechter heeft gesproken.

Werken in het binnenland

29

Werken in het binnenland

Patrizia Marcucci: 'In Italië moet je de juiste mensen kennen, hier kan ik op eigen kracht dingen bereiken.'

Nieuwe rubriek

Actualiteiten

- 2 Fouten bij nieuwe regeling griffierecht
- 3 De deken over stamoudsten
- 5 Veenendaal: NMa? Hupsakee, weg ermee
- 6 Meer rechten voor het slachtoffer in strafproces
- 7 Strijd over vrije advocaatkeuze leidt tot klacht
- 10 Agenda
- 11 Avondzittingen: voor advocaat verlenging van de werkdag
- 13 Tuchtrecter nu 25 jaar geen onderonsje meer

Arbeidsrecht

- 20 Kroniek Arbeidsrecht

Familierecht

- 31 En toch mag de advocaat geen twee partijen dienen

Stagiaire-opleiding

- 33 Commissie-Kortmann stelt verkeerde eisen aan universiteiten
- 35 Beroepsvaardigheden stiefmoederlijk behandeld

Opinie

- 37 Waarom moet advocaat de schulden betalen van hen die hij bijstaat?
- 39 Vof, cv en maatschap vergeten in nieuw griffierechtenstelsel?

Even oprissen

- 40 Verlengde verjaringstermijn en verruimde stuitingsmogelijkheden bij verzekeringen

Recensie

- 41 Mediation: onderhandelen met een hulpmotor

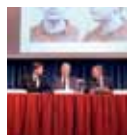
Kantoorartikelen

- 42 Personeelsadvertenties: te veel tekst, te onduidelijk

Reacties

- 45 Réchters verplichten advocaten te zitten
- 46 Geen klachten over Ordehandboek
- 47 Chinees rechtssysteem is zo slecht niet
- 47 Dwangcomparitie? Borrelpraat!
- 48 Transfers
- 51 Tuchtrectelijke uitspraken

Omslagfoto:
Bart Mühl / HH

Colofon

91e jaargang
Verschijnt elke drie weken.

Het *Advocatenblad* is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve Van de deken, Berichten van de Orde en Tuchtrect

Redactie
mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. M.R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. C.C. Oberman
mr. M.A.R.C. Padberg
mr. L.H. Rammeloo
mr. drs. Th.C. van Schagen
mr. P.H.E. Voûte

Eindredactie
Linus Hesselink

Redactionele bijdragen
Mailen naar:
l.hesselink@sdu.nl. Informatie:
Linus Hesselink,
070-335 35 74, 070-378 98 36
Het schrijven van redactionele bijdragen, max. 2000 woorden, levert per 500 woorden 1 opleidingspunt op.

Sdu Uitgevers
Gert Jan Schinkel (uitgever)
Sandra Kroon (directeur BU
Legal & Tax)

Beeldredactie
Charlotte Helmer

Journalistische redactie
Linus Hesselink, Hedy Jak,
Mark Maathuis en freelance:
Trudeke Sillevis Smitt
In de Actualiteiten deze keer ook korte berichten van Lex van Almelo.

Vormgeving
Dimdim, Den Haag

Correctie
Sandra Braakmann
Garijijn Urlings

Citeerwijze
Adv.bl. 2011-2, p.

Druk
Senefelder Misset,
Doetinchem

Digitaal archief
www.advocatenorde.nl,
met Balienetcertificaat

Advertenties
www.bereiddejurist.nl
Daniël Stoltz, accountmanager
d.stoltz@sdu.nl,
Tel. 070-378 05 62
Inzendtermijn:
afl. 3: 11 februari 2011
afl. 4: 4 maart 2011

Abonnementen
Adreswijzigingen van advocaten:
adres@advocatenorde.nl

Niet-leden betalen
€ 222,60 per jaarabonnement (incl. btw en verzendkosten) en voor de jaarband (€ 40).
Studenten 50% korting, losse nummers: € 31,80 (incl. btw).
Adreswijzigingen: Sdu Uitgevers
klantenservice, telefoon 070-378 98 80, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag, www.sdu.nl/service.

ISSN 0165-1331

HO
PRINT

Nederlandse
Uitgeversverband
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

Fouten en vertraging bij heffing griffierechten

De nieuwe Wet griffierechten burgerlijke zaken veroorzaakt sinds 1 januari problemen met de griffierechtsheffing. De nota's kunnen fouten bevatten en er kan vertraging in de heffing ontstaan, zo meldde de Raad voor de rechtspraak op 20 januari. 'De problemen worden veroorzaakt doordat de primaire systemen moesten worden aangepast,' vertelt voorlichter Michiel Boer. 'Het kan zijn dat er onjuiste zaaksoorten of teksten op de nota's voorkomen, en de roljournalen geven geen actuele betaalstatus aan. De naw-gegevens en de bedragen zijn wel correct.' Tirtsa Sternfeld, procesjurist bij NautaDutilh, heeft er dagelijks mee te maken: 'Je ziet de grap-

Advocaat terecht van curatorenlijst geschrapt

De Rechtbank Breda hoeft advocaat Serraris uit Geertruidenberg niet terug te plaatsen op de lijst van curatoren. Ook hoeft de rechtbank hem geen schadevergoeding te betalen. De Haagse kort gedingrechter heeft deze eisen van Serraris op 20 januari jl. afgewezen. De advocaat spande een kort geding aan wegens onrechtmatige daad omdat de rechtbank hem zonder duidelijke reden van de lijst zou hebben gehaald. Volgens de kortgedingrechter heeft de rechtbank de advocaat een bloemlezing van zijn functioneren gegeven. Ook zouden regelmatig corrigerende gesprekken met hem hebben plaatsgevonden en had hij uit het afnemend aantal benoemingen kunnen afleiden dat hij tekortschoot.

pigste omschrijvingen op de nota's staan; een dagvaarding is bijvoorbeeld een akte nalatenschap geworden.'

Op grond van de nieuwe Wet griffierechten burgerlijke zaken moeten partijen sinds 1 januari in vrijwel alle civiele zaken het griffierecht tijdig voldoen op straffe van verval van instantie voor eiser of veroordeling bij verstek voor gedaagde. In theorie zouden de vertragingen er dus toe kunnen leiden dat een zaak wordt verloren. De regeling kent echter een hardheidsclausule. 'Uiteraard zullen de problemen er niet toe leiden dat partijen zich niet mogen stellen,' aldus Michiel Boer.

Maar ook de vertragingen kunnen nadelig zijn voor partijen. Procesjurist Sternfeld: 'Wat je merkt is dat de infrastructuur ontbreekt. Je wordt als advocaat geacht te hebben betaald als je kantoor een rekening-courant met voldoende saldo heeft bij het gerecht. Toch gebeurt het dat de advocaat in dat geval een rekening krijgt en dat de zaak vier weken wordt aangehouden. Had de minister maar een jaar of twee gewacht tot de landelijke rekening-courant er is, met een koppeling aan

het Landelijk Tableau. Je merkt bij het roljournaal dat dat goed werkt. Van sommige rechtbanken hoor ik dat ze inmiddels tijdelijk zijn gestopt met de uitvoering van de heffing aan de poort en de daarmee samenhangende aanhouding.'

Wanneer de fouten en vertragingen tot het verleden zullen behoren, was bij het ter perse gaan van dit bericht op 27 januari nog niet bekend. Voorlichter Boer verwacht een oplossing 'op korte termijn'.

(Trudeke Sillevius Smitt)

- Zie over andere kwesties die bij het nieuwe griffierechten spelen de bijdragen van H. Loonstein en Martijn Maathuis verderop in dit nummer.

Het Citaat

'Je bent niet steviger bezig als je criminelen een dag eerder voor de rechter brengt'

PvdA-kamerlid Ahmed Marcouch, 20 januari, op de website nu.nl over de mogelijke invoering van supersnelrecht

Wereldcongres jonge advocaten Amsterdam

Michel Knapen

‘Succesvoller dan het WK-bid’. Zo noemt advocaat Michiel Groenland (Benvallor Advocaten en Belastingadviseurs) het feit dat Nederland van 23 tot 27 augustus 2011 het 49ste jaarcongres van de Association Internationale des Jeunes Advocates (AIJA) mag organiseren. ‘We hebben Amsterdams ingezet: zelfverzekerd en met wat bluf. Potentiële tegenkandidaten zoals Barcelona, Praag en Buenos Aires hielden het snel voor gezien.’

AIJA is een internationale vereniging voor advocaten jonger dan 45 jaar, en telt 150 Nederlandse leden. Groenland is voorzitter van het twaalfhoofdige organisatiecomité. Hij noemt AIJA congressen ‘uniek in de combinatie wetenschappelijk en gezamenlijk sociaal programma, waar iedereen aan deelneemt’. Een specifiek thema heeft het congres niet, al komt het logo met de fiets wel steeds terug in de promotie. ‘We fietsen er ook mee rond’, zegt Groenland. Hij verwacht tussen de 600 en 750 advocaten uit circa tachtig landen. Het congres staat ook open voor niet-AIJA leden, mits ze jonger zijn dan 45 jaar.

Van de deken

Niet meer stamoudsten tegen stoute stamgenoten

Jan Loorbach

Wie op 1 februari 1986 geboren is – de generatie die nu de advocatuur instroomt – is even oud als het moderne tuchtrecht voor de advocatuur. Per die datum is het systeem van raden van discipline en het Hof van Discipline in werking getreden (zie ook elders in deze Actualiteiten). Een heilzaam instituut dat de kwaliteit en de integriteit van onze beroepsuitoefening doeltreffend helpt bewaken. Dat zeker ook omdat daardoor de deken zijn handen vrij kreeg voor onderzoek, bemiddeling en toezicht. Daarvoor waren het de raden van toezicht, die toezicht, opsporing, vervolging en tuchtrechtelijke afdoening allemaal in één hand hielden. Daar moet Montesquieu van gegruwd hebben.

In de Memorie van Toelichting bij de betreffende wetswijziging werd vermeld dat de belangrijkste reden voor deze modernisering is dat de belangen van de cliënt (bij de tuchtrechtelijke handhaving van de normen voor een behoorlijke beroepsuitoefening) meer tot uiting moeten worden gebracht: ‘Niet “de eer van de stand der advocaten” maar de waarborging van een behoorlijke beroepsuitoefening met het oog op de belangen van de rechtzoekende is de primaire doelstelling van de tuchtrechtspraak’.

Hoewel de Advocatenwet van 1952 toch het tijdperk van een op moderne leest geschoeide beroepsorganisatie inluidde – een publiekrechtelijke organisatie met verplicht lidmaatschap en eigen verordenende bevoegdheid – was daarin nog wel plaats voor een traditioneel gildeachtig tuchtrecht, dat gehandhaafd moest wor-

den binnen en ten behoeve van de beroepsgroep. Het advocatentuchtrecht is in de wet en zelfs in de grondwet verankerd en dient daarom niet een groepsbelang, maar per definitie het openbaar belang, en dus het belang van de rechtzoekenden.

Als we nu terugkijken op die 25 jaar tuchtrechtspraak door onafhankelijke tuchtrechtelijke organen in twee instanties, dan past waardering voor die talloos velen die aan onze tuchtrechtspraak onmiskenbaar en geprononceerd deze nieuwe inhoud hebben gegeven. Natuurlijk wordt er soms dogmatisch zuinigjes gedaan over de toch nog zware vertegenwoordiging van advocaten in de colleges en een enkele keer ook wel over de kwaliteit of de normkeuze in de tuchtrechtelijke jurisprudentie. Maar overheersend is de indruk dat het advocatentuchtrecht kwalitatief zeer aan de maat is en zeker bijdraagt aan normbewustheid van advocaten.

Daarbij spelen om de tuchtrechters heen natuurlijk ook de dekens en de veelgelezen rubriek in dit blad een rol – hoeveel gedragsrechtelijk euvelgedrag zou het lezen van die rubriek wel niet voorkomen hebben? – maar 25 jaar na 1 januari 1986 mag toch wel vooral even worden stilgestaan bij de geslaagde transitie van folkloristische ordehandhaving van stamoudsten jegens stoute stamgenoten, naar serieuze onafhankelijke en goed gewaarborgde rechtspraak, met een zonneklare normbevestigende en ook normvormende functie.

Relativiteitseis in Crisis- en herstelwet zet omwonenden buitenspel

Hoewel de gemeenteraad bij de vaststelling van een bestemmingsplan onzorgvuldig te werk is gegaan, verklaart de afdeling Rechtspraak van de Raad van State het beroep van omwonenden ongegrond. Deze afdeling heeft voor het eerst de 'relativiteitseis' uit de Crisis- en herstelwet toegepast. Volgens de afdeling biedt de wet belanghebbenden de ruimte om erop te wijzen dat een bestemmingsplan en de planvoorschriften een nadelig effect hebben op de gebruiksmogelijkheden of waarden van hun eigen grond of bouwwerken. In dit geval beroepen de

omwonenden zich op milieuzoneringsrichtlijnen die bedoeld zijn om andere bewoners te beschermen tegen de overlast van een chemisch bedrijf. Sinds 31 maart 2010 staat de Crisis- en herstelwet dit niet meer toe bij grote projecten. Door de uitspraak is het bestemmingsplan definitief, ook al komt een chemisch bedrijf nu te dicht op woningen te staan. Het gemeentebestuur van Brummen beraadt zich over de vraag of op het punt van de milieuzonering nog 'nadere acties' van de gemeente nodig zijn.

Verjaring afschaffen doet 'afbreuk aan karakter strafrecht'

Verdachten van zware misdrijven moeten altijd vervolgd kunnen worden en de verjaringstermijn van delicten waar een gevangenisstraf van meer dan twaalf jaar op staat wordt afgeschaft. De verjaringstermijn van misdrijven met een gevangenisstraf van acht jaar of meer, wordt verlengd naar twintig jaar in plaats van de huidige twaalf jaar. Dat staat in een wetsvoorstel van minister Ivo Opstelten. Volgens advocaat Mischa Wladimiroff verdient de positie van slachtoffers steun, maar is het geen doel op zichzelf. 'Zolang de positie van het slachtoffer is ingebed in de strafrechtspleging dient die positie in een

redelijke verhouding te staan tot die van de verdachte. Ons strafvorderingsstelsel is ingericht om het delicate evenwicht tussen overheid en waarborgen voor de verdachte op faire wijze te behouden. Het wetsvoorstel doet afbreuk aan een essentieel karakteristiek van ons strafrecht, namelijk het ontbreken van een absoluut vervolgingsrecht voor de overheid. Soms moet van vervolging worden afgezien, omdat het recht op strafvordering moet vervallen. Dat verval is, afgezien van een herstel van de rechtsvrede, soms geboden uit oogpunt van behoorlijke rechtspleging en ter waarborging van grondrechten.'

Verschoningsrecht voor Duitse mediator

'Vrouwe Justitia zal nog altijd haar weegschaal vasthouden, maar steeds vaker optreden zonder zwaard,' schrijft de Duitse minister van Justitie Sabine Leutheusser-Schnarrenberger over de wet die buitengerechtelijke geschiloplossing moet bevorderen. De Bondsdag nam enkele weken geleden het mediation-wetsvoorstel aan dat Leutheusser had ingediend. Deze wet geeft mediators onder meer het recht om tegenover de autoriteiten de vertrouwelijkheid te bewaren van wat de mediërende partijen onderling hebben gezegd. Voor de vaststellingsovereenkomsten kan bij de rechter een executoriale titel worden gevraagd. Partijen die de rechter benaderen met hun geschil krijgen eerst de vraag of zij al een mediationpoging hebben ondernomen. Zo niet dan zal de rechter hen daartoe aanzetten. Mediation is echter niet verplicht. Volgens de wet kunnen bijvoorbeeld rechters, advocaten, belastingadviseurs en psychologen in aanmerking komen om als mediator op te treden. Rechtsbijstandsverzekeraar Roland betreurt het dat je geen toevoeging kunt krijgen voor mediation.

'Hoge premies door letselschadeadvocaten UK'

Engelse automobilisten betalen meer dan ooit voor hun autoverzekeringen. De oorzaken? Toename van fraude en onverzekerde weggebruikers, gevolgd door de stijgende kosten van tijdelijke vervangingsvoertuigen en winstbejag van verzekeraars. Maar ook het succes van letselschadeadvocaten is een reden. Momenteel komt tien procent van de verzekeringspremie terecht bij de advocatuur, meer dan ooit tevoren. Volgens Ian Crowder van de Engelse ANWB, komt dit door een uit de hand gelopen compensatiecultuur. 'Het aantal letselschadeclaims is in dit land vier keer hoger dan elders in Europa, terwijl er minder ongelukken zijn. Of we hebben uitzonderlijk zwakke nekken, of mensen reageren hier meer op advertenties van letselschadeadvocaten.'

Column

NMa? Hupsakee, weg ermee

Harry Veenendaal

Paniek in kofferland. De Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa) deed vorige week invallen bij reisorganisaties TUI Nederland, Thomas Cook en Oad. De reisorganisaties voor Jan Modaal worden verdacht voor verboden prijsafspraken. Volgens bronnen bij TUI onderzocht de NMa de prijsmechanismen bij de zogenaamde piekbelasting van reizigers. Opvallend, althans volgens de NMa, is dat de prijsbewegingen zich in enige mate simultaan bewegen.

Een tip voor de advocaten van de reisorganisaties. Heeft u altijd al eens de NMa Sefardische keelklanken in de rechtbank willen horen produceren? Zoek dan in uw rolodex het nummer van de wiskundefaculteit van de universiteit in de buurt. Vraag of een hoogleraar Econometrie is aangesteld, of deze commerciële activiteiten ontplooit op het gebied van *revenue management* en leg hem bewijsvoering van de NMa inzake TUI voor met de vraag: is er zekerheid dan wel aannemelijkheid?

Afgezien van een bestaande 'Koop-Tjuchem' papieren dubbele boekhouding, is de bewijsvoering van de NMa bewijstechnisch niet rond te krijgen. Immers, de NMa vervalt enkel in een waarschijnlijkheidstoets: 'Het moet wel zo zijn gegaan omdat...'. Deze waarschijnlijkheid inzake illegale prijsvorming kan wiskundig gezien niet of nauwelijks

worden aangetoond. De bewijsvoering van de NMa is namelijk een variabele, een mogelijkheid. Een van de duizenden mogelijkheden, waarvan minstens zoveel mogelijkheden aantonen dat prijsafspraken helemaal niet nodig zijn om dezelfde effecten te bereiken. Met andere woorden: voor elke 'bewezen' geachte aanname, kunnen minstens twintig wiskundige alibi's worden geformuleerd.

Een aardig voorbeeld is de SHELL-case. Die is nooit voorgekomen, omdat de NMa het keuteltje heeft ingetrokken. SHELL werd aangepakt door de NMa omdat de prijzen aan de pomp langzamer daalden wanneer de olieprijs daalde en de prijzen sneller stegen bij een olieprijsstijging. Aha! Oneerlijke prijsvorming. Kassa! De Universiteit Rotterdam kreeg opdracht de zaak te onderzoeken. Echter, contra-expertise door een stel wiskundenerds bracht enorme gebreken in het NMa-onderzoek aan het licht. Zo had de NMa alleen op woensdag en maandag de prijsfluctuaties onderzocht. Het algoritme dat prijsvorming moest onderzoeken, kon niet meer data aan. De experts schreven een algoritme dat alle data van alle dagen kon verwerken, en wat bleek? Er was inderdaad een prijsfluctuatie, maar die leidde tot een niet-significante prijsstelling aan de pomp.

En de claim van de NMa? Hupsakee, weg ermee.

Meer rechten voor slachtoffer in strafproces

Robert Malewicz
redactielid

Op 1 januari van dit jaar is een nieuwe regeling voor het slachtoffer in het strafproces van kracht geworden (Wet ter versterking van de positie van het slachtoffer van 17 december 2009, *Stb.* 2010, 1). Onder titel III a is in het Wetboek van Strafvordering een nieuwe titel opgenomen die de positie van het slachtoffer moet verbeteren, ook het Wetboek van Strafrecht en de Wet schadefonds geweldsmisdrijven zijn gewijzigd.

Er geldt een nieuw criterium op basis waarvan je je als slachtoffer kunt voegen in de procedure (benadeelde partij). Terwijl voorheen werd bekeken of de vordering eenvoudig van aard was, mag nu de vordering benadeelde partij geen onevenredige belasting van de strafrechtelijke procedure betekenen. Wanneer er sprake is van onevenredig belasting, zal de komende tijd moeten blijken.

Ook krijgen slachtoffers aan wie de rechter schadevergoeding heeft toege-

kend de mogelijkheid om bij voorschot van de overheid dat bedrag te ontvangen, tot maximaal 5000 euro. De vergoeding wordt pas acht maanden na het onherroepelijk worden van de uitspraak uitbetaald. De veroordeelde wordt niet ontslagen van zijn betalingsverplichting. Voordeel is natuurlijk dat niet langer het slachtoffer maar justitie achter de schadevergoeding aangaat en dat het slachtoffer daadwerkelijk en binnen relatief korte termijn (een deel van) zijn schade vergoed krijgt.

In relatie tot minderjarige verdachten is ook het nodige veranderd. Benadeelde partijen hebben de mogelijkheid gekregen om zich jegens de ouders van de verdachte beneden de veertien jaar in diens strafproces te voegen. De ouders hebben daartegenover nu de mogelijkheid om ten aanzien van het vonnis – voor zover dat ziet op de vordering – zelfstandig hoger beroep in te stellen. Daarnaast zijn ouders van minderjarige verdachten nu verplicht om bij de inhoudelijke behandeling van de zaak aanwezig te zijn. Bij niet-verschijnen wordt de rechter geacht

jegens de ouders een bevel medebrenging uit te vaardigen.

Andere belangrijke wijzigingen betreffen de informatieverstrekking aan slachtoffers. Niet alleen ontvangen slachtoffers van de politie bericht over het niet-opsporen van aangegeven feiten, ook worden ze op de hoogte gehouden van het insturen van de bevindingen (p-v onderzoeksresultaten) aan de officier van justitie. Ook dient in meer gevallen informatie te worden verstrekt over de invrijheidstelling van een verdachte of een veroordeelde. Daarbij komt een recht op kennisneming van de processtukken. Dat recht is niet onbeperkt, het kan door de officier van justitie op tal van gronden (belang onderzoek, opsporing strafbare feiten, algemeen belang, bescherming persoonlijke levenssfeer) worden beperkt. Tegen de weigering van de officier van justitie om stukken ter beschikking te stellen kan het slachtoffer een bezwaarschrift indienen bij de rechtbank. Ten slotte is de regeling voor rechtsbijstand en het recht op een tolk verruimd.

Uitspraakje publiceren?

Wie het jammer vindt dat een rechterlijke uitspraak niet op rechtspraak.nl verschijnt, kan de afdeling communicatie van het desbetreffende gerecht verzoeken deze alsnog te publiceren. 'Deze afdelingen gaan in principe altijd over tot publicatie,' schrijft president Ronald Philippart van de Rechtbank Maastricht aan advocaat Richard Korver. Philippart is verantwoordelijk voor de publicaties op rechtspraak.nl. Volgens hem moeten de afdelingen communicatie motiveren waarom zij een verzoek tot publicatie niet honoreren. Klachten over het afwijzen van het verzoek kunnen worden gestuurd naar voorlichting@rechtspraak.nl.

Maximum voor toevoegingsadvocaten

Advocaten die tijdens hun piketdienst bij herhaling onbereikbaar zijn, krijgen een waarschuwing en worden vervolgens uit het strafpiketrooster verwijderd. Een melding van de waarschuwing en het besluit tot verwijdering gaan naar de deken. Dat staat in de herziene inschrijvingsvoorwaarden van de Raad voor Rechtsbijstand. Nieuw is ook dat de raad een maximum stelt aan het aantal punten dat per jaar wordt vergoed. Declara-

ties die het maximum aantal van 2000 punten (of 250 toevoegingseenheden) overschrijden, worden niet uitbetaald. Advocaten die dat maximum binnen een halfjaar bereiken, worden – na te zijn gehoord – door de raad uitgesloten van het verlenen van gesubsidieerde rechtsbijstand. Daarmee hoopt de raad het 'slepen' van toevoegingen tegen te gaan en de kwaliteit van de rechtsbijstand te waarborgen.

DAS beantwoordt aangifte met klacht

De aangifte van advocaat en voormalig SRK-jurist Leendert de Jong tegen het Verbond van Verzekeraars en rechtsbijstandsverzekeraars is door DAS beantwoord met een klacht bij de Haarlemse deken.

Lex van Almelo
journalist

Hierbij doe ik aangifte van bedrog, valsheid in geschrifte, oneerlijke mededinging en deelname aan een criminele organisatie van in Nederland gevestigde verzekeraars in de branche rechtsbijstand en andere financiële instellingen die verzekeringen voor rechtsbijstand aanbieden.' De Purmerendse advocaat Leendert de Jong (Appelman & Mes) springt al jaren in de bres voor rechtzoekenden met een rechtsbijstandspolis (zie kader). Nu richt hij zijn pijlen vooral op de polisvoorwaarden, waarmee rechtsbijstandsverzekeraars de vrije advocatenkeuze beperken. En het gebrek aan openheid van de verzekeraars hierover. De verzekeraars zouden ook zondingen tegen art. 4:67 Wet op het financieel toezicht. De AFM zou hier een steek laat vallen en ook de Orde zou de zaak op zijn beloop laten.

De kwestie speelt al sinds het midden van de jaren negentig. De toenmalige Minister van Justitie heeft herhaaldelijk aangegeven dat het recht van de verzekerde om een advocaat naar keuze in te schakelen ook geldt voor procedures waar procesvertegenwoordiging door een advocaat niet verplicht is. Het Europees Hof van Justitie (10 september 2009, C-199/08) heeft dit nadien onderstreept. Maar de rechtsbijstandsverzekeraars laten de verzekerde alleen kiezen als er een advocaat moet worden ingeschakeld in procedures waar dat verplicht is (zie het *Advocatenblad* van 16 oktober 2009). Ook steekt het De Jong dat verzekeraars

niet duidelijk aangeven dat de juristen en advocaten die zij inschakelen maar beperkt tijd kunnen steken in de zaak, terwijl een belangenbehartiger 'altijd tot de bodem moet gaan'.

Geïnteresseerd

De AFM gaat niet inhoudelijk in op het verwijt van De Jong. Ze laat zich leiden door signalen uit de markt en risico's voor consumenten, en kan niet inschatten hoe groot de gevolgen van de vermeende wetsovertreding zijn voor de consument. Ook bij het Klachteninstituut financiële dienstverlening (Kifid) heeft men geen duidelijke indruk van de gevolgen voor de consument. Het Verbond van Verzekeraars wacht nadere actie van het OM af. DAS heeft alvast een klacht tegen De Jong ingediend bij de Haarlemse deken, maar wil niet toelichten waarom en verwijst naar de reactie van het Verbond.

Volgens De Jong verwijt DAS hem dat hij zich baseert op onjuiste feiten en onvoldoende hoor en wederhoor heeft toegepast. 'Maar DAS wilde eerder niet reageren, terwijl de discussie al jaren loopt.' Volgens algemeen deken Jan Loorbach hebben de verzekeraars de Orde onlangs nog verzekerd dat zij zich aan de regels houden. En de Minister van Justitie zei in november hetzelfde, in antwoord op Kamervragen. Loorbach: 'In de praktijk signaleren wij weinig klachten op dit punt. Wij horen hierop bijvoorbeeld geen commentaar van lokale deken. Wel zijn wij zeer geïnteresseerd wat de aangifte en het opvolgend onderzoek gaan opleveren.'

Tegen zijn werkgever

In 2008 won Leendert de Jong een procedure tegen zijn toenmalige baas, directeur Rob Vromen van SRK. De Jong werkte daar negen jaar lang, na eerder verbonden te zijn geweest aan Casander & Partners, Van Diepen & Van der Kroef, Moszkowicz & Moszkowicz. SRK, dat voor veel rechtsbijstandsverzekeraars zaken afhandelt, speelde de persoonsgegevens van verzekerden door naar tussenpersonen. De Jong kaartte het in augustus 2007 aan, maar ving steeds bot. Op 8 december 2008 wees de rechtbank in Den Haag De Jongs eis dat Vromen moest worden ontslagen toe, onder de voorwaarde dat de directeur nog een kans kreeg om zijn leven op dit punt te beteren (LJN: BG9270). Volgens De Jong is het Verbond van Verzekeraars nadien weliswaar gekomen met een leidraad. 'Maar DAS houdt zich daar niet aan.' Ook de Kwaliteitscode die het verbond onlangs lanceerde, voldoet volgens De Jong nog steeds niet op dit punt. De kwestie leidde er uiteindelijk toe dat De Jong zelf ontslag nam bij SRK.

Sleutelrol voor advocaten bij Jasmijnrevolutie

‘Ze kunnen niet iedereen arresteren’

Mohamed Abbou

Tatiana Scheltema

‘Ze konden nu eenmaal niet iedereen arresteren,’ zegt de Tunesische mensenrechtenadvocaat Mohamed Abbou aan de telefoon. Aan de vervolging en onderdrukking van Tunesische mensenrechtenadvocaten lijkt door de Jasmijnrevolutie een voorlopig einde gekomen. Abbou is opgelucht: ‘We kunnen nu voor het eerst in jaren vooruit kijken.’ Zijn prioriteiten: er moet persvrijheid komen, het recht op vereniging moet in de wet verankerd, en er moet anti-corruptiewetgeving komen om de presidentiële familie aan te pakken.

Advocaten namen actief deel aan de gebeurtenissen die leidden tot de vlucht van president Ben Ali, op 14 januari. Nadat een werkloze academicus uit de stad Sidi Bouzid zich uit protest op 17 december in brand had gestoken barstten er rellen los, waarbij tientallen doden vielen. Door het hele land kwamen protesten op gang tegen het brute regeringsgeweld. Een groep advocaten in Tunis organiseerde op 28 december een protestdemonstratie om de bevolking in Sidi Bouzid te steunen en riep de regering op tot hervormingen en respect voor mensenrechten. Na afloop werden advocaten Shokri Belaïd en Rayouf

Advocaten demonstreren in gerechtsgebouw Tunis

Ayyadi gearresteerd en mishandeld, maar na een sit-in door advocaten de volgende dag weer vrijgelaten. Een week later organiseerde de Tunesische Orde van Advocaten een algehele staking en de deken veroordeelde het geweld tegen advocaten onomwonden.

Tijdens de rellen gingen Abbou en zijn collega-advocaten veelvuldig de straat op om te proberen de demonstraties in goede banen te leiden en demonstranten ertoe te manen geen geweld te gebruiken. Niet altijd met succes, zegt Abbou. Bij een demonstratie voor de Franse ambassade werd hij in elkaar geslagen.

Abbou werd in 2005 voor 28 maanden gedetineerd, nadat hij een artikel over de martelpraktijken van de Tunesische geheime politie op internet had geplaatst. Het proces werd destijds voor Advocaten voor advocaten bijgewoond door Jan Hofdijk. En nu wil Abbou graag iets gezegd hebben: ‘Ik zal nooit vergeten wat zij toen voor ons hebben gedaan. Hun steun heeft ervoor gezorgd dat we door konden gaan, en dat we uiteindelijk Ben Ali hebben kunnen verdrijven.’

www.advocatenvooradvocaten.nl

(advertenties)

U procedeert toch ook liever met kennis van de echte feiten?

Grant Thornton Forensic & Investigation Services B.V. is ervaren specialist in forensic accounting en forensic IT. Wij maken hierbij gebruik van de kennis en expertise uit ruim 100 landen waar de leden van Grant Thornton International Ltd gevestigd zijn.

Neem contact op met één van onze partners:

Peter Schimmel
Mark Hoekstra
T 010 - 270 51 11
E gtfis@gt.nl

Grant Thornton

Accountancy - Belastingen - Advies

EHRM schrijft en belt Nederlandse regering

Rule 39 rules

Bemoeit het Europese Hof voor de Rechten van de Mens zich te veel met het (asiel)-beleid van de Europese landen? Advocaten moeten alert zijn om nakoming van uitspraken af te dwingen.

Trudeke Sillevius Smitt
journalist

Ze leken weinig kans te maken, de advocaten die op 1 november jl. bij de Raad van State de uitzetting van hun Irakese cliënten aanvochten. Maar toen gebeurde er iets onverwachts. Advocaat Chi-Liong Chen: 'De Staatsraad vroeg aan de IND'er die namens de minister optrad: "En hebt u onlangs nog iets van het Europese Hof gehoord?" Die haalde pas na herhaald aandringen een brief van het hof tevoorschijn van 22 oktober.' In die brief stelt het hof dat het in verband met de verslechterende veiligheidssituatie voorlopig geen Irakees zou laten terugsturen die zijn terugkeer van Nederland naar Bagdad zou aanvechten. De advocaten waren verontwaardigd – waarom had de overheid deze brief niet openbaar gemaakt? Chen: 'De boodschap van die brief was: zet voorlopig niemand uit, het gaat om mensenlevens, gun ons de tijd om het uit te zoeken.'

Ook volgens Willem van Genugten, hoogleraar internationaal recht aan de Universiteit van Tilburg, was het achterhouden van de brief volstrekt uit den boze. 'De in de brief genoemde Rule 39 geeft het Europese Hof de mogelijkheid snel voorlopige maatregelen te treffen als het de indruk heeft dat een staat van plan is onomkeerbare maatregelen te treffen die mogelijk leiden tot schending van een van de rechten uit het EVRM. Het gaat meestal om artikel 2, het recht op leven, of artikel 3, het verbod op marteling en inhumane behandeling. Zo'n brief is vrij gebruikelijk, zij het dat het in de praktijk meestal gaat om een specifiek, aan het hof voorgelegd geval en het hier een groepsmaatregel betreft. Niet-naleving van de voorlopige maatregel levert volgens vaste

'Het hof redeneert dat een juridische voorziening een reële moet zijn, en geen papieren mogelijkheid'

jurisprudentie van het hof een schending van het EVRM op.'

Papieren mogelijkheid

Er is de laatste tijd veel kritiek op 'bemoeienis' van het EHRM. In *NRC Handelsblad* van 17 januari jl. haalt de Utrechtse hoogleraar rechten van de mens Tom Zwart de casus van de Irakese vluchtelingen aan als voorbeeld dat het hof steeds hogere eisen aan de staten stelt. 'Nederland zou hiervoor binnen het Comité van Ministers een procedure kunnen ontwikkelen die recht doet aan alle belangen, ook aan die van de staten zelf', aldus Zwart.

Zijn Tilburgse collega Van Genugten ziet niet in deze zaak, noch in het algemeen tekenen dat het hof steeds verder gaat. 'Die bemoeienis is van alle tijden, daar zijn het EVRM en het hof juist voor ontworpen. Af en toe glijpen er voorbeelden doorheen die in de ogen van velen te ver gaan, maar dat is zeker niet de trend. Het ontvankelijkheidspercentage ligt al jaren rond de 5 procent, hetgeen al aangeeft dat het hof veel zaken aan zich voor-

bij laat gaan. Zwart heeft wel een punt als hij zegt dat het primaat bij de politiek moet liggen en niet bij de rechter. Maar aanpassing van de regels betekent een nieuw Protocol bij het EVRM en dat zijn eindeloze processen. En het kan niet de bedoeling zijn, ook niet van Tom Zwart, dat de mensen om wier rechten het gaat in de tussentijd in de kou staan.'

Intussen zal de advocatuur volgens Chi-Liong Chen extra alert moeten zijn om in het huidige klimaat de door het EVRM beschermde rechten te bewaken. In de zaak van de Irakese asielzoekers gaf de minister zich ook na het bekend worden van de Rule 39-brief niet gewonnen. Chen zocht contact met de Tweede Kamer en er volgde een spoeddebat, maar de minister bleef voet bij stuk houden. Chen: 'De Raad van State wees de voorziening die wij gevraagd hadden toe. Een collega-vreemdelingenadvocaat heeft toen geprobeerd toegang te krijgen tot de Iraezen die geen voorziening hadden gevraagd.'

Vervolg op pagina 11

Cursuskalender

VSO-cursussen april

Vastgoed 6 en 7 april	13 VSO/PO-punten Ellecom
Insolventierecht voortgezet 7 en 8 april	13 VSO/PO-punten Zeist
Personen- en familierecht 11 en 12 april	13 VSO/PO-punten Ellecom
Beslag- en executierecht 14 en 15 april	12 VSO/PO-punten Ellecom
Burgerlijk procesrecht 28 en 29 april	13 VSO/PO-punten Wolfheze

Nieuwe VSO-cursussen

Geheime opsporing 12 en 13 mei	13 VSO/PO-punten Ellecom
Bouwrecht 16 en 17 mei	13 VSO/PO-punten Zeist
Civiel jeugdrecht in beweging 20 en 21 juni	13 VSO/PO-punten Zeist

PAO-cursussen april

Fiscaal recht voor arbeidsrechtjuristen 6 april	5 PO-punten Amsterdam
Missers bij de afwikkeling van faillissementen 12 april	4 PO-punten Utrecht
Actualiteiten Straf(proces)recht 20 april	4 PO-punten Nijmegen

Nieuwe PAO-cursussen

Schadebegroten vanuit een financieel-juridisch perspectief 7 juni	6 PO-punten Amsterdam
Contracten en algemene voorwaarden 14 juni	4 PO-punten Nijmegen
Renovatie in het huurrecht 30 juni	6 PO-punten Utrecht

Voor meer informatie en/of inschrijving: www.cpo.nl

Zeker van uw zaak

Het CPO is onderdeel van de Radboud Universiteit Nijmegen

Actualiteiten

Agenda

DEBAT OVER DE RECHTSPRAAK

Rechters en de mediadruk, het proces tegen Wilders, snelrecht voor overlastgevers, hogere straffen voor agressie tegen mensen met een publieke functie en rechterlijke dwalingen. Wat is de rol van de media bij een rechterlijke afweging? In hoeverre mag de politiek zich bemoeien met de rechtspraak? Moet de rechtbank zich misschien meer naar buiten richten? Bestaat er een afstand tussen burger en rechtspraak? Deze vragen worden **op 5 februari** onder leiding van Jacobine Geel besproken door hoofdofficier Henk Korvinus, rechtbankpresident Wim van Veen, strafrecht hoogleraar Theo de Roos en wetenschapsfilosoof Ton Derksen.

- Bibliotheek Hoogstraat, Rotterdam; aanmelden via lokaal.org/projecten/de-rechtspraak/aanmelden.

KLIMAAT EN MENSENRECHTEN

Aan klimaatverandering kleven risico's voor mensen. En daarmee ook voor hun fundamentele rechten, zoals die op leven, water, voedsel en gezondheid. Welke mensenrechten staan er op de tocht? Dit is een van de vragen die worden behandeld tijdens het seminar *Klimaatverandering en Mensenrechten*. Experts zetten **op 11 februari** de problematiek tussen klimaatverandering en mensenrechten uiteen en deelonderwerpen komen verder aan de orde in workshops. *Key-note speaker* is prof. Ruud Lubbers; aan het paneldebat nemen onder andere Kamerlid Liesbeth van Tongeren.

- Locatie: Kantoor van ICCO, Joseph Haydnlaan 2a in Utrecht. Het seminar duurt van 12.00-17.00 uur. Meer informatie en aanmelden via www.NJCM.nl

EUROPEAN WATER LAW

Terwijl landen van de Europese Unie constant hun onderlinge verhoudin-

gen aftasten, treden de Waterbeheerders steeds meer op als uitvoerders van Europese regelgeving. Voor het eerst sinds het ontstaan van de EU krijgen andere regionale besturen dan staten op dit vlak jurisdictie. Ellen Hey, hoogleraar Internationaal Publiekrecht spreekt op vrijdag **18 februari** over ontwikkelingen en implementaties in European Water Law.

Locatie: Forumzaal Erasmus Universiteit, M-gebouw Expo- en Congrescentrum, Burgemeester Oudlaan 50, Rotterdam; aanmelden www.frg.eur.nl/winterlezing.

RAADSMAN BIJ POLITIEVERHOOR

Op donderdag 24 februari organiseert de Erasmus School of Law het seminar 'Raadsman bij politieverhoor – over recht op bijstand, waarheidsvinding en effectiviteit van opsporingsonderzoek'. Er wordt onder andere gesproken door Lonneke Stevens, universitair docent straf(proces)recht aan de VU, die onlangs het onderzoek 'Raadsman bij Politieverhoor' publiceerde. Dit seminar vindt plaats in Novotel Rotterdam Brainpark, en deelname kost 150 euro. Aanmelden kan tot en met maandag **21 februari**.

VERANTWOORDELIJKHEID BESTUURDERS

De impact van het wetsvoorstel 'bestuur en toezicht' staat tijdens het seminar Top Management Briefing Bestuur en Toezicht centraal. De nadruk ligt op de impact hiervan op de rol en verantwoordelijkheden van bestuurders en commissarissen. Het seminar vindt plaats op dinsdag **1 maart** en start om 12.30 uur in het Grand Hotel Krasnapolsky in Amsterdam. Meer informatie kunt u vinden op www.ebstudies.nl/bestuurentoezicht.

Voor advocaten een verlenging van de werkdag

Rechtbank Den Bosch gaat door met avondzittingen

Trudeke Silleviss Smitt
journalist

Ze gaan dit jaar verder experimenteren met avondzittingen bij de Rechtbank Den Bosch. Vorig jaar hield men een eerste proef. Eisers, gedaagden, verweerders, officieren en verdachten: ze waren allemaal enthousiast, zo meldde de afdeling persvoorlichting van de rechtbank in december. Partijen hoeven geen examen te missen, er is meer parkeergelegenheid en geïnteresseerden kunnen gemakkelijker eens een zitting bijwonen. Er was maar één groep minder positief – en dat was de advocatuur. ‘Voor advocaten betekent het vaak een verlenging van de werkdag’, legt persvoorlichter Ilse Weustenenk uit. ‘Vooral eenpitters vonden het erg lastig, dat is ook goed voor te stellen.’

Kulargument

Strafrechtadvocaat Bart Frencken is een van de critici. ‘Ik begrijp het wel, de rechtbank komt naar de klanten toe, maar ik vind het nogal wat. Ik moest om halfnegen ’s avonds aantreden en de vorige zitting liep uit, dus uiteindelijk stond ik pas om een uur of tien weer buiten. En met Salduz is het strafpiket ook al verzwaaard, terwijl de vergoedingen naar beneden worden bijgesteld. Als advocaat moet je 24 uur per dag beschikbaar zijn. Ze zeg-

Foto: Frits de Beer / HH

gen dan: als je niet wilt kun je de zaak ook weigeren, maar dat is een kulargument. Als een cliënt het me vraagt, sta ik hem bij.’

De Bossche deken Henk van Dijk, zelf ook strafrechtadvocaat, is wel positief. ‘Voor veel cliënten is het een voordeel dat zij geen vrije dag hoeven te nemen. En de meeste advocaten werken toch ook buiten de reguliere uren. Voor eenpitters lijkt het mij juist een voordeel omdat hun kantoor overdag dan bemest is.’ Van Dijk wijst erop dat advocaten aanhouding kunnen vragen als het tijdstip hun niet schikt. Frencken: ‘Dat is waar, maar in het algemeen is dat beleid vrij strikt.

Als je basisargument is dat je geen avondzittingen wilt doen, is het maar de vraag of dat gehonoreerd wordt.’ Toch ziet ook Frencken wel een potentieel voordeel: ‘Als het leidt tot een betere spreiding van zaken zou dat betekenen dat we minder lange wachttijden hebben, en die zijn iedereen een doorn in het oog.’

De Rechtbank Den Bosch wil in het vervolg op de proef nagaan welke zaken zich bij uitstek voor avondzittingen lenen en nadere afspraken maken met de advocatuur. En de Raad voor de rechtspraak meldt dat andere gerechten zich intussen beraden of ze ook met avondopenstellingen zullen gaan experimenteren.

Vervolg van pagina 9

Die mensen wisten mogelijk nog niets van die brief van het hof. Toen die advocaat niet tot de vreemdelingen werd toegelaten heeft hij naar verluidt het Europese hof daarover geïnformeerd. Pas na een telefoontje van het hof aan een

ambtenaar, dat het niet de bedoeling was wie dan ook uit te zetten, werd de hele vlucht geannuleerd.’

Van Genugten: ‘Je ziet dat het hof altijd weer denkt vanuit het perspectief van mogelijke slachtoffers. Een goed voorbeeld daarvan is ook de recente uit-

spraak dat asielzoekers niet mogen worden teruggestuurd naar Griekenland omdat men daar nu geen fatsoenlijke asielprocedure heeft. Het hof heeft altijd geredeneerd dat een juridische voorziening een reële voorziening moet zijn, en geen papieren mogelijkheid.’

Berichten van de Orde

Gevraagd: commentaar op 'Kortmann'

De Orde wil graag weten wat advocaten vinden van vernieuwing van de opleiding tot advocaat. Als de aanbevelingen uit het rapport worden overgenomen en geïmplementeerd, waarmee zou de Orde dan rekening moeten houden?

De commissie Stagiaire-Opleiding die, onder leiding van prof. mr. Bas Kortmann, in opdracht van de Orde de opleiding onderzocht, concludeerde onlangs dat de huidige opleiding tot advocaat moet worden vernieuwd en verbeterd. Het rapport

van de commissie wordt op 1 april a.s. in het College van Afgevaardigden besproken. De Orde vindt het belangrijk te weten hoe advocaten tegen de vernieuwing aankijken. Mail uw suggesties naar nieuwestagiaireopleiding@advocatenorde.nl.

Uitbreiding Digitaal loket rechtspraak

Sinds 1 januari 2011 kunnen advocaten via het Digitaal loket rechtspraak beschikken over het Kantonroljournaal. Net als bij de andere Roljournalen, kan de advocatuur de actuele stand van hun dagvaardingszaken bij de sector kanton raadplegen. Met ingang van 1 maart 2011 kunnen advocaten en kantoormedewerkers via het Familiejournaal al hun familiezaken inzien (maar geen BOPZ-zaken, Wet tijdelijk huisverbod-zaken, uithuisplaatsingen en ondertoezichtstellingen).

Op 1 maart komen bovendien ook F-Formulieren beschikbaar in het Familiejournaal. Communicatie met de rechtbank, zoals het opgeven van verhinderdata evenals het indienen van verzoekschriften en stukken, is vanaf dat moment landelijk uniform mogelijk met de F-formulieren. Het F-formulier vermeldt advocaat, zaaksoort en datum verzending. Bij de indiening van een verzoekschrift krijgt de advocaat een overzicht van de stukken die volgens het procesreglement bij de indiening moeten worden verstuurd.

Gevraagd: advo-coaches

Rechtenstudenten vinden soms moeilijk toegang tot de advocatuur. Advo-coaches kunnen daar verandering in brengen. Zij bieden tijdens het derde studiejaar van de student begeleiding en helpen met praktische adviezen over studie of oriëntatie op de arbeidsmarkt. Wilt u zich aanmelden als advo-coach voor rechtenstudenten van de Vrije Universiteit Amsterdam of de Erasmus Universiteit Rotterdam? Dat kan hier: e.hiemstra@advocatenorde.nl.

(advertentie)

Contact met het bureau van de orde

Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
Neuhuyskade 94, Den Haag

Algemene informatie	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23/21	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (o.a. brochures)	070-335 35 52	pr@advocatenorde.nl
Kwaliteitszorg	070-335 35 71/78	
Fax algemeen	070-335 35 31	
Helpdesk		
BalieNet-certificaten	070-335 35 86	certificaat@advocatenorde.nl
Overige vragen van advocaten	070-335 35 54	helpdesk@advocatenorde.nl
Opleiding		
Beroepsopleiding (09.00-12.00 u)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)	070-335 35 58	vso-po@advocatenorde.nl
Onderhoud vakbekwaamheid (PO)	070-335 35 58	vso-po@advocatenorde.nl
Vrijstellingen B0 en VSO	070-335 35 41	pb@advocatenorde.nl

WOLTERS
strafrechtadvocaten

Wolters Strafrechtadvocaten zoekt:

een (gevorderd) advocaat-stagiaire / beginnend medewerker (M/V)

Wolters Strafrechtadvocaten is gevestigd in Hoofddorp en behandelt uitsluitend strafzaken. Een belangrijk deel van de praktijk van Wolters Strafrechtadvocaten bestaat uit financiële strafzaken en de bijstand van terbeschikkinggestelden. Wolters Strafrechtadvocaten treedt ook op in cassatie.

Op dit moment bestaat het kantoor uit drie ambitieuze en bevlogen strafrechtadvocaten. De stijl van Wolters Strafrechtadvocaten is zakelijk, maar informeel. De kwaliteit van de geleverde diensten is hoog.

Wij zoeken een enthousiaste en ambitieuze advocaat die ruime ervaring heeft met de behandeling van strafzaken. Bij voorkeur heb je ook elders strafrechtelijke ervaring opgedaan, bijvoorbeeld bij de gerechten of het openbaar ministerie. Aantoonbare wetenschappelijke belangstelling is met het oog op jouw inzet in de cassatiepraktijk een pré. Dat geldt ook voor affiniteit met financieel strafrecht.

Strafrechtadvocaat ben je 24/7. Je bent stressbestendig en weet prioriteiten te stellen. Bovendien ben je flexibel en praktisch en probleemoplossend ingesteld. Uitstekende sociale vaardigheden zijn een must.

Wolters Strafrechtadvocaten biedt een goede werksfeer. De organisatie is klein en om die reden is de inbreng van iedereen groot. Dat betekent dus dat iedereen een bijdrage kan (en dient te) leveren aan de verdere groei van Wolters Strafrechtadvocaten.

Geïnteresseerd?

Stuur dan je brief, met daarbij gevoegd je curriculum vitae, cijferlijst van je rechtenstudie en enkele pleitnotities, cassatieschrifturen of wetenschappelijke artikelen per e-mail naar:

mr. D.W.H.M. Wolters (wolters@wolters-strafrechtadvocaten.nl).

www.wolters-strafrechtadvocaten.nl

Raden van discipline bestaan 25 jaar

Geen onderonsje meer

Marian Verburgh
Staffjurist raden van discipline¹

Op 1 februari 1986 namen de raden van discipline de tuchtrechtspraak over van de raden van toezicht. Zo kort geleden was de tuchtrechtspraak nog wat we nu 'een onderonsje van advocaten' zouden noemen. Wie voor 1986 een klacht had over een advocaat, kwam terecht bij een gezelschap van confrères van de beklagde uit hetzelfde arrondissement: de raad van toezicht – als de klacht niet al in het voorstadium door de deken naar de prullenbak was verwezen. De beklagde advocaat kon zich bij de procedure voor de raad rechtskundig laten bijstaan en de stukken tevoren inzien. De klager niet. De zitting was besloten en de uitspraak ook. Als de klacht werd afgewezen, werd de uitspraak niet gemotiveerd. Hoger beroep was alleen weggelegd voor de beklagde advocaat, als er een zware maatregel was opgelegd.

In hoger beroep bij het hof van discipline² werd de zaak ook toen al behandeld door een meerderheid van rechters (drie rechters, twee advocaten). Dus dat was het punt niet zozeer.

Maar de eerste aanleg moest anders, vond ook de Orde zo rond 1973³, met hoeveel inzet en hoe integer de leden van de raden van toezicht hun werk ook deden.

Niet alle advocaten zaten te wachten op de tuchtraad met 'onbekenden'

Weliswaar zaten niet alle advocaten er op te wachten voortaan te worden berecht door een tuchtraad met 'onbekenden', maar dat was een achterhoedegevecht. In 1980 diende Minister van Justitie De Ruiter een wetsontwerp⁴ in waarin het doel van het tuchtrecht niet meer de bescherming van de eer van de stand was, maar een behoorlijke beroepsuitoefening met het oog op de belangen van de rechtzoekende. Een en ander slechts voor zover het publieke belang betrokken is. Dat is overigens iets anders dan het belang van de klager bij genoegdoening. Dat kan een bijkomend effect van het tuchtrecht zijn, maar is geen doel op zich. Dat is ook de reden dat de regering anders dan sommige Kamerleden geen consumentenvertegenwoordiger in de tuchtcolleges wilde. Tuchtrecht is wel klachtrecht (zonder klacht geen zaak), maar geen klagersrecht.

Vele nota's van wijziging en amendementen en een Minister van Justitie later,

werden op 1 februari 1986⁵ de vijf raden van discipline ingevoerd, één per ressort. Sindsdien kan de deken een klacht niet meer zelf als kennelijk ongegrond afwijzen, maar moet hij deze op verzoek van de klager doorsturen naar de raad van discipline. Volgens de nieuwe wet behandelt de raad de zaak met één rechter-voorzitter en vier advocaatleden. De rechter staat voor onpartijdigheid en procedurele professionaliteit. De advocaatleden komen uit het hele ressort, niet meer alleen uit het arrondissement van de beklagde. De zittingen zijn openbaar en alle uitspraken moeten gemotiveerd en in het openbaar worden gedaan. De klager heeft recht op rechtsbijstand en kan in hoger beroep. Dit laatste weliswaar alleen bij ongegrondverklaring van de klacht, maar toch is het klagersappèl in elk geval kwantitatief gezien een enorm succes.

Is het nieuwe tuchtrecht ook overigens een succes, is het effectief wat betreft gedragsbeïnvloeding van advocaten of tevredenheid van klagers? Het zou goed zijn dat te onderzoeken,⁶ zeker nu de komende veranderingen in bestuur van en toezicht op de balie ook het tuchtrecht niet onberoerd zullen laten.

1 Dit stuk is geschreven op persoonlijke titel.

2 Dat bestond al sinds 1952 (*Stb.* 1952, 365).

3 *Advocatenblad* 1973, p. 51 e.v.

4 Kamerstukken 16 094.

5 *Stb.* 1984, 417, gefaseerde inwerkingtreding.

6 Het is ook onderzocht toen de raden van discipline tien jaar bestonden, zie N. Doornbos en L.E. de Groot-van Leeuwen, *Klachten op orde*, Kluwer, 1997.

Groei aantallen jaarlijkse klachten¹

1952, ca. 1600 advocaten

1 Hof van Discipline, ongeveer 10 zaken

19 raden van toezicht,

samen ongeveer 100 zaken

1986, ca. 5100 advocaten

1 Hof van Discipline, ongeveer 80 zaken

5 raden van discipline, ongeveer 300 zaken

19 lokale dekens, ongeveer 1500 klachten

2009, ca. 16.000 advocaten

1 Hof van Discipline, ongeveer 300 zaken

5 raden van discipline, ongeveer 1000 zaken

19 lokale dekens, ongeveer 5000 klachten

1 Op niet alle punten zijn betrouwbare cijfers voorhanden. Sommige cijfers zijn verkregen door het extrapoleren van andere, wel bekende cijfers.

Foto na de aanslag

Lijken lijken zorgvuldig aangebracht
in alle tinten van zwart-wit

de vorm brengt ze als het ware aan het licht
stilering, structuur

op het plaveisel een functionele bloedplas
de compositie van de beginnende ontbinding

subliem statement
geveild bij Christie's

5000-7000
dollar

Remco Campert, titelgedicht uit *Een oud geluid*,
vGedichtendagbundel 2011

Advocaten strijden tegen publieke veroordelingen

Het mediagerecht

Buitensporige media-aandacht leidt steeds vaker tot een publieke veroordeling lang voordat de rechter eraan te pas is gekomen. Advocaten staan al snel op achterstand. Wat te doen?

Tatiana Scheltema
journalist

Heeft verslavingsgoeroe Keith Bakker zich vergrepen aan kwetsbare cliënten, en is het feit dat Bakker zelf een ex-junkie is daarbij relevant? *De Telegraaf* liet op 10 december vorig jaar een minderjarig meisje aan het woord in een paginagroot artikel met de kop: 'Keith Bakker misbruikte patiëntes'. Direct gevolg: de NCRV haalde Bakkers programma waarin hij families helpt met verslavingsproblemen onmiddellijk van de buis. De reacties op internet waren dubbel, van 'wie zegt dat die labiele meisjes niet tegen een afwijzing konden' tot 'het was een kwestie van tijd dat deze man in de fout zou gaan, verbaast mij helemaal niets.' Bakker reageerde door nog dezelfde dag aan te schuiven bij *Pauw & Witteman*, waar hij alle aantijgingen ontkende. Pas vorige week werd er daadwerkelijk aangifte tegen hem gedaan.

Zuur voor betrokkenen

Media gaan steeds verder in het schuldig verklaren van verdachten. Wie de aandacht van de media op zich weet gevestigd komt daar maar moeilijk vanaf, en kan er nog jarenlang last van hebben, zelfs als een rechter uiteindelijk beslist dat er niks aan de hand was. 'Dat is zuur voor betrokkenen,' zegt media-advocaat Jens van den Brink van Kennedy Van der Laan. Hij treedt vaak op voor media, waaronder weblog *Geen Stijl*, als die worden aangeklaagd door personen of bedrijven die zich aangetast voelen in hun goede naam. Van den Brink: 'Men beroept zich

Mia Roessingh:
'De rechter geeft zich er rekenschap van dat er schade kan ontstaan door toedoen van de media'

dan al gauw op "trial by media", en dat dat allemaal niet kán. Moszkowicz bijvoorbeeld vond dat media niet zomaar alles mochten roepen over de seksschandalen van Silvio Berlusconi, omdat de man nog nooit veroordeeld is. Maar zeggen dat je pas over iemand mag publiceren als hij strafrechtelijk is veroordeeld, is de omgekeerde wereld – dan was Nixon nooit afgetreden. Wat mensen vaak uit het oog verliezen is dat het juist de taak is van de media om misstanden aan de kaak te stellen die nog niet voor de rechter zijn geweest – het is een van de pijlers van de rechtsstaat. Dus als een verhaal voldoende

Jens van den Brink:
'Het is een pijler van de rechtsstaat dat de media misstanden aan de kaak stellen die nog niet voor de rechter zijn geweest'

feitelijk is onderbouwd, is er geen reden om niet te publiceren. De jurisprudentie is daar glashelder in. De vraag of er al een veroordeling van de rechter is, heeft daar niets mee te maken.'

Terugpakken

Toch is het mijden van publiciteit vaak de belangrijkste opdracht van de advocaat. 'Er is bijvoorbeeld een aantal zeer gespecialiseerde advocaten die fiscale overtredingen doen. Wie dat zijn, weet bijna niemand,' zegt arbeidsrechtadvocaat Rogier Duk van De Brauw. 'Hun voornaamste taak is om de cliënt zo veel

Gerben Kor: ‘Het OM kreeg heel lang klappen, dus ze willen laten zien wat ze doen, maar dat mag niet over de hoofden van verdachten’

mogelijk uit de media te houden. In arbeidsrechtzaken geldt hetzelfde. Media willen vaak vooral aantonen hoe slecht het gaat met een bedrijf, en gaan op zoek naar een zondebok.’ Geliefd in dat verband is de hoge ontslagvergoeding of bonus in de arbeidsrechtpraktijk. Duk: ‘Zo’n ontslag gaat meestal over “verschil van mening in beleid”, maar wordt met de mantel der liefde bedekt. Niemand hangt de vuile was graag buiten.’

Duk staat over het algemeen niet te springen om de media aan te pakken, want het succes is vaak maar van korte duur. ‘Ze weten je meestal wel terug te pakken. Ik heb meegemaakt dat iemand jaren na dato werd beschuldigd van financieel wanbeleid – dat zinnetje blééf maar opduiken. We hebben toen een klacht ingediend bij de Raad voor de Journalistiek, en gewonnen. Maar het

aantal keren dat ik heb geadviseerd: “U hebt gelijk, maar u krijgt het niet”, is vele malen groter. En zelfs als heb je gelijk, dan kan het nog erger uitpakken, want je krijgt vaak een hoger beroep over je heen. En van vergoedingen hoef je ook niks te verwachten.’

Wie geschoren wordt, kan dus maar beter stilzitten, is de bekende spreuk, al dan niet met knarsende tanden. Duk: ‘Een journalist van *NRC Handelsblad* liet eens anoniem tien mensen aan het woord over een burgemeester die in opspraak was geraakt. Die zeiden allemaal wat een vreselijk mens die burgemeester was, maar er was niemand die aan de kant van de burgemeester stond. Daar werd via de bühne een strijd tussen twee vleugels van één partij uitgevochten. Het had geen enkele zin ertegen op te treden, ook al bleek later dat de journalist een relatie had met één van de partijen.’

Kleine dingetjes

Op de werkwijze van sommige journalisten valt helaas nogal eens wat aan te merken, zegt Bertil van Kaam, van Van Kaam Advocaten te Amsterdam – hij treedt op voor consumentenprogramma’s als *Tros Opgelicht* en *Radar*, maar ook voor bekende privépersonen die belaagd worden door de media. ‘Een goed journalist doet gedegen onderzoek. Haastwerk

waarbij de journalist wordt gebeld door één bron, en dan maar snel tikken om de deadline te halen, voldoet daar niet aan.’

De rechter houdt daar ook rekening mee, zegt Van Kaam. ‘Die kijkt toch echt naar hoe de journalist heeft onderzocht. Het recht op vrije meningsuiting schept ook verplichtingen. Je moet te goeder trouw zijn, je moet gepaste afstand houden van het onderwerp, rekening houden met de belangen van de betrokkene en diens privacy, en als het kan hoor en wederhoor toepassen. Verder zie je tegenwoordig dat hoe minder een publicatie te maken heeft met het algemeen belang, oftewel: hoe trivialer de berichtgeving, hoe sneller die wordt afgestraft door de rechter. Kijk naar de zaak van Naomi Campbell, die de *Daily Mirror* aanklaagde na publicatie van een foto waarop zij een afkickkliniek verlaat. De *Daily Mirror* vond dat een schending van het recht op vrije meningsuiting, maar het Hof in Straatsburg ging daar niet in mee.’

Het ontbreekt aan zorgvuldigheid, zegt ook de Haagse strafadvocaat Job Knoester. Hij geeft regelmatig een stoomcursus strafrecht aan studenten van de Tilburgse School voor Journalistiek. ‘Ik vertel ze altijd dat er in mijn ogen vaak veel te emotioneel en eenzijdig over strafzaken wordt belicht, vanuit de

Job Knoester: ‘Je ziet verslaggevers vertrekken nadat de officier zijn eis heeft gesteld, maar voordat de advocaat aan het pleidooi begint’

Het is ook nooit goed

De eerste, en nog steeds onbekende advocaat van Robert M. kreeg op zijn beurt van dagblad *Trouw* het verwijt dat hij níét praatte met de pers. Het noopte algemeen deken Jan Loorbach tot een brief aan de krant, en een

commentaar in dit blad met de verzuchting dat de informatiesunami afkomstig van het OM en de gemeente Amsterdam wel een bijzondere afweging vergde. Loorbach: ‘Het lijkt ons van belang om het krachtenveld tussen de drie partijen – OM, media en advocatuur

– nader te beschouwen, en gelet op wat de ene partij mag en de andere misschien niet, eens te kijken naar hoe we ons op een nette en wellevende manier tot elkaar kunnen verhouden.’ Wordt dus vervolgd.

slachtoffers. Van *De Telegraaf* verwacht je die invalshoek, maar de media die zichzelf serieus noemen doen het óók. Je ziet rechtbankverslaggevers vaak al vertrekken nadat de officier van justitie zijn eis heeft gesteld, maar voordat de advocaat aan het pleidooi is begonnen – dat missen ze dus. Maar het zijn ook kleine dingetjes. Ik heb het liever over verdachten in plaats van moordenaars of verkrachters, en niet over slachtoffers maar over aangevers, want tenzij we met een lijk zitten is er pas na een veroordeling sprake van een slachtoffer. Journalisten zouden zorgvuldiger moeten formuleren, en tenminste verifiëren of de juridische kwalificaties die ze gebruiken wel kloppen. Het verschil tussen moord en doodslag, of tussen aanranding en verkrachting – het gaat allemaal in één moeite door.’

Modder en zeep

Die zorgvuldigheid weegt in strafzaken des te zwaarder omdat verdachten meestal ongewild in de media belanden, vaak door een persbericht van het OM. Strafleider Willem Anker wond zich eerder deze maand op over de manier waarop de gemeente, de politie en het Openbaar Ministerie van Amsterdam informatie over zijn cliënt Robert M., hoofdverdachte in de Amsterdamse zedenzaak, naar buiten brachten. ‘Opmerkelijk,’ noemde hij het: ‘Vooral het tonen van de foto is ver over de grens.’

Anker kan wel zoveel zeggen, vond de Amsterdamse burgemeester Eberhard

Willem Anker:
‘Wij mogen niets,
op straffe van een
tuchtrechtelijke
procedure’

van der Laan. ‘Wat is opmerkelijk?’ vroeg hij in een interview op de Amsterdamse tv-zender AT5. ‘Zijn cliënt zit in beperkingen, dus hij mag niks zeggen. Ik ben zelf 25 jaar advocaat geweest en ik zag dit als een niet al te geslaagde poging om toch iets te zeggen. Wij vinden: de belangen van de ouders en de kinderen staan bovenaan, en in dat licht hebben wij gecommuniceerd. Wij hebben onze verantwoordelijkheid zo gezien en genomen.

Bertil van Kaam: ‘Gedegen
journalistiek
onderzoek is niet:
worden gebeld door
één bron, en dan
snel tikken om de
deadline te halen’

Hij kan beter een paar maandjes wachten tot hij in de strafzaak voluit het woord krijgt – dan is het werk aan de advocaat. Ik was daar wel een beetje geïrriteerd over. Ik denk: waarom met je snuit in de krant?’

Dit gaat Anker veel te ver. ‘Wij vinden het verbazingwekkend dat in de media verschijnt dat het bijvoorbeeld gaat over dertig of zestig slachtoffers, dat cliënt de wachtwoorden heeft verstrekt, enzo-

Jacht op een rechter

Een schrijnend voorbeeld van ‘trial by media’ is ongetwijfeld de zaak van Fokke Fernhout, voormalig vicepresident van de Rechtbank Maastricht, tegenwoordig universitair hoofd-docent Metajuridica aan Maastricht University. Auteur Rosalie Sprooten beschrijft de zaak uitvoerig in haar onlangs verschenen boek *Jacht op een rechter. Speelbal van justitie en media in een zedenzaak* (2011, De Geus, ISBN 978 90 445 1651 7).

In 2001 verscheen onder in het beeld van de lokale Limburgse zender 1 het zinnetje: ‘Vicepresident rechtbank te Maastricht, F. Fernhout, verdacht van kindermisbruik.’ Wat was er aan de hand? Een elektricien die tijdens een

verbouwing alleen in het huis van Fernhout aan het werk was had onder de vloer een stapel videobanden en disquettes met homo-erotisch materiaal gevonden, waarop jongens in de puberleefstijd voorkwamen. Het zou weleens om kinderporno kunnen gaan, dacht de man, en belde de politie. Die vatte de zaak ernstig op, en het OM ook. De aanklacht over het in bezit hebben van beeldmateriaal (dat tot een paar jaar ervoor legaal te koop was) werd opgeklopt tot vervolging vanwege misbruik van zijn pleegzoon.

De complete doopceel van Fernhout werd gelicht – maar uiteindelijk werd er nog geen flintertje bewijs gevonden: het Hof Den Haag constateerde in 2008 dat er *drie* plaatjes wa-

ren waarop *misschien* jongens stonden die minderjarig waren. Maar toen was Fernhouts reputatie allang aan gort. De pers smulde ervan: de ‘vieze rechter’ was lang in het nieuws en niet één medium nam de moeite de zaak grondig te onderzoeken.

Sprooten ontleeft de gang van zaken minutieus en laat zowel Fernhout als diens pleegzoon uitgebreid aan het woord. Wrang is dat niet het OM, noch de politie haar te woord heeft willen staan, en dat de journalisten die de heksenjacht op Fernhout in gang zetten zich verschuilen achter zogenaamde anonieme bronnen, en de onherstelbare schade aan Fernhouts carrière en reputatie afdoen als een vorm van collateral damage.

**Optijd
Opdehoogte**

OpMaat

OpMaat_Premium

Vind alle relevante juridische informatie. Binnen 1 muisklik.

Steeds meer juridische professionals ontdekken de voordelen van OpMaat. Met **OpMaat_Premium** hebt u 24 uur per dag toegang tot de meest uitgebreide, overzichtelijke én actuele juridische database. Alle Sdu Jurisprudentie, wet- en regelgeving, officiële publicaties, Verdragen en Europese richtlijnen en verordeningen, zijn onderling gekoppeld. Zo behoudt u steeds het overzicht. Dankzij een e-mailattending wordt u automatisch op de hoogte gehouden van de laatst verschenen jurisprudentie en officiële publicaties, volledig afgestemd op uw informatiebehoefte en interessegebied. U geeft zelf aan wanneer u de e-mailattending wilt ontvangen, dagelijks, drie keer per week of wekelijks.

Nu gratis 1 maand op proef.
Kijk voor meer informatie op: www.sneltotdekern.nl

OpMaat
SNEL TOT DE KERN VAN DE ZAAK

Paul Frielink: ‘Het OM moet met haar voorlichting de rechter niet in een positie manoeuvreren waarin die het alleen nog maar verkeerd kan doen’

voort. Wij mogen niets, op straffe van een tuchtrechtelijke procedure. Over evenwicht gesproken,’ schrijft Anker desgevraagd in een mail. De suggestie dat Anker graag met zijn snuit in de krant wil, is volgens Anker bovendien ‘de wereld op z’n kop’. Het kantoor Anker en Anker staat erom bekend juist níét met de pers over lopende zaken te praten. Maar inmiddels vragen de Friezen zich af of ze hun beleid moeten herzien. ‘Ook bij de zaak van Sander V., verdachte van de moord op Millie Boele, trad het OM regelmatig met gedetailleerde informatie naar buiten. Markant was dat het OM tijdens de zitting zei: “Als u zich hebt gestoord aan de informatievoorziening vanuit het OM, dan had u toch ook in de media kunnen reageren?” Broer Hans heeft toen met één zin gereageerd: “De modder op het kleed van uw naaste is geen zeep voor uw eigen kleed.”’

Te actief

‘Het OM heeft natuurlijk heel lang in de hoek gezeten waar de klappen vielen,’ zegt mediadeskundige, en sinds kort advocaat Gerben Kor. ‘Dus ik snap dat ze willen laten zien wat ze doen. Dat is een legitiem doel, maar dat mag je niet over de hoofden van verdachten doen. Die grens wordt nu wel opgezocht. Het OM surft mee op ontwikkelingen in de maatschappij, waarbij we collectief lijken te vinden dat de bescherming van de persoonlijke levenssfeer steeds minder zwaar weegt. Er zou wel eens een civielrechtelijk proefprocesje gevoerd mogen worden om de publicitaire grenzen van opsporing, vervolging en berechting te testen.’

Ook Paul Frielink, bijzonder hoogleraar Openbaar Ministerie aan de Universiteit van Maastricht, heeft zich verbaasd over het ‘wel heel actieve persbeleid’ van het OM in grote strafzaken die de laatste jaren speelden, nu bij Robert M., maar eerder ook in de zaak van zwemleraar Benno L. ‘Het argument was ongetwijfeld dat de onrust in de samenleving

moest worden gedempt, en ik neem zonder meer aan dat er van tevoren goed over is nagedacht. Maar Robert M. is inmiddels door heel Nederland veroordeeld tot de hoogste boom. Als OM moet je voorkomen dat je de zittende magistratuur in een problematische positie ten opzichte van de samenleving manoeuvreert, waarin de rechter het eigenlijk alleen nog maar verkeerd kan doen. Je zag het bij Benno L.: de rechter waardeerde de feiten heel anders dan het OM, en er kwam dus een veel lagere straf uit. Tijdens het voorlezen van het vonnis werd er vanaf de publieke tribune van alles geroepen naar die rechter: dat die het verkeerd deed, het allemaal niet had begrepen. Als professionele organisatie moet je je dan afvragen: is onze actieve voorlichting hier debet aan geweest?’

Burgerlijk vertrouwen

‘Wij moeten blijven uitleggen dat wat op straat waar is, dat voor het bewijsrecht niet hoeft te zijn,’ zegt Mia Roessingh-Bakels, voorzitter van de landelijke vereniging van persrechters en strafrechter in het gerechtshof Arnhem. ‘Doordat de burger maar steeds mensen van wie men

dénkt dat ze het weten kunnen zien fulmineren, denken ze: dat is prijsschieten, dat kunnen we ook doen. Utlatingen van gezaghebbende personen in de media – bijvoorbeeld commentaar van politici op niet-onherroepelijke uitspraken – doen iets met het burgerlijk vertrouwen in de rechtspraak.’

Maar een beroep op trial by media levert zelden een substantiële strafvermindering op, al wordt steeds vaker in uitspraken tot uitdrukking gebracht dat de rechter zich bewust is van de media-aandacht, zegt Roessingh-Bakels. ‘De rechter geeft zich er rekenschap van dat er schade kan ontstaan door toedoen van de media. Vrouwe Justitia is dan wel blind, maar niet voor wat er in de samenleving leeft. En de pers heeft de ogen en oren van die samenleving. Advocaten moeten hun cliënt leren omgaan met de pers – dat doen zij ook al – en doen wat goed en nodig is. Maak gebruik van de open samenleving – dat kunnen wij alleen maar toejuichen.’

Tips

- stilzitten, anders ga je bloeden;
- zorg dat er op internet veel meer berichten over je komen;
- beslis of en wat je bekend wil maken, en als je iets te zeggen hebt, zeg het dan in één keer. Zeg het helder, zakelijk en volledig, zodat je daar later naar kunt verwijzen. Vertel je de helft, dan komt er een vervolpublicatie, en één artikel wordt vergeten, een serie niet;
- instrueer de cliënt over omgang met media – één verkeerde opmerking op een onbewaakt moment kan hem nog lang achtervolgen;
- lek naar de pers – dan komt jouw visie tenminste over het voetlicht.

Kroniek Arbeids- recht

2009-2010

Inhoud

Kennelijk onredelijk ontslag (Rutten/Breed) » Moment van beoordeling kennelijk onredelijk ontslag »
Ontbinding tijdens opzegtermijn » Ontslag op staande voet » Overgang van onderneming » Wijziging
van arbeidsvoorwaarden » Werkgeversaansprakelijkheid » Gelijke behandeling » Ontwikkelingen

Deze kroniek bevat een overzicht van de ontwikkelingen op het gebied van arbeidsrecht tussen 1 november 2009 en 1 januari 2011. Het afgelopen jaar stond vooral in het teken van arresten op het gebied van kennelijk onredelijk ontslag. Dit in navolging van de ontwikkeling van twee formules voor de kennelijk onredelijk ontslagprocedure: die van het Gerechtshof Den Haag en de XYZ-formule van de andere hoven.

Christiaan Oberman en Karol Hillebrandt
advocaten in Amsterdam¹

Kennelijk onredelijk ontslag

In de vorige kroniek (*Advocatenblad* 2009-15) werd de juist voor verschijning gewezen uitspraak Van der Grijp/Stam aangehaald. In dit arrest deed de Hoge Raad uitspraak over de vraag of de kantonrechttersformule, of een variant daarvan, kon worden gehanteerd bij de bepaling van een vergoeding in kennelijk onredelijk ontslagprocedures. Het betrof een cassatie van een arrest van het Gerechtshof Den Haag die voor kennelijk onredelijk ontslagprocedures een formule had ontwikkeld die gelijk was aan de kantonrechttersformule verminderd met 30%. De andere hoven kwamen een halfjaar later met een eigen formule, de zogenoemde XYZ-formule waarbij X stond voor het gewogen aantal dienstjaren, Y voor het laatstverdiende salaris en Z voor de correctiefactor. Deze kon slechts in bijzondere gevallen hoger uitvallen dan 0,5. De hoven hanteerden dus in beginsel een maximum. Het Hof Den Haag had bovendien overwogen dat er veelal wel sprake was van kennelijk onredelijk ontslag indien en voor zover in het kader van de ontslagprocedure niet tenminste een dergelijke vergoeding was aangeboden. Die overweging ging in tegen de vaste rechtspraak van

Illustraties: Floris Tilanus

de Hoge Raad, die onder meer oordeelde dat bij de vraag of het ontslag kennelijk onredelijk is, alle omstandigheden van het geval in de oordeelsvorming hadden moeten worden betrokken.

Het was dan ook niet geheel onverwacht dat de Hoge Raad vervolgens in het vorengenoemde Van der Grijp/Stam-arrest (27 november 2009, JAR 2009/305) korte metten maakte met de door het hof ontwikkelde formule. In de eerste plaats overwoog de Hoge Raad daarbij dat de vraag of de opzegging kennelijk onredelijk is, los moet worden gezien van een

eventueel aangeboden vergoeding. Eerst moet aan de hand van de omstandigheden tezamen en in onderling verband worden vastgesteld dat sprake is van kennelijk onredelijk ontslag, voordat de vraag kan worden beantwoord welke vergoeding aan de werknemer wordt toegekend. Het hof had, naar het oordeel van de Hoge Raad, ten onrechte als vuistregel aanvaard dat enkel het ontbreken van een voorziening in overeenstemming met de uitkomst van de kantonrechttersformule verminderd met 30% het ontslag kennelijk onredelijk doet zijn.

1 Bij Palthe Oberman Advocaten in Amsterdam.

In de tweede plaats oordeelde de HR dat het hof miskend had dat een vergoeding op grond van een kennelijk onredelijk ontslag een ander karakter heeft dan een vergoeding die de rechter in de ontbindingsprocedure kan toekennen. In het eerste geval moet de rechter de vergoeding begroten als schade die de werknemer door het kennelijk onredelijk ontslag heeft geleden. Daarentegen kan bij een ontbinding wegens verandering in de omstandigheden een vergoeding naar billijkheid worden toegekend. Het verschil tussen het bepalen van deze vergoedingen hangt volgens de Hoge Raad samen met de aard van de procedure. Bij de ontbindingsprocedure gaat het om een procedure die is gericht op een spoedige beslissing. In de kennelijk onredelijk ontslagprocedure daarentegen vindt de beoordeling plaats in een gewone procedure waarin de regels van het bewijsrecht gelden en wordt de hoogte van de vergoeding vastgesteld aan de hand van door de rechter op basis van de aangevoerde stellingen vast te stellen feiten en na een afweging van de omstandigheden aan de zijde van beide partijen, waarbij de gewone regels omtrent de begroting van de schade (vergoeding) gelden.

De Hoge Raad overwoog verder dat de kantonrechttersformule in wezen een harmonisering is van een op de ontbindingsvergoeding gerichte globale berekeningswijze die geschiedt aan de hand van een beperkt aantal factoren en dat het de rechter daarbij vrijstaat om een andere berekeningswijze te volgen. Bij de kennelijk onredelijk ontslagprocedure moet de rechter zich evenwel steeds nauwkeurig rekenschap geven van de concrete omstandigheden en factoren die de hoogte van de vergoeding bepalen. De Hoge Raad oordeelde dan ook dat de uitkomst van de kantonrechttersformule niet kan dienen als een algemeen uitgangspunt voor de bepaling van een vergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag.

In een nadere overweging stelde de Hoge Raad nog dat de door het hof beoogde voorspelbaarheid in verband met de rechtszekerheid een belangrijk gezichtspunt is, maar dat daarin geen

rechtvaardiging kan worden gevonden voor het hanteren van een zo globale maatstaf dat afbreuk wordt gedaan aan de aard van de vergoeding en de daarmee samenhangende wijze van begroting ervan.

Deze uitspraak was uiteraard een tegenslag voor hen die met het oog op de rechtszekerheid de hantering van de kantonrechttersformule propageerden in kennelijk onredelijk ontslagprocedures.

Rutten/Breed

Kort daarna moest de Hoge Raad (12 februari 2010, *JAR 2010/72*) zich wederom buigen over de toepasselijkheid van de vergoeding in een kennelijk onredelijk ontslagprocedure. Ditmaal betrof het een cassatie van de door de andere hoven ontwikkelde XYZ-formule in kennelijk onredelijk ontslagprocedures. De Hoge Raad volgt de lijn die is ingezet in Van der Grijp/Stam en werkt die op bepaalde punten verder uit.

In de eerste plaats overweegt de Hoge Raad dat het hof, anders dan het Gerechtshof Den Haag, terecht tot uitgangspunt had genomen dat bij de beantwoording van de vraag of het ontslag kennelijk onredelijk is, alle omstandigheden ten tijde van het ontslag in aanmerking moeten worden genomen. De enkele omstandigheid dat de werknemer zonder toekenning van een vergoeding is ontslagen, levert dus in het algemeen geen grond op voor een vordering als bedoeld in art. 7:681 lid 1 BW. Voor het aannemen van kennelijke onredelijkheid, zoals de Hoge Raad in het arrest-Van der Grijp/Stam ook al had overwogen, moet sprake zijn van bijzondere omstandigheden die meebrengen dat de nadelige gevolgen van de beëindiging geheel of ten dele voor rekening van de werkgever dienen te komen. Dit geldt in een geval waarin een werkgever wegens twee jaar onafgebroken arbeidsongeschiktheid van de werknemer de arbeidsverhouding mag beëindigen, zoals in deze casus speelde.

Heeft de rechter eenmaal aangenomen dat het ontslag kennelijk onredelijk is, dan heeft de werknemer recht op een vergoeding. De hoogte van deze vergoeding houdt, volgens de Hoge Raad, uiter-

aard nauw verband met de omstandigheden die tot kennelijke onredelijkheid hebben geleid en is mede afhankelijk van de duur van het dienstverband, de leeftijd van de werknemer en diens kansen op het vinden van ander, passend werk.

Bij de begroting van de schadevergoeding gelden de algemene regels van Boek 6 BW. Art. 6:97 BW geeft daarbij als algemene regel dat de rechter de schade begroot op de wijze die het meest in overeenstemming daarmee is en laat de rechter de vrijheid de omvang van de schade te schatten als deze niet nauwkeurig kan worden vastgesteld. Ofschoon de rechter dus vrijheid heeft bij de begroting van de schade, moet hij zich steeds nauwkeurig rekenschap geven van de concrete omstandigheden en factoren die de hoogte van de vergoeding bepalen. Hij moet de vergoeding relateren aan de aard en de ernst van het tekortschieten van de werkgever, aan zijn verplichting om als goed werkgever te handelen en aan de daaruit voor de werknemer voortvloeiende nadelen. Dat laat onverlet dat art. 6:97 BW de rechter vrij laat de hoogte van de vergoeding uiteindelijk naar billijkheid te begroten.

Vervolgens verwerpt de Hoge Raad, net als in Van der Grijp/Stam, het hanteren van een algemene formule, ook al baat die de voorspelbaarheid van rechterlijke beslissingen. Ten slotte oordeelt de Hoge Raad dat maximering van de schadevergoeding van de te verwachten inkomstenderving tot aan de pensioengerechtigde leeftijd, zoals het hof had gedaan, niet is toegestaan. Bij de omstandigheden die mee moeten worden gewogen bij de begroting van de schade, komen ook immateriële en pensioenschade voor vergoeding in aanmerking.

Van belang is te onderzoeken wat ontslag kennelijk onredelijk maakt – wat de tekortkoming is – en tot welke schade dat leidt. De lagere rechtspraak biedt al de nodige voorbeelden. Zo oordeelde de Kantonrechter Utrecht dat de tekortkoming van de werkgever eruit bestond dat de werkgever had nagelaten de werknemer te begeleiden in de vorm van het aanleveren van de vaardigheid om zelf te solliciteren, dan wel hulp daarbij te bieden door middel van

De baas had me niet eens verteld hoe ik een sollicitatiebrief moest schrijven!
En toen werd ik kennelijk ontslagen!

een mobiliteitscentrum. De schade werd begroot op € 9.500, gelijk aan de hoogte van een *outplacement* begeleiding (Kantonrechter Utrecht 4 augustus 2010, LJN: BN4364).

Moment van beoordeling kennelijk onredelijk ontslag

In het arrest-Schurink/Volker Wessels (HR 21 mei 2010, JAR 2010/164) speelde de vraag op welk moment de eventuele kennelijke onredelijkheid moest worden beoordeeld. Daarbij overwoog de Hoge Raad dat als peildatum van het kennelijk onredelijk ontslag (in lijn met het oudere arrest-Schoonderwoert/Schoonderwoerd) de situatie ten tijde van het ingaan van het ontslag beslissend is en dat met latere omstandigheden slechts rekening mag worden gehouden voor zover

die aanknopingspunten bieden met betrekking tot hetgeen bij het eindigen van het dienstverband voorzienbaar was.

Verder was van belang dat de Hoge Raad overwoog dat van een werkgever in beginsel een extra inspanning verwacht mag worden om een boventallige werknemer, die door lichamelijke beperkingen moeilijk bemiddelbaar is op de arbeidsmarkt, te herplaatsen binnen het hem vertrouwde concern.

In een recenter arrest (3 september 2010, JAR 2010/250, Staned/Hille) gaat de Hoge Raad in op de rol van de weigering van ander passend werk. De Hoge Raad overweegt dat het feit dat de werkgever aan de werknemer een andere passende functie elders binnen het concern had aangeboden, maar die de werknemer had geweigerd, weliswaar niet van doorslaggevend belang is, maar in beginsel wel moet worden meegewogen bij de toetsing van de maatstaf van art. 7:681 lid 2 onder b BW, waarbij het immers gaat om alle omstandigheden van het geval en in onderlinge samenhang beschouwd.

Ontbinding tijdens opzegtermijn

Mede vanwege vorenstaande arresten is een ontbindingsprocedure doorgaans voor de werknemer aantrekkelijker dan een kennelijk onredelijk ontslagprocedure. De verschillen in de toekenning van vergoeding in deze beide procedures zijn door de genoemde arresten vergroot.

Voor een werknemer was en is er nog altijd de mogelijkheid om zelf tijdens de opzegging een ontbinding van de arbeidsovereenkomst te vragen. Deze sluiproute is echter ingeperkt door het arrest van de Hoge Raad van eind vorig jaar (11 december 2009, JAR 2010/17).

De casus: de werkgever had met toestemming van het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) de arbeidsovereenkomst met een werknemer opgezegd met inachtneming van de opzegtermijn tegen 1 januari 2008. Gedurende de opzegtermijn verzocht de werknemer ontbinding van de arbeidsovereenkomst onder toekenning van een vergoeding.

Daarop zei de werkgever tegen een datum vóór 1 januari 2008 de arbeidsovereenkomst nogmaals op, ditmaal zonder inachtneming van de opzegtermijn. De kantonrechter ontbond vervolgens de arbeidsovereenkomst onder toekenning van een vergoeding. De werkgever stelde zich op het standpunt dat de kantonrechter onbevoegd was, omdat de arbeidsovereenkomst op het moment van ontbinding niet meer bestond.

In een appèl bekrachtigde het hof de beschikking. De Hoge Raad oordeelde dat een dergelijk verzoek kan worden ingediend zolang de arbeidsovereenkomst loopt, dus ook tijdens de opzegtermijn. Maar omdat de arbeidsovereenkomst door die opzegging nog maar een beperkte looptijd heeft, zal de ontbinding slechts voor die beperkte looptijd effect (kunnen) hebben. Dat brengt mee dat een werknemer duidelijk zal moeten maken dat er sprake is van een zodanige verandering in de omstandigheden dat de arbeidsovereenkomst billijkheidshalve op een nog eerder tijdstip dan waartegen is opgezegd, behoort te eindigen. Bij de bepaling van de vergoeding moet de rechter rekening houden met het uitgangspunt dat de arbeidsovereenkomst reeds is beëindigd met ingang van de datum waartegen is opgezegd. Of de ontslagen werknemer ook aanspraak kan maken op een vergoeding ter zake van de beëindiging van de arbeidsovereenkomst door de opzegging, kan worden beantwoord aan de hand van het bepaalde in art. 7:681 BW.

Met betrekking tot de tweede opzegging door de werkgever had het hof overwogen dat die uitsluitend diende om de door de werknemer aangevangen ontbindingsprocedure te blokkeren en daarom misbruik van bevoegdheid opleverde. Volgens de Hoge Raad gaf het hof daarmee niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting en was het evenmin onbegrijpelijk.

Na dit arrest is het voor een werknemer moeilijker geworden de rechter te overtuigen dat in zulke situaties de arbeidsovereenkomst al eerder dan de beëindigingsdatum moet worden ontbonden. En als dat al lukt, zal het lastig zijn

te bewerkstelligen dat een redelijke vergoeding wordt toegekend.

Uit de gepubliceerde rechtspraak na 7 december 2009 blijkt ook dat de door de Hoge Raad gestelde criteria bijna altijd tot afwijzing van het ontbindingsverzoek leiden. Indien het ontbindingsverzoek wel wordt toegewezen, blijkt uit rechtspraak dat de werknemer slechts aanspraak maakt op een beperkte ontbindingsvergoeding. Daarmee lijkt deze route voor de werknemer aan aantrekkelijkheid te hebben ingeboet.

Ontslag op staande voet

In zijn arrest van 12 oktober 2010 (*JAR* 2010/287) deed het Gerechtshof Amsterdam een opvallende uitspraak over het invoeren van de vernietigbaarheid van een ontslag op staande voet. Een werknemer van ABN AMRO was op staande voet ontslagen wegens ongeoorloofde afwezigheid en/of het geen gehoor geven aan oproepen van de bank. De werknemer leed op dat moment aan een ernstige geestesziekte die zijn beoordelingsvermogen ernstig vertroebelde. De bank was hiervan op de hoogte. Kort na het ontslag was de werknemer gedwongen opgenomen in een psychiatrische instelling. Op grond van art. 9 lid 3 BBA is de termijn voor het invoeren van de vernietigbaarheid zes maanden. Het hof achtte een beroep van ABN AMRO op deze vervaltermijn naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid echter onaanvaardbaar. Het hof meende dat de werknemer op grond van de bijzondere omstandigheden van de zaak de vernietigbaarheid tijdig had ingeroepen, ook al was dat buiten de termijn van zes maanden. Deze omstandigheden bestonden er onder meer uit dat de werknemer gezien zijn geestesziekte en zijn gedwongen opname en daarop aansluitende dagbehandelingen niet in staat was binnen de gestelde termijn een beroep op de vernietigingsgrond te doen. Het hof achtte bovendien geen dringende reden aanwezig en vernietigde het ontslag.

Overgang van onderneming

De vorige kroniek berichtte over de prejudiciële vragen van het Gerechtshof Amsterdam in de Albron (Heineken)-zaak. Het betrof de vraag of werknemers die formeel in dienst zijn van de ene personeelsvereniging, maar feitelijk werken voor een andere tot hetzelfde concern behorende vereniging, op grond van de Europese richtlijn voor overgang van onderneming van rechtswege mee over kunnen gaan als de vereniging waarvoor zij werken, wordt overgedragen. De zaak betrof een werknemer die formeel in dienst was van de personeelsvereniging van Heineken, maar die op basis van detachering zijn cateringwerkzaamheden feitelijk verrichtte voor een andere werkmaatschappij, namelijk Heineken Nederland BV. Heineken besteedde deze cateringwerkzaamheden vervolgens uit aan Albron.

In zijn arrest van 21 oktober 2010 (*JAR* 2010/298) beantwoordde het Hof van Justitie bovenstaande vraag bevestigend: 'Bij de overgang [...] van een tot een concern behorende onderneming naar een onderneming buiten dat concern, kan ook de tot het concern behorende onderneming waarbij de werknemers permanent zijn tewerkgesteld, zonder evenwel door een arbeidsovereenkomst aan die onderneming te zijn gebonden, als een "vervreemder" in de zin van artikel 2, lid 1, sub a, van die richtlijn worden beschouwd, hoewel er binnen dat concern een onderneming bestaat waaraan de betrokken werknemers wel door een dergelijke arbeidsovereenkomst zijn gebonden.'

Het hof overwoog dat de niet-contractuele werkgever (Heineken Nederland BV) door de overdracht zijn hoedanigheid van niet-contractuele werkgever had verloren en daarmee als 'vervreemder' in de zin van de richtlijn kon worden aangemerkt. Het hof overwoog verder dat de bescherming van de richtlijn volgens diens eigen bewoordingen betrekking heeft op rechten en verplichtingen

die voor de vervreemder voortvloeien uit een op het moment van de overgang aanwezige ‘arbeidsovereenkomst of arbeidsbetrekking’, waarbij arbeidsovereenkomst en arbeidsbetrekking gelijkwaardige alternatieven zijn. Op grond hiervan kan volgens het hof worden geconcludeerd dat een contractuele band met de vervreemder niet in alle gevallen vereist is om aanspraak te kunnen maken op bescherming van de richtlijn. Of op het moment van de overgang een arbeidsovereenkomst of arbeidsbetrekking met de vervreemder bestaat waaruit voor hem rechten en verplichten voortvloeien, dient op grond van de richtlijn te worden uitgemaakt aan de hand van het nationale recht.

Het hof accepteert hiermee een materiële benadering van het werkgeversbegrip en voelt zich hierin gesteund door de considerans van de richtlijn waarin de noodzaak is onderstreept om werknemers bij verandering van ‘ondernemer’ te beschermen. Het hof maakt echter niet duidelijk wanneer de materiële en wanneer de formele benadering prevaleert. Vraag blijft of deze uitspraak ook gevolgen heeft voor situaties buiten concernverband, zoals bij zogenoemde *payroll* constructies.

In zijn arrest van 29 juli 2010 (*JAR* 2010/217) sprak het Hof van Justitie zich uit over de positie van een werknemersvertegenwoordiging na een overgang van onderneming. Art. 6 lid 1 van de richtlijn stelt dat positie en functie van de werknemersvertegenwoordigers onder dezelfde voorwaarden behouden blijven, mits aan de voorwaarden voor een werknemersvertegenwoordiging is voldaan, indien (een deel van) de onderneming of vestiging als eenheid blijft bestaan. De prejudiciële vraag van de Spaanse rechter sloeg op de voorwaarde van het blijven bestaan als eenheid. Het hof stelde vast dat deze vraag slechts relevant is wanneer is vastgesteld dat een overgang heeft plaatsgevonden. Het begrip ‘eenheid’ kan dus niet worden gelijkgesteld aan het begrip ‘identiteit’. Dat laatste begrip – het behoud van identiteit – is immers relevant voor de vraag óf een overgang van onderneming heeft

plaatsgevonden, niet in de fase daarna. Van het voortbestaan als eenheid is sprake wanneer de bevoegdheden die de verantwoordelijken van de overgegangene entiteit hadden binnen de organisatiestructuren van de overdrager in beginsel onveranderd blijven bestaan binnen de organisatiestructuren van de overnemer. Onder ‘organisatiestructuur’ moet worden verstaan: de bevoegdheid om op relatief vrije en onafhankelijke manier het werk binnen de overgegangene entiteit te organiseren ter voortzetting van haar eigen economische activiteit en, meer in het bijzonder, de bevoegdheid om bevelen en opdrachten te geven, om taken te verdelen tussen de ondergeschikten binnen de betrokken entiteit en om te beslissen over de aanwending van de materiële activa die haar ter beschikking staan, dit alles zonder rechtstreekse tussenkomst van andere organisatiestructuren van de werkgever. De loutere wijziging van de hoogste hiërarchieke instanties doet op zich niets af aan het voortbestaan als eenheid van de overgegangene entiteit, tenzij de nieuwe hoogste hiërarchieke instanties over de bevoegdheid beschikken om rechtstreeks werkzaamheden van de werknemers van deze entiteit te organiseren en zich zo in de plaats te stellen van de directe chefs van deze werknemers bij het nemen van beslissingen binnen de entiteit.

Wijziging van arbeidsvoorwaarden

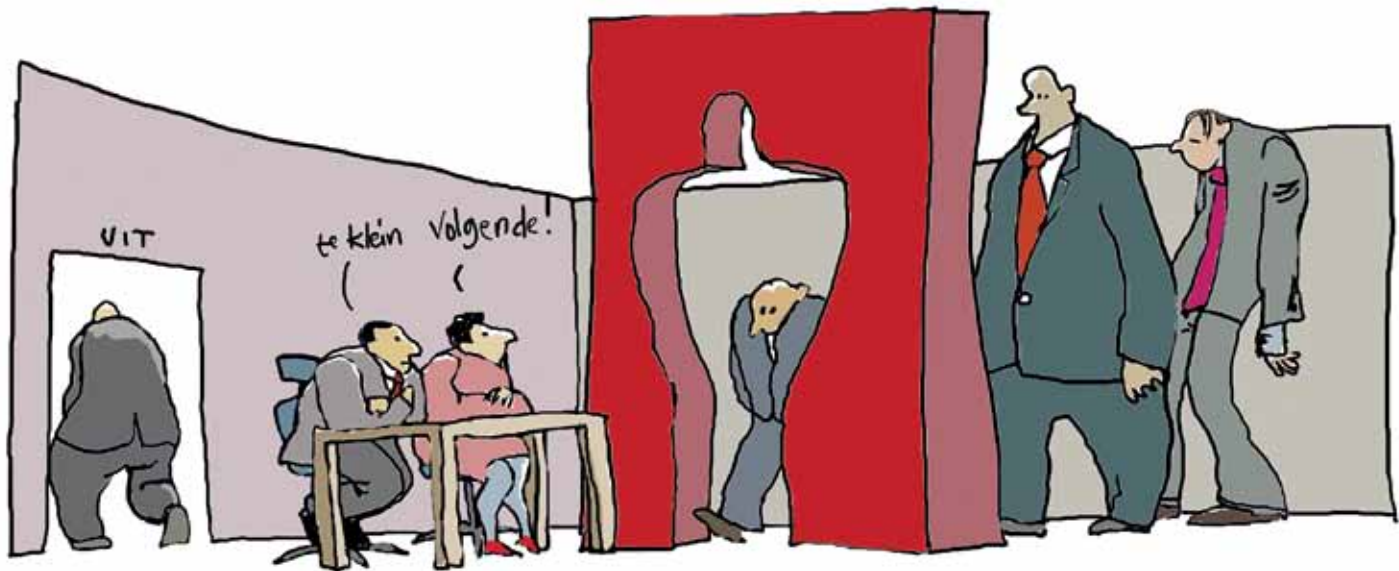
Voorts zijn het afgelopen jaar belangwekkende arresten gewezen op het gebied van wijziging van arbeidsvoorwaarden. De volgende arresten hadden betrekking op wijziging van pensioenregelingen en *retention* bonus.

In de zaak van een aantal werknemers tegen de Centrale Zorgverzekeraarsgroep, Ziekenfonds Tilburg (CZ), overwoog de Hoge Raad (12 februari 2010, *RAR* 2010, 52) dat een werkgever er slechts op mag vertrouwen dat de individuele werknemer heeft ingestemd met een

wijziging van zijn arbeidsvoorwaarden die voor hem een verslechtering van die voorwaarden inhoudt, indien de inhoud van die wijziging de werknemer duidelijk is gemaakt en er op grond van verklaring of gedragingen van de werknemer mag worden aangenomen dat deze welbewust met die wijziging heeft ingestemd.

Het Halliburton-arrest van 23 april 2010 (*JAR* 2010/127) behandelde de uitleg van een gewijzigde pensioenafspraken tussen een werkgever en een werknemer. Aan de orde was de vraag of het hof de Haviltex-maatstaf juist had gehanteerd door te oordelen dat werknemer in de gegeven omstandigheden ervan mocht uitgaan dat Halliburton een ónvoorwaardelijke jaarlijkse indexering van de pensioenaanspraken had willen toezeggen. Werkgever had op 9 juni 1994 zijn werknemers per brief een wijziging van de collectieve pensioenregeling aangeboden. Eén van hen had gesteld dat de nieuwe pensioenregeling voorzag in een onvoorwaardelijk recht op indexering van pensioenrechten. Volgens de werkgever betrof het echter een voorwaardelijke aanspraak die afhankelijk was van de extra renteopbrengsten die de verzekeringsmaatschappij uit zou keren. De kantonrechter wees de vordering van de werknemer af, waarna het hof dat vonnis vernietigde en de vordering alsnog toekende.

De Hoge Raad overwoog dat het hof vrij was allereerst onderzoek te doen naar de inhoud van de brief van 9 juni 1994 en het daarin neergelegde aanbod, dat door stilzwijgende aanvaarding door de werknemer had geleid tot totstandkoming van de gewijzigde pensioenregeling. De Hoge Raad bekrachtigt het oordeel van het hof dat in de door het hof geschetste omstandigheden, waaronder de omstandigheid dat in de brief niet uitdrukkelijk melding wordt gemaakt van een voorwaarde, werknemer aan de inhoud van die brief redelijkerwijs de betekenis van een onvoorwaardelijke indexering heeft mogen toekennen. Het hof had daarbij gelet op de zinsnede in de brief dat de financiering van de indexering plaatsvond uit de extra renteopbrengsten die

de pensioenverzekeraar van Halliburton uit zou keren, en begrijpelijkerwijs gemotiveerd dat werknemer daaraan niet de betekenis van een voorwaardelijk recht op indexering behoefde toe te kennen die daarmee volgens Halliburton was beoogd.

Verder moest het Gerechtshof Amsterdam oordelen over de vraag of topmanagers van de ABN AMRO recht hadden op de overeengekomen *retention* bonus en afvloeiingsregeling (oude kantonrechttersformule met $C = 1,4$), of dat de bank de toekenning van de vergoeding en het bonusbeleid mocht wijzigen in verband met veranderde omstandigheden, zoals de kredietcrisis. Het hof oordeelde dat er inderdaad sprake was van onvoorziene omstandigheden – maar die waren niet van dien aard dat de ABN AMRO de afspraken kon negeren.

Werkgevers-aansprakelijkheid

In de zaak-Scheele/Bernard van Leer Foundation (10 september 2010, JAR 2010/253) heeft de Hoge Raad zich nader uitgesproken over het moment waarop de verjaringstermijn voor werkgevers-aansprakelijkheid begint. Op grond van art. 3:310 lid 1 BW gaat de verjaringstermijn van vijf jaar lopen na aanvang van de dag, volgende op die waarop de benadeelde zowel met de schade als met de daarvoor aansprakelijke persoon bekend is geworden. Het moet daarbij gaan om daadwerkelijke bekendheid; vermoe-

dens volstaan niet. Als sprake is van lichamelijke klachten waarvan de herkomst niet direct duidelijk is, kan van daadwerkelijke bekendheid met de schade pas sprake zijn wanneer met voldoende mate van zekerheid is vastgesteld waardoor de klachten zijn ontstaan. In het algemeen zal deze vereiste mate van zekerheid – die niet absoluut hoeft te zijn – pas aanwezig zijn wanneer de oorzaak door ter zake deskundige artsen is gediagnosticeerd. Het ging in deze zaak om een aansprakelijkstelling voor RSI-schade. De werknemer was reeds lang voor zijn uitval wegens arbeidsongeschiktheid onder behandeling voor zijn klachten. De Hoge Raad overwoog dat tijdens de behandelperiode gaandeweg duidelijk was geworden, en ook voor de werknemer duidelijk had kunnen en moeten zijn, dat zijn klachten in elk geval mede arbeidsgerateerd en van chronische aard waren. De werknemer had echter meer dan vijf jaar gewacht met het aanspreken van zijn werkgever, waardoor zijn vordering was verjaard. Dat de werknemer tussentijds in een aangepaste functie was gere-integreerd en vervolgens opnieuw was uitgevallen, maakte niet uit, aangezien de klachten dezelfde aard en oorzaak hadden.

In de zaak-Jones/Fugro (HR 26 november 2010, NJ 2010/635) was de werknemer ziek geworden door vervuild water te drinken uit een niet-verzegelde fles op een booreiland in de tropen. De werknemer had zijn werkgever voor de hierdoor geleden schade aansprakelijk gesteld. Het hof beschouwde het gevaar van ernstige infectieziekten in tropische

landen door het drinken van water uit niet verzegelde flessen als een feit van algemene bekendheid. Het hof overwoog dat van de werkgever geen andere maatregelen konden worden gevegd dan de adequate instructies die hij had gegeven en de beschikbaarheid van verzegelde flessen drinkwater. Gelet hierop had de werknemer het verweer van de werkgever dat hij aan zijn zorgplicht had voldaan, onvoldoende gemotiveerd betwist. De Hoge Raad oordeelde dat het hof hiermee geen blijk had gegeven van een onjuiste rechtsopvatting. Daarbij wees de Hoge Raad op een eerder arrest (HR 8 februari 2008, JAR 2008/73) waarin was beslist dat de enkele omstandigheid dat een algemeen bekend risico van schade zich verwezenlijkt, nog geen verplichting voor de werkgever scheidt maatregelen te treffen. De vordering van de werknemer op grond van goed werkgeverschap strandde eveneens, omdat de werknemer niet concreet had onderbouwd dat en hoe de werkgever zich tegen een aanvaardbare premie had kunnen verzekeren tegen de schade die de werknemer had geleden.

Gelijke behandeling

Op het gebied van gelijke behandeling zijn het afgelopen jaar diverse arresten geweest. Wij bespreken hier vier Duitse arresten van het Hof van Justitie op het gebied van leeftijdsdiscriminatie.

De zaak-Küçükdeveci/Swedex (HvJ EG 16 januari 2010, JAR 2010/53) betrof

een regeling die de opzegtermijn berekende op basis van anciënniteit. Volgens de regeling telden dienstjaren voor de 25ste verjaardag niet mee: immers, van mensen jonger dan 25 jaar kan redelijkerwijs een grotere persoonlijke en professionele mobiliteit worden verwacht. Doel was de werkgever meer flexibiliteit bij zijn personeelsbeheer te geven, omdat diens lasten bij het ontslaan van jongere werknemers verlaagd werden. Volgens het Hof van Justitie schoot de regeling haar doel voorbij omdat zij gold voor alle werknemers die vóór hun 25ste verjaardag in dienst traden, ongeacht hun leeftijd op het moment van ontslag. Bovendien behandelde de regeling jonge werknemers op ongelijke wijze, aangezien zij jongeren trof die op jonge leeftijd zonder of met slechts een korte beroepsopleiding waren gaan werken en niet de jongeren die na een langere beroepsopleiding aan de slag waren gegaan.

In de volgende zaak stond een leeftijdsgrens voor brandweerlieden centraal. Met het oog op volledige inzetbaarheid en een goede werking van de brandweer, is de grens voor toetreding 30 jaar. Hierbij gold dat bepaalde werkzaamheden hoge fysieke eisen stellen waaraan alleen brandweerlieden tot 45-50 jaar kunnen voldoen. De leeftijdsgrens diende te garanderen dat brandweerlieden gedurende een redelijke lange termijn van hun loopbaan voor deze werkzaamheden inzetbaar zijn. In zijn arrest-Wolf/Franfurt am Main (HvJ EG 12 januari 2010, JAR 2010/51) accepteerde het Hof van Justitie de aangevoerde doelstelling. Bovendien was de leeftijdsgrens een geschikt middel om die doelstelling te verwezenlijken.

De derde zaak, Petersen (HvJ EG 12 januari 2010, JAR 2010/52), zag op een leeftijdsgrens voor ouderen. Ter discussie stond een leeftijdsgrens van 68 voor tandartsen voor het geven van tandheelkundige zorg onder de verplichte zorgverzekering. De leeftijdsgrens diende de gezondheid van patiënten te beschermen, de werkgelegenheidskansen tussen generaties te verdelen en het financieel evenwicht in het Duitse zorgstelsel te behouden. Het eerste argument hield geen

stand, aangezien de leeftijdsgrens niet gold voor vrij gevestigde tandartsen. De verdeling van de werkgelegenheidskansen was wel te rechtvaardigen, behoudens die gevallen waarin in een bepaalde regio een tekort aan tandartsen dreigde te ontstaan.

De laatste zaak betrof een pensioenontslag. Op grond van de Duitse wet kan in individuele of collectieve arbeidsovereenkomsten worden overeengekomen dat de arbeidsovereenkomst van rechtswege eindigt bij het bereiken van de pensioenleeftijd. In de zaak-Rosenblatt (HvJ EG 12 oktober 2010, JAR 2010/279) stond deze regeling ter discussie. De Duitse regering stelde dat de regeling de bevordering van jonge werknemers in het arbeidsproces en daarmee een betere arbeidsverdeling tussen generaties beoogde – een gerechtvaardigd doel, aldus het Hof van Justitie. Daarbij merkte het Hof van Justitie op dat pensioenontslag sinds lange tijd deel uitmaakt van het arbeidsrecht van een groot aantal Europese lidstaten en veelvuldig wordt gebruikt in arbeidsbetrekkingen. Het Hof van Justitie vond de maatregel bovendien passend nu de rechten van oudere werknemers adequaat waren beschermd. De meesten van hen willen stoppen met werken zodra zij voor pensioen in aanmerking komen, aangezien het pensioen hen dan een vervangend inkomen biedt. Bovendien bood de regeling ook sociale partners de mogelijkheid via de individuele respectievelijk collectieve arbeidsovereenkomst naar behoren rekening te houden met de globale situatie op de betrokken arbeidsmarkt en de kenmerken van de betrokken beroepen.

Ontwikkelingen

Tot slot wijzen wij op een aantal (naderende) wetswijzingen. Met ingang van 9 juli 2010 is de Wet tijdelijke verruiming ketenregeling in werking getreden, met als doel de jeugdwerkloosheid te bestrijden. Op grond van de regeling kunnen werkgevers jongeren tot 27 jaar op basis van een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd langer laten werken. De oude regeling stelde dat bij opvolgende

arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd na drie jaar óf bij de vierde arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd, een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd ontstaat. Op grond van de verruiming gebeurt dat nu pas na vier jaar of bij een vijfde arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd. De regeling geldt tot 1 januari 2012, met de mogelijkheid van twee jaar verlenging.

Per 1 januari 2011 is de nieuwe werkloosheidsregeling van kracht. Deze regeling is onderdeel van de Fiscale vereenvoudigingswet en vervangt de huidige regelingen voor vrije vergoedingen en verstrekkingen. Op grond van de nieuwe werkloosheidsregeling mogen werkgevers maximaal 1,4% van de totale loonsom van hun onderneming (naar eigen inzicht) besteden aan onbelaste vergoedingen en verstrekkingen, de zogenaamde vrije ruimte. Daarnaast gelden voor bepaalde vergoedingen en verstrekkingen gerichte vrijstellingen. Vergoedingen en verstrekkingen buiten de vrije ruimte worden belast met een eindheffing van 80% voor de werkgever. Gedurende de eerste drie jaar geldt een overgangsregeling die de werkgever jaarlijks de keuze laat tussen de huidige en de nieuwe regeling.

Momenteel ligt bij de Eerste Kamer een wetsvoorstel tot aanpassing van de vakantiewetgeving. Het voorstel ziet op aanpassing van de opbouw van vakantiedagen tijdens ziekte en kortere vervaltermijnen voor wettelijke vakantiedagen. Op grond van de huidige regeling bouwt een werknemer tijdens ziekte slechts in de laatste zes maanden vakantiedagen op. Eerder berichtten wij dat uit het Schulz-arrest van het Hof van Justitie voortvloeide dat dergelijk onderscheid tussen zieke en gezonde werknemers ongeoorloofd is. Met het wetsvoorstel zal dit onderscheid komen te vervallen en geldt dezelfde (volledige) opbouw voor alle werknemers. Verder voorziet het wetsvoorstel in een verkorting van de vervaltermijn voor wettelijke vakantiedagen van de huidige vijf tot anderhalf jaar, behoudens in gevallen waarin werknemers redelijkerwijs niet in staat waren vakantie op te nemen. Werkgever en werknemer kunnen de termijn in onderling overleg wel verlengen.

Cursusagenda Sdu Juridische Opleidingen

Datum	Cursus	Locatie	Punten	Kosten
10 februari	Wet cliëntenrechten zorg*	Den Haag	6 PO	€ 695,-
25 februari	Beter omgaan met de zieke werknemer**	Utrecht	6 PO	€ 695,-
8 maart	Jeugdstrafrecht: GBM, PIJ versus OTS*	Breukelen	6 PO	€ 645,-
9 maart	Verdeling, verrekening en afwikkeling van vermogens in het familierecht**	Breukelen	6 PO	€ 695,-
10 maart & 17 maart	Huurrecht*	Breukelen	10 VSO/ PO	€ 1190,-
14 maart & 21 maart	Basiscursus Personen- en familierecht inclusief Huwelijksvermogensrecht*	Breukelen	10 VSO/ PO	€ 1145,-
15 maart	Maandspecial Uitspraken Arbeidsrecht**	Breukelen	2 PO	€ 295,-
17 maart	Wabo*	Breukelen	5 PO	€ 645,-
17 maart & 24 maart	Ambtenarenrecht, van aanstelling tot ontslag*	Breukelen	10 VSO/ PO	€ 1145,-
23 maart	Fiscaal Ondernemingsrecht*	Breukelen	5 PO	€ 645,-
25 maart	Bouwcontract en UAV*	Houten	6 PO	€ 695,-
28 maart	Beslag en executie in de praktijk*	Breukelen	5 PO	€ 645,-
30 maart	Uitspraken Sociale Zekerheid Verklaard voor Arbeidsrechtjuristen**	Breukelen	5 PO	€ 645,-
30 maart	Persoonlijke overtuigingskracht voor advocaten***	Hoofddorp	6 PO bv	€ 695,-
31 maart	Opzet- en schuldverweren in het strafrecht***	Utrecht	6 PO	€ 695,-
6 april	Letselschade*	Breukelen	6 PO	€ 695,-
6 april	Bijblijfcollege Awb en rechtspraak*	Den Haag	3 PO	€ 445,-
7 & 8 april	Van gebondenheid tot afwijken cao**	Breukelen	5 PO	€ 645,-
8 april	Rolreglement en roladministratie voor advocaten*	Breukelen	5 PO	€ 645,-
12 april	Dwangmiddelen**	Den Haag	5 PO	€ 645,-
12 april	Procederen = acteren**	Hoofddorp	6 PO bv	€ 695,-

Meer informatie en inschrijven: www.sdu.nl/opleidingen

Sdu JURIDISCHE
OPLEIDINGEN

La dolce vita in Breda

Een land van kaas en klompen, nat en koud. Meer wist de Italiaanse Patrizia Marcucci niet van Nederland. Tot de liefde haar twintig jaar geleden naar Breda voerde. Ze werd Nederlands advocaat in Tilburg. 'Ik voelde mij hier meteen thuis.'

'In de Italiaanse zakenwereld is het belangrijk dat je de juiste mensen kent, hier kan ik op eigen kracht dingen bereiken'

Foto: Erik Verburg

Anna Italianer
journalist

Voordat ze met Nederland kennismaakte, was Patrizia Marcucci bedrijfsjurist in Milaan. Ooit had ze gedurende de advocatenstage geproefd aan de Italiaanse advocatuur, maar dat was niet wat ze zich ervan had voorgesteld. 'Ik vond het werk als advocaat leuk, maar het systeem waarbinnen de advocaten opereerden, beviel mij niet. In het arrondissement Milaan werken nu ongeveer 20.000 advocaten, van wie meer dan driekwart in kleine kantoren. De concurren-

tie is enorm, iedereen zwemt in dezelfde vijver en verstikt elkaar... Niet echt bevorderlijk voor de sfeer. Daarnaast heerst er totale chaos op de rechtbank in Milaan. De procedures waren ongelooflijk traag. Probeer je zaak maar te vinden op de rechtbank tussen honderden dossiers, hoog opgestapeld in kleine hokjes, om vervolgens roepend op de gang de wederpartij te zoeken. Nee, de Italiaanse advocatuur was niets voor mij.'

Eigen kracht

In een halfleeg KLM-vliegtuig richting Milaan ontmoette Marcucci haar hui-

dige Nederlandse echtgenoot. Na twee jaar heen en weer reizen, besloot ze op 12 januari 1992 – ze weet het nog precies – definitief naar Breda te verhuizen. Ondertussen had ze niet stilgezeten. Na een cursus Europees Recht aan de Universiteit van Tilburg zorgde Marcucci er ook voor dat ze de Nederlandse taal tot in de puntjes beheerste. Ze hield meteen van Nederland: groen, rustig en georganiseerd. Ook de directe, nuchtere aanpak van de Nederlanders beviel. 'Ik voelde me hier meteen thuis. In Italië is het zakelijk gezien lastig om een "concrete" afspraak te maken. Er wordt veel gepraat,

maar weinig gezegd. Het prachtige Italiaans leent zich hier overigens uitstekend voor: Italianen hebben één bladzijde nodig om iets uit te leggen, Nederlanders doen dit in twee zinnen. Dat vind ik prettig. In de Italiaanse zakenwereld is het belangrijk dat je de juiste mensen kent en gezag en invloed van invloedrijke personen kunnen daar vaak meer betekenen dan zakelijke vaardigheden. Dat heb ik in de rechtszaal in Milaan zelf gezien. Hier kan ik mezelf zijn en op eigen kracht dingen bereiken.'

Marcucci kon in Nederland aan de slag als juridisch medewerker bij een advocatenkantoor, maar ze wilde meer en ging Nederlands recht studeren aan de Universiteit van Tilburg. Nog geen drie jaar later kreeg ze haar bul en begon ze als Nederlands advocaat bij het Rotterdams advocatenkantoor Rischen & Nijhuis. 'Ik vond het prettig in Rotterdam, per definitie een stad van de mouwen opstropen en aan het werk. Echt iets voor mij. Ook vond ik het bijzonder om een toga te dragen, in Italië gebeurt dat alleen bij strafzaken. Het is niet alleen mooi, maar met een toga voel ik de verantwoordelijkheid die ik als belangenbehartiger heb nog sterker. Verder was het me op de universiteit al opgevallen dat er in Nederland zo weinig gezagsverhoudingen zijn. Ook binnen de advocatuur heerst een platte gezagsstructuur. Een verademing ten opzichte van Milaan: ik kon altijd zonder

afpraak bij iedereen binnenlopen. Mijn mening deed ertoe, ook al was ik nog maar net afgestudeerd. Ik heb geen moment moeite gehad met de directe aanpak van de Nederlanders. Natuurlijk heb ik mensen meegemaakt die bot kunnen zijn, maar dat is meer een persoonlijke karaktertrek. Italianen zijn ook niet altijd even hoffelijk.'

Zacht

Tijdens haar stageperiode leerde Marcucci de meeste rechtsgebieden kennen, waaronder het strafrecht. Dat beviel haar matig. 'Een leerzaam stageonderdeel, maar ik vond het Nederlandse strafrechtstelsel heel behoedzaam en zacht. Ik zag verdachten na een verhaal over hun moeilijke jeugd makkelijk wegkomen. Als strafrechtadvocaat moet je een dikke huid hebben; ik was daar niet het type voor.' Haar hart lag bij het familierecht, zo veel was haar wel duidelijk. Zij vervolgde haar loopbaan dan ook als advocaat-medewerker bij de sectie familierecht van AKD in Breda. Vervolgens leerde Marcucci het vak van mediator bij Mannaerts en Appels in Tilburg en in 2007 was de tijd rijp voor een eigen kantoor: Marcucci en Warnink, gespecialiseerd in het familierecht en echtscheidingsbemiddeling.

De zaken gaan goed. 'Familierecht is een niche geworden. Veel kantoren danken het af omdat het niet bij hun imago

past. Men denkt vaak dat een echtscheiding simpel af te wikkelen is, maar zowel de vermogensrechtelijke afwikkeling als de regelingen met betrekking tot de kinderen zijn ingewikkeld en vereisen specialistische kennis. Het heeft me overigens altijd verbaasd dat mensen zo veel geld aan hun huwelijk uitgeven, terwijl een echtscheiding zo snel en zo goedkoop mogelijk moet.'

Tegenvallers

Advocaat zijn en wachten tot de zaken zich aandienen, is voor Marcucci niet genoeg. Een communicatie-opleiding van drie jaar, de opleiding *collaborative divorce* en binnenkort relatietherapie: ze wil zich blijven ontwikkelen. Ook werd ze secretaris van de Raad van Toezicht in Breda. 'Ik ben nieuwsgierig en wil weten wat er speelt in ons vak. De wereld van de advocatuur ontwikkelt zich razendsnel, dat moet je blijven volgen. Het toezicht op de advocatuur kan wat mij betreft strenger. Dat kun je als raad beter zelf doen om overheidsbemoeienis te voorkomen.' Na haar pensioen ziet Marcucci zichzelf wel terugkeren naar Italië om van *la dolce vita* te genieten, maar alleen in de zomermaanden. 'Ik ben té Nederlands geworden. Dit land past bij mij, eigenlijk zijn alleen het eten en het weer kleine tegenvallers.'

(advertenties)

BERGH STOOP & SANDERS
ADVOCATEN
IN AMSTERDAM
ZOEKT
ADVOCAAT/MEDEWERK(ST)ER
ARBEIDSRECHT
INFORMATIE: WWW.BERGHSTOOP.COM
OF TELEFONISCH BIJ MR. P.A. CHARBON 020 620 22 88

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE ?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

Advocaat mag niet twee partijen dienen

Jan Loorbach blijft erbij, als ex-annotator van tuchtrechtelijke uitspraken, dat een advocaat bij een echtscheiding niet voor de twee ex-echtgenoten kan optreden. Een vFAS-advocaat/-mediator moet niet pronken met het verschoningsrecht van de advocaat.

Jan Loorbach¹
advocaat te Amsterdam

In het vorige nummer van dit blad bepleitten Anke Mulder en Menno van Gaalen,² kennelijk namens het bestuur van de vFAS, dat een advocaat bij echtscheiding voor de echtgenoten gezamenlijk moet kunnen blijven optreden.

¹ Dit stukje gaat over hoedanigheden. Daarom onderstreep ik allereerst dat ik deze reactie schrijf in mijn hoedanigheid van annotator in ruste van onze gedragsrechttribiek achter in dit blad en niet als algemeen deken.

² 'Twee partijen, maar één advocaat', *Advocatenblad* 2011-1, p. 16-19.

Ze willen dat bij een dergelijke gezamenlijke opdracht de echtscheiding via scheidingsmediation wordt afgewikkeld en dat de advocaat/scheidingsmediator onverkort onderworpen blijft aan het advocatengedragsrecht – en gerechtigd blijft tot het verschoningsrecht. In het artikel verwijzen ze naar de noot bij een tuchtrechtelijke uitspraak waarin ik betoog dat het uit moet zijn met de praktijk dat één advocaat in die hoedanigheid de opdrachtnemer van beide echtscheidingspartijen mag zijn.³ Ik bepleitte dat

³ Zie noot aan het eind van 'Drie uitspraken over vertegenwoordiging van beide partijen in een

de advocaat die een opdracht van beide partijen aanvaardt, dat moet doen in een andere hoedanigheid dan die van advocaat. In die andere hoedanigheid is hij, evenals een curator, alleen indirect aan het gedragsrecht onderworpen en komt hem geen verschoningsrecht toe.

Tussen mijn noot en het artikel van Mulder en Van Gaalen verscheen in dit blad een artikel van mr. P.A. Wackie Eysten, onvermoeibaar protagonist voor mediation. Daarin verdedigt hij dat een advocaat wel degelijk in de 'echte' (eigen,

echtscheiding door dezelfde advocaat', in: *Advocatenblad* 2009-10, pp. 436-443.

directe) hoedanigheid van advocaat de advocaat van beide partijen in een echtscheidingsprocedure kan zijn.⁴

Advocatenveren

Ik blijf bij mijn stelling dat een advocaat in zijn hoedanigheid nu eenmaal een partijdige belangenbehartiger is en daarom niet twee partijen kan dienen. Als er bij gebreke van tegengestelde belangen (dus) geen advocatenwerk te doen is, en de taak van de opdrachtnemer van beide echtelieden beperkt blijft tot die van de 'kale facilitator' van het overleg tussen partijen, is dat in mijn visie evenmin werk in de hoedanigheid van advocaat als het werk van een curator, arbiter, rechter-plaatsvervanger, algemeen deken of annotator. Het is eigenlijk een discussie over definities. In de ruimhartige definitie van Wackie Eysten mag je advocaat zijn van beide partijen, als je je dan maar niet gedraagt als advocaat in de gedisciplineerde definitie van Loorbach.

Het lijkt er een beetje op dat Wackie Eysten de hoedanigheid van advocaat voor de facilitator/mediator vooral koes-

tert omdat met die paardensprong de echtscheidingsmediator onderworpen blijft aan het gedragsrecht – en gerechtigd blijft tot het verschoningsrecht. Met die kunstgreep onderscheidt de mediator die ook advocaat is, zich dan van alle andere mediators. Met Wackie Eysten bepleiten Mulder en Van Gaalen ook dat de advocaat die voor beide echtscheidingscliënten optreedt 'vol' onderworpen is aan het gedragsrecht en 'vol' een beroep kan doen op het verschoningsrecht.

Het argument van Wackie Eysten is dat de dienstverlening aan de beide partijen geschiedt in de hoedanigheid van advocaat. Het argument van Mulder en Van Gaalen is op principiële niveau niet zo duidelijk: de vFAS is 'er geen voorstander van om de advocaat/scheidingsmediator buiten het advocatentuchtrecht te plaatsen' en 'aan de (advocaat-)mediators geen wettelijk verschoningsrecht toe-kennen zou tot een verslechtering van de rechtspositie van de advocaat/scheidingsmediator leiden'. Dat is wensdenken, en geen principiële argumentatie. Ik vind dat de vFAS zonder goede theoretische gronden voor haar mediators leentjebuurt speelt bij de advocatuur, gedreven door de onzuivere ambitie om met advocatuurlijke verschoningsveren te pronken.

Zonder twijfel is het instituut van de vFAS-scheidingsmediator een buitengewoon belangrijk instrument geworden om echtscheidingen zo goed mogelijk en met de minste wrijving tot een oplossing te brengen. Maar daarom handelt die scheidingsmediator nog niet in de hoedanigheid van advocaat, hoezeer ook een vFAS-scheidingsmediator zijn hoedanigheid alleen kan hebben door ook advocaat te zijn.

Het meest wezenlijk vind ik het handhaven van dit hoedanighedenonderscheid wanneer het gaat om het verschoningsrecht. Het gedragsrecht kan nog wel werken via dezelfde 'losse band' als in het geval van een curator, een deken of een advocaat in de kroeg. Maar het verschoningsrecht is aan advocaten uitsluitend gegeven in het belang van de rechtzoekenden: opdat zij in hun vertrouwensrelatie met hun advocaat hun hart kunnen uitstorten zonder vrees dat het bij derden terechtkomt. De ratio voor geheimhouding door een mediator is van een volstrekt andere orde: een contractueel gecreëerde voorwaarde voor een open en productief onderhandelingsklimaat. Dat moet echt niet op één hoop!

4 Overigens vindt hij dat, zodra er blijkt van tegengestelde belangen, de advocaat met instructie van beide echtgenoten daar dan niet zelf meer iets mee mag doen.

(advertenties)

Gezocht: Informatie over mijn vader.

Harmen de Jonge

geb datum 11-12-1929, te Amsterdam.
Woonde te Woensdrecht / voorheen Putte (N-Br)
overleden 1 feb-1999
Graag alle info van advocaat / jurist /
notaris en ieder ander die info kan verstrekken
over mijn vader.
Neemt u a.u.b. contact met mij op, zodat mijn
vermoeden wordt bevestigd!

Hilly Kemmink
Rietschoot 340
1511 W V Oostzaan
r.kemmink@chello.nl

Advocatenkantoor Buitelaar Meijer

is een klein dynamisch kantoor in het centrum van Alphen aan den Rijn (arrondissement Den Haag) dat zich richt op het personen- en familierecht

Ter versterking van ons kantoor zoeken wij op korte termijn een

advocaat stagiaire

en/of

advocaat medewerk(st)er

Schriftelijke reacties graag binnen veertien dagen aan:
mr Marijke A. Meijer
Postbus 1101
2400 BC Alphen aan den Rijn
zie voor meer informatie: www.buitelaarmeijer.nl

Commissie-Kortmann stelt foute eisen aan universiteiten

De Commissie-Kortmann die de stagiaire-opleiding onderzocht, wil ook dat de rechtenfaculteiten betere studenten afleveren. Volgens de Maastrichtse decaan Heringa heeft de commissie die eisen niet onderbouwd en miskent ze de kwaliteiten van de divers gevormde juridische academici.

Aalt Willem Heringa
decaan *Rechtsgeleerdheid*,
Universiteit Maastricht

De universitaire eindtermen, tegelijk de begintermen van de togabe-roepen, zijn opgenomen in diverse overheidsregelingen en worden vaak aangeduid met ‘civiel effect’: eisen voor de toegang tot specifiek gereguleerde beroepen.¹ Op zichzelf is de term verwarrend omdat deze in de loop der jaren iets anders is gaan betekenen, door verschillen tussen de diverse regelingen.² De juridische faculteiten kiezen veelal het hoogste niveau als het diploma aangeeft dat het voldoet

aan de eisen van het ‘civiel effect’. Niettemin wil de Commissie-Kortmann deze eisen voor de advocatuur nog verder aanscherpen.³ Maar waarom?⁴

‘Breed en stevig’

‘De Commissie betwijfelt of de huidige afgestudeerde jurist die aansluitend aan de studie tot de advocatuur toetreedt, in de regel over een dergelijke kennis beschikt’ (p. 23 e.v. rapport, zie noot 3). Met ‘dergelijke kennis’ lijkt de commissie te verwij-

zen naar een eerdere zinsnede dat van de universitaire opleiding een brede en stevige basis mag worden verwacht, waarop in de postuniversitaire fase kan worden voortgebouwd. Dat is alles, een wel erg korte en onvoldoende onderbouwing, voor de stelling dat de ‘meester-of Master-titel geen eenduidig keurmerk’ is (p. 24).⁵

Moeten de universiteiten uniforme studenten afleveren? Nee toch. Faculteiten leiden lang niet alleen op voor de togabe-roepen, maar voor een veelheid aan academische banen. Juist om de arbeidsmarkt goed voor te lichten, zijn er uitgebreide ‘diplomasupplementen’, waaruit blijkt hoeveel studiepunten een student waaraan heeft besteed, en welke studenten aan de civiel-effecteisen hebben voldaan.

¹ De Commissie-Kortmann omschrijft het civiel effect zo: ‘De toegang tot een juridisch beroep die wordt verkregen door het voltooien van een combinatie van opleidingen met een zodanige inhoud dat deze aan bij of krachtens de wet gestelde eisen voldoet.’
² Zie voor een korte beschrijving: A.W. Heringa, ‘Het juridische onderwijs’, in: T. Barkhuysen, M.L. van Emmerik & J.P. Loof (red.), *Geschakeld recht*, Deventer 2009, pp. 229-239.

³ Zie Commissie Stagiaire-Opleiding, *Met recht advocaat. Een nieuwe Opleiding: de Stagiaire-Opleiding*, Nederlandse Orde van Advocaten, 2010. De commissie constateert terecht dat de beroepseisen in het Besluit beroepsvereisten advocatuur het summierst zijn, maar omdat de faculteiten de strengste eisen aan het civiel effect hanteren, is de conclusie om aan te scherpen niet logisch.

⁴ Zie voor eerdere kritiek: *Mr. nr. 2010-12*, waarin Rob van Otterloo afschaffing van het civiel effect bepleit en Bas Kortmann daartegen in het strijdpark treedt, met verder enkele commentaren van mijn college-decanen Paul Bovend’Eert (RUN) en Maarten Kroeze (EUR).

⁵ Om de commissie recht te doen: ze geeft hiervoor elders in het rapport nog wel een paar aanwijzingen: invoering van het bachelor-masterstelsel; grote keuzevrijheid en toegenomen specialisatie; buitenlands studieverblijf; stages; de opkomst van *university colleges*.

Waarom zou iedere student een volledig eenheidspakket moeten hebben gedaan?

En wat hebben de *university colleges*⁶ er eigenlijk mee van doen? Een student kan immers het civiel effect alleen verkrijgen door behalve een juridische master ook een groot aantal studiepunten te behalen in een juridische bachelor. En daarin zitten veel civiel-effectvakken. Daardoor zal een student die ook een *university college* heeft gedaan uiteindelijk, als er een civiel-effect-verklaring wordt afgegeven, niet minder van het recht weten dan een reguliere juridische afgestudeerde (beiden doorlopen hetzelfde pakket aan juridische vakken). Goede studenten met een andere academische bachelor dan recht die daarna kiezen voor een juridische master zijn naar mijn ervaring bepaald goede studenten met een grote snelheid van leren en een dito academische vaardigheid.

De betere studenten

Tal van studenten kiezen individuele trajecten, soms ook een specialisatie met een master. Dit geeft de arbeidsmarkt alle mogelijkheden om te kiezen. De ene student heeft een generieke master Nederlands recht gedaan, de ander heeft zich gespecialiseerd in het strafrecht of het Europees recht. Gelukkig kunnen werkgevers dat zien en er ook op selecteren. Er zijn ook advocatenkantoren die dat doen. Men kan ook redeneren dat een student met goede resultaten in de bachelorfase, en een interessante stage, een buitenlands verblijf en een prachtige master Europees recht, gewoon een goede medewerker is die men ook op andere rechtsgebieden kan inzetten. Dat zien we ook in de praktijk, tot ieders tevredenheid.

Studenten die ook eens buiten hun eigen land, faculteit en vakkenpakket kijken; studenten die daarmee beter voorbe-

Kwalijke financieringsprikkel

De Commissie-Kortmann heeft niet erg veel vertrouwen in de faculteiten: door het financieringssysteem zou het hoger onderwijs met 'een permanente prikkel' worden geconfronteerd 'om hun studenten snel te laten afstuderen. Hierbij dreigt het gevaar dat rendement op het gebied van snelheid en kwantiteit ten koste gaat van de kwaliteit' (p. 26 rapport). Is dit nu reëel? Ik geloof het niet; de structuur van de financiering is al jaren dezelfde en belooft inderdaad (deels) diploma's. Wie goed naar de curricula kijkt, ziet dat die er in de tussenliggende jaren niet lichter op zijn geworden. Integendeel. Faculteiten hebben het bindend studieadvies ingevoerd en ze gaan niet louter voor kwantiteit, getuige de bindende studieadviezen en de her en der ingevoerde *numerus fixus*. Denk ook aan maatregelen als mentoraten, vaardigheidstrainingen, *honours classes*, extra onderwijsuren en extra zelfstudie-uren van studenten.

reid de arbeidsmarkt betreden; studenten die weten dat met de keuze voor een bachelor en een master recht hun leertraject nog niet afgelopen is, maar wordt voortgezet tijdens de verdere beroepsuitoefening; dat zijn naar mijn overtuiging de betere studenten. Maar indien de balie nog slechts juristen wil die geen stage deden of in het buitenland studeerden en zich niet in een master hebben gespecialiseerd, zouden Orde en advocatenkantoren dat duidelijk moeten maken aan de bachelorstudenten. Studenten kunnen dan hun studiegedrag aanpassen. En als men een jurist wil die meteen in het civiel recht in te zetten is, en bijvoorbeeld geen student die na een gespecialiseerde master strafrecht zijn kennis van het civiel recht (uit het tweede jaar van de bachelor) wat zal zijn vergeten, moet men dát maar duidelijk maken. Al zie ik vele juristen die tot tevredenheid van hun werkgevers na hun gespecialiseerde master in rechtsgebied x iets anders zijn gaan doen in de praktijk dan hun aanvankelijke specialisatie.

Eenvoudig en elementair

Aangezien de meeste studenten de opties open willen houden, kiezen ze vaak voor de variant van het civiel effect en stellen ze de beroepskeuze iets uit; begrijpelijk en

niet onverstandig. Daarmee bepalen de eisen van het civiel effect het gehele juridische curriculum, ook al kiezen de meeste studenten later geen togaberoep.

De rechtenstudie is bovendien een academische studie. Dit impliceert academische scholing, dus niet alleen kennis van en over het recht maar ook kennis van disciplines en vaardigheden als (rechts)economie, logica en wetenschapsleer. Dat is vooral ook een grote dosis rechtsvergelijking, als een middel om het recht kritisch te beschouwen, om te kunnen debatteren over de kwaliteit van regels en recht.

Kortom, de eisen van het civiel effect moeten eenvoudig en elementair blijven. Harmonisatie van de verschillende regels ligt wel voor de hand, verdere aanscherping niet. In de wettelijke regelingen moet niet meer worden bepaald dan dat een jurist met civiel effect moet beschikken over:

- kennis van het Nederlandse privaatrecht, ondernemingsrecht, staats- en bestuursrecht, strafrecht, Europees recht, internationaal recht, en de bijbehorende internationalisering van ons recht;
- talenkennis (Nederlands en Engels). En verder gat het vooral om: academische vaardigheden om verder te leren in beroepsopleidingen en trainingstrajecten en om maatschappelijke problemen aan te kunnen en juridische problemen op te lossen.

Transparantie, zich bewezen hebbende zelfregulering, en een zeer eenvoudige en elementaire regeling van het civiel effect, in plaats van nieuwe ingewikkelde regelingen die als een verstikkende deken over de juridische opleidingen worden gelegd.

Convenant kan eenvoudiger

De juridische faculteiten hebben met het OM, de Raad voor de rechtspraak en de Orde in 2005 een convenant opgesteld over hoe om te gaan met het civiel effect. In een gezamenlijke commissie wordt gesproken over ervaren problemen en hobbels.

Het huidige convenant behelst een te strenge invulling van de wettelijke eisen. Zo moet een student 60 studiepunten (ects) recht in een master hebben: dat is alleen werkbaar als onder 'recht' ook juridische hulpvakken als rechtsfilosofie, rechtssociologie, criminologie en forensische vakken worden begrepen. Deze eis van 60 ects recht kan beter worden geschrapt; faculteiten kunnen in de bachelor het juiste niveau bepalen, waarbij in adviesraden per opleiding alumni en praktijk kunnen zijn vertegenwoordigd. Dat bevordert transparantie.

Beroepsvaardigheden stiefmoederlijk behandeld

De Commissie-Kortmann schiet tekort waar het gaat om de beroepsvaardigheden, vindt Asha van Rooijen. Zij pleit voor ontwikkeling van commerciële vaardigheden, duidelijker eindtermen en loskoppeling van taalvaardigheidstraining en kennisoverdracht.

Foto: Gerhard van Rooij

Asha van Rooijen
oprichter QLS Legal Skills Academy¹

Het rapport van de Commissie-Kortmann bevat goede aanbevelingen om verdieping van kennis te realiseren, maar vertoont lacunes ten aanzien van de ontwikkeling van beroepsvaardigheden. Dit is opmerkelijk, omdat onvoldoende beheersing van (beroeps)vaardigheden één van de belangrijkste oorzaken van uitstroom vormt.²

Zo gaat de commissie in haar advies voorbij aan de commercialisering van de advocatuur: advocaten worden geacht goede kennis te hebben van de *business* en behoeften van hun cliënten en actief op kansen in te spelen.

De commissie stelt voor om in de nieuwe stagiaire-opleiding het vak Schriftelijke Vaardigheden te koppelen aan vakinhoud.

Dat is niet eenvoudig te realiseren en het is bovendien onwenselijk. De wijze waarop een advocaat schrijft, mag niet primair afhangen van het inhoudelijke rechtsgebied, maar moet gericht zijn op de verschillende doelgroepen die hij bedient. Bovendien zijn de hersenen niet ingesteld op gelijktijdige opname van kennis en ontwikkeling van vaardigheden. Van docenten kan ook niet worden verwacht dat zij specialist zijn in zowel het inhoudelijke rechtsgebied als in schriftelijke vaardigheden.

Verder zijn voor de ontwikkeling van vaardigheden in de huidige opleiding geen heldere leerdoelen en eindtermen beschreven. Het is voor stagiaires niet duidelijk in welke mate zij specifieke vaardigheden aan het einde van de stage moeten beheersen. Ook de commissie stelt te lage eisen aan relevante eindtermen. Zij eist 'een ruim voldoende beheersing van de Nederlandse taal', terwijl van een advocaat verwacht mag worden dat hij het Nederlands uitstekend beheerst. Andere eindtermen die de commissie beschrijft, zijn geen leerdoelen, maar activiteiten. Bij het

onderwerp 'de verhouding tot cliënt' staat bijvoorbeeld: 'intakegesprek, adviesgesprek, slechtsnieuwsgebesprek e.d.'

Er worden ook geen begin- en eindtoetsen gedaan die het in- en uitstroomniveau van de stagiaire bepalen. Deze factoren geven de ontwikkeling van vaardigheden een te vrijblijvend karakter.

Bestaande hulpmiddelen onvoldoende

Om advocaten te ondersteunen in hun ontwikkeling van beroepsvaardigheden heeft de Orde in het verleden goede initiatieven ontwikkeld: het Competentieprofiel Advocatuur (2003)³ en het portfolio voor advocaatstagiaires (2004)⁴. Deze blijken in de praktijk echter nog onvoldoende effectief.

¹ QLS is een opleidingsinstituut voor juristen en advocaten.

² EIM/Meijer Human Strategy B.V., oktober 2006, *De Stage: onderzoek naar de kwaliteit van de stage in de Advocatuur*, p. 19.

³ Nederlandse Orde van Advocaten, *Competentieprofiel Advocatuur* (PDF), 2003. Vindplaats: http://www.advocatenorde.nl/orde/Opleiding/Competentieprofiel_Advocatuur.pdf.

⁴ Nederlandse Orde van Advocaten, *Bouwen aan professionals* (PDF), oktober 2004. Vindplaats: <http://www.advocatenorde.nl/orde/Opleiding/Portfolio.pdf>.

Het Competentieprofiel Advocatuur maakt geen onderscheid tussen de verschillende niveaus waarop advocaten actief zijn, terwijl dat niveau bepaalt in welke mate een advocaat specifieke competenties dient te beheersen. Pas als deze niveaus duidelijk zijn beschreven, is het profiel bruikbaar tijdens de opleiding en de verdere carrière. Het Competentieprofiel Advocatuur is bovendien te weinig specifiek: het kan gebruikt worden voor professionals in vrijwel alle verschillende dienstverlenende beroepsgroepen.

Het portfolio is bedoeld als hulpmiddel voor het patronaat in de begeleiding van de stagiaire. In de praktijk beantwoordt het echter niet voldoende aan zijn doel, omdat het bijhouden van het portfolio te vrijblijvend is en invulling omslachtig blijkt. Er zijn geen duidelijke leerdoelen beschreven en de evaluatieformulieren zijn te beperkt: zij gaan slechts uit van het huidige competentieprofiel. En de vragen op de voortgangsformulieren meten de

ontwikkeling van de stagiaires niet voldoende.

Hoe dan wel?

Om de hiervoor gesignaleerde problemen te verhelpen, zijn de volgende aanpassingen gewenst.

Stagiaires werken in een leerlijn gedurende een periode van drie jaar in logische volgorde aan de ontwikkeling van vaardigheden en competenties. Er wordt aandacht besteed aan het instroomniveau en de ontwikkelfasen van de stagiaires. Er komen duidelijke eindtermen.

Het effect van praktijkvakken en de ontwikkeling van schriftelijke vaardigheden wordt vergroot door aandacht te besteden aan de rollen die de advocaat in de praktijk heeft (bijvoorbeeld adviseur, onderhandelaar, ondernemer).

Het Competentieprofiel Advocatuur wordt vertaald naar de verschillende rollen waarin en niveaus waarop advocaten opereren.

Praktijkleer wordt in samenspraak met het patronaat aangeboden. Het portfolio vormt – in herziene versie – een meetinstrument voor docenten van de stagiaire-opleiding en de patroon. Het patronaat speelt een belangrijke rol in de toetsing van praktijkvakken.

Het vak Schriftelijke Vaardigheden krijgt een prominente plaats in de stagiaire-opleiding en wordt losgekoppeld van vakinhoud. Er worden (taal)toetsen afgenomen om in- en uitstroomniveau te bepalen en inzicht te verkrijgen in de ontwikkeling van de stagiaire.

De stagiaire-opleiding omvat de ontwikkeling van marktgericht en commercieel werken.

Met deze aanpassingen biedt de stagiaire-opleiding aan startende advocaten niet alleen verdieping van kennis, maar ook de kans om een goede beroepsattitude en uitstekende vaardigheden te ontwikkelen.

Amsterdam

DE AMSTERDAMSE ORDE VAN ADVOCATEN
zoekt voor spoedige indiensttreding

een advocaat/stafmedewerker m/v
voor 4 à 5 dagen per week (32-40 uur)

Bij de Amsterdamse orde werken 17 personen, 9 advocaten en 8 personen aan ondersteunend personeel. De orde is een dienstverlenende organisatie ten behoeve van de rechtzoekenden en de ruim 4800 advocaten in het arrondissement Amsterdam. Het toezicht op de advocaten in het arrondissement Amsterdam is opgedragen aan het bestuur van de Amsterdamse Orde van Advocaten, de Raad van Toezicht en met name aan de voorzitter, de Deken. De Deken wordt ondersteund door stafmedewerkers.

De taken van de stafmedewerker zijn onder meer:

- ondersteuning van de Deken bij de (schriftelijke) behandeling van klachten over advocaten;
- telefonische klachtenopvang;
- het bij toerbeurt met de andere stafmedewerkers houden van een spreekuur voor rechtzoekenden;
- werkzaamheden voor de Raad van Toezicht/directeur van het Bureau.

Voor deze functie is de hoedanigheid van (oud)advocaat met ruime praktijkervaring vereist. Daarnaast dient de stafmedewerker te beschikken over analytisch vermogen en goede contactuele eigenschappen. Hij/zij dient zowel zelfstandig als in teamverband te kunnen werken. Ervaring met tekstverwerking is vereist.

Schriftelijke sollicitatie met c.v. kunt u richten aan mevrouw mr. A.S. Reijnders-Sluis, directeur Bureau van de Amsterdamse Orde, Paulus Potterstraat 18, 1071 DA Amsterdam, bij wie ook, tussen 9.00 en 12.00 uur, telefonische informatie kan worden ingewonnen, Tel: 020 – 589 60 00.

Nieuwe griffierechten

Waarom moet de advocaat de schulden betalen van hen die hij bijstaat?

Martijn Maathuis
redactielid

Recent moest ik een appèldagvaarding opstellen, op nader aan te voeren gronden. Waar ik tot voor kort afkon met één A4'tje zijn dat er sinds 1 januari drie. Toen is de Wet Griffierechten Burgerlijke Zaken (WGBZ) in werking getreden, waaraan wij een aanzegging te danken hebben die voor de onvermogene die daar iets van begrijpt de titel 'drs.' zou moeten opleveren (zie kader).

Belangrijkste wijziging voor het rechtsbedrijf is dat procederende partijen bij niet of niet-tijdige betaling van het verschuldigde griffierecht niet-ontvankelijk worden verklaard in hun vorderingen respectievelijk dat verstek tegen hen wordt verleend.

De WGBZ heeft grotendeels de Wet Tarieven Burgerlijke Zaken (WTBZ) uit 1843 vervangen. Uit dit anachronisme is

gelukkig bewaard gebleven art. 29 dat bepaalt dat aan de advocaat is verschuldigd: 'Voor elke besogne of conferentie met of voor zijn cliënten 0,82 euro.' Uit de WTBZ heeft de WGBZ voorts overgenomen de medeaansprakelijkheid van de advocaat voor de betaling van het griffierecht (art. 28 WGBZ).

De WGBZ werpt daarmee boeiende vragen op. Praktisch: wat gebeurt er bijvoorbeeld als beide partijen niet op tijd betalen? En waarom moet een adviseur de schulden betalen van hen die hij helpt? Een en ander houdt ook grote risico's in voor advocaten: de termijn voor betaling van het griffierecht is zeer kort terwijl de gevolgen van het schenden daarvan leiden tot verliezen. De advocaat zal zijn cliënt indringend op die gevolgen moeten wijzen. De advocaat blijft bovendien het incassorisico lopen als zijn cliënt door hem voorgeschoten griffierecht

niet terugbetaalt. De advocaat kan zich voorts niet verschuilen achter zijn cliënt als deze niet of niet op tijd rechtstreeks aan de griffie betaalt. De advocaat heeft immers een eigen verplichting tot betalen op grond van de wet. Die wettelijke medeaansprakelijkheid kan hij om dezelfde reden niet wegcontracteren, bijvoorbeeld in zijn algemene leveringsvoorwaarden. Het veiligst lijkt dan ook om alleen op voorschot te procederen, al kan dat weer niet altijd, bijvoorbeeld niet bij een eis tot schadevergoeding nader op te maken bij staat.

Het wachten is op de eerste cliënt die zijn griffierecht niet op tijd betaalt en daarom zijn zaak, die hij anders natuurlijk had gewonnen, verliest en zich erover beklaagt dat zijn advocaat het griffierecht niet heeft voldaan – wat dat verlies vanzelfsprekend heeft veroorzaakt.

Laatste vraag: waar was de Orde in dit wetgevingsproces?

Aanzegging voor gevorderden

'(...) dat van een persoon die onvermogen is, een lager griffierecht wordt geheven, namelijk van EUR 284,00, indien hij op het tijdstip waarop het griffierecht wordt geheven heeft overgelegd:

1. een afschrift van het besluit tot toevoeging, bedoeld in artikel 29 van de Wet op de rechtsbijstand, of indien dit niet mogelijk is ten gevolge van omstandigheden die redelij-

kerwijs niet aan hem zijn toe te rekenen, een afschrift van de aanvraag, bedoeld in artikel 24, tweede lid, van de Wet op de rechtsbijstand, dan wel

2. een verklaring van de raad als bedoeld in artikel 1, onder b, van die wet, waaruit blijkt dat zijn inkomen niet meer bedraagt dan de bedragen, bedoeld in artikel 35, derde en vierde lid, telkens onderdelen a tot en met d dan wel in die artikelliden, telkens onderdeel

e, van die wet; met dien verstande dat als gevolg van een inmiddels van kracht geworden wijziging van de Wet op de rechtsbijstand nu geldt dat de verklaring wordt verstrekt door het bestuur van de raad voor rechtsbijstand, bedoeld in artikel 2 van die wet, terwijl de bedragen waaraan het inkomen wordt getoetst zijn vermeld in artikel 2, eerste en tweede lid, van het Besluit eigen bijdrage rechtsbijstand (...)'

MULDER SERVATIUS EN HESSELINK

ADVOCATEN

TE AMSTELVEEN EN NAARDEN

Amicae, Amicique;
Geachte Collegae en Confrères!

Op een vestiging in Amstelveen (grens Amsterdam-Buitenveldert) en op een vestiging in Naarden vormen wij geruime tijd een -plezierig-kantoor in de vorm van een maatschap. Het kantoor bestaat uit drie compagnons en geen advocaat-medewerkers. De praktijk bestaat uit civiele- en handelszaken in de ruimste zin van het woord; kortom: wat in de wandeling als een "commerciële praktijk" wordt aangeduid.

Omvang en ontwikkeling van de praktijk geven aanleiding de basis van het kantoor te versterken. Wij zijn geïnteresseerd in samenwerking met advocaten die op uiterst zelfstandige wijze het beroep willen uitoefenen en een eigen praktijk willen ontwikkelen of misschien zelfs al hebben. Dat zou dan zowel in Amstelveen als in Naarden kunnen zijn. Doel is aansluiting bij onze maatschap, bij voorkeur op relatief korte termijn!

Wij bieden een gezonde organisatie met een relatief laag kostenniveau die natuurlijk voldoet aan alle eisen die de beroepsorganisatie stelt en die zich op serieuze wijze met de advocatuur bezig houdt.

Onze vestigingen zijn zeer goed bereikbaar, ook vanaf de snelweg, en beschikken over voldoende parkeerruimte. De sfeer is informeel en kent een hoog "no-nonsense-gehalte."

Het is natuurlijk wel belangrijk dat de sfeer plezierig blijft. Daarom moeten de karakters en de opvattingen over de praktijkuitoefening met elkaar matchen.

Voor vragen en inlichtingen wordt u uitgenodigd contact op te nemen met een van ons; per Email op het adres mulder@muldserv.nl of telefoon 020-5470140. U kunt zich ook globaal oriënteren op de site www.muldserv.nl

Schriftelijke reacties kunt u richten aan:

MULDER SERVATIUS EN HESSELINK ADVOCATEN
T.a.v. Mr F.J.H. Mulder
Postbus 897
1180 AW AMSTELVEEN

Het spreekt vanzelf dat alle contacten een uiterst vertrouwelijk karakter zullen hebben en houden!

Met vriendelijke groeten

Mr F.J.H. Mulder Mr E.H. Servatius Mr J.M. Hesselink.

SCHOOLPLEIN ADVOCATEN

Zoekt ter versterking van zijn kantoor een

ERVAREN STRAFRECHTADVOCAAT

Wij zijn op zoek naar iemand die dit rechtsgebied binnen ons kantoor wil uitbouwen.

Schoolplein Advocaten is een kantoor bestaande uit acht advocaten dat zich richt op het bieden van deskundige juridische dienstverlening aan zowel particulieren als bedrijven in de ruimste zin van het woord.

Wij werken uitsluitend op basis van kostendeling.

Ons kantoor biedt al 30 jaar uitstekende betaalbare juridische hulp aan onder andere de minst draagkrachtigen in onze samenleving. Schoolplein Advocaten kenmerkt zich door een sociaal gezicht en een deskundig juridisch advies. Wij werken in een ongedwongen sfeer samen, waarbij betrokkenheid bij ons werk en onze cliënten belangrijke drijfveren zijn.

Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met
Jolande ter Avest (j.teravest@schoolpleinadvocaten.nl) of
Dundar Gurses (d.gurses@schoolpleinadvocaten.nl)
030-2313646

of een sollicitatiebrief met cv richten aan:
Schoolplein Advocaten
t.a.v. J.G.M. ter Avest
Postbus 13319
3507 LH Utrecht

MOSZKOWICZ, MOSZKOWICZ, MOSZKOWICZ & MOSZKOWICZ
ADVOCATEN

Op ons strafrechtkantoor te Amsterdam
is ruimte voor twee:

ADVOCATEN
(medewerker/gevorderde stagiaire)
strafrecht

schriftelijke reacties met c.v. kunt u richten
aan mr. A. Moszkowicz
Herengracht 464
1017 CA Amsterdam
of mail naar moszkowicz.amsterdam@planet.nl

www.moszkowicz.nl

Vof, cv en maatschap vergeten in nieuw griffierechtenstelsel?

Prof. mr. H. Loonstein
advocaat te Amsterdam¹

In het nieuwe griffierechtenstelsel geschiedt de heffing en incasso aan het begin van de procedure, en als er niet (op tijd) betaald wordt, is de kans groot dat de zaak niet in behandeling wordt genomen.² Aan de wet is in de juridische vakpers de nodige aandacht besteed.³ Daarbij is in elk geval één punt over het hoofd gezien. Onder de oude Wet tarieven in burgerlijke zaken (Wtbz) gold voor een verweerder die een natuurlijk persoon was in een zaak met een bepaald geldelijk belang, een lager maximum dan voor een niet-natuurlijk persoon. Voor alle andere procespartijen, al dan niet rechtspersonen, golden in die gevallen gelijke griffierechten, zij het met een hoger maximum. Voor vennootschappen onder firma, commanditaire vennootschappen en maatschappen gold derhalve het maximum voor niet-natuurlijke personen.⁴

De nieuwe wet noemt, in de tabel, rechtspersonen en natuurlijke personen uitdrukkelijk, en niet slechts natuurlijke en niet-natuurlijke personen. Een vennootschap onder firma, commanditaire vennootschap of maatschap is niet

Griffies geïnstreurd

Enkele weken geleden zijn de griffies geïnstreurd dat het tarief voor natuurlijke personen ook voor vennootschappen onder firma, maatschappen en commanditaire vennootschappen in rekening moet worden gebracht. Niet duidelijk is of die maatregel terugwerkende kracht heeft tot 1 november 2010.

een natuurlijk persoon, maar (daarmee) nog geen rechtspersoon.

De Wgbz blijft natuurlijke personen een bijzondere behandeling geven. Dat onderscheid gaat verder dan onder de oude regelgeving, omdat er in bijna alle gevallen een ander (lager) griffierecht geldt.⁵ Omdat de vennootschap onder firma, commanditaire vennootschap en de maatschap niet worden genoemd, kan heffing van griffierecht niet op een wetsbepaling worden gebaseerd. Dit is ongetwijfeld niet de bedoeling van de wetgever geweest. Aan de typische kenmerken van bijvoorbeeld een vennootschap onder firma of commanditaire vennootschap, zoals de hoofdelijke aansprakelijkheid van de vennoot, kunnen argumenten worden ontleend om het lage tarief toe te passen. In elk geval kan niet zonder meer het rechtspersonentarief in rekening worden gebracht.⁶ Er is veel voor te zeggen dat heffing van

griffierechten alleen op een uitdrukkelijk wettelijke basis kan geschieden. Er is momenteel geen basis in de wet. Het wachten is op de eerste rechtspraak of misschien een vlugge reparatiewet. Het in rekening brengen van het griffierecht voor natuurlijke personen aan vennootschappen onder firma c.s. maakt dat sprake is van een verboden onderscheid tussen procespartijen. Waarom zou een eenmans-bv voor het hoge tarief belast moeten worden en een vennootschap onder firma van twee natuurlijke personen voor het lage tarief? Bovendien kan een vennootschap onder firma ook slechts rechtspersonen als vennoot hebben die dan een belangrijk voordeel zouden hebben boven andere rechtspersonen.

Als de Wet personenvennootschappen in werking is getreden, naar verwachting per 1 juli 2011, worden de vennootschap onder firma, commanditaire vennootschap en openbare maatschappen omgezet in openbare vennootschappen. Ook dan zullen vennootschappen zonder rechtspersoonlijkheid blijven bestaan. Alle vennoten⁷ van de openbare vennootschap, behalve de commanditaire, worden in de nieuwe regeling hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden, of de openbare vennootschap rechtspersoonlijkheid heeft of niet.

1 En oud-hoogleraar Radboud Universiteit te Nijmegen.

2 Wet griffierechten burgerlijke zaken, Wgbz, waarvan de delen op 1 november jl. resp. 1 januari jl. in werking traden.

3 Zie bijvoorbeeld in dit blad Robert Hendrikse, 'Veranderingen griffierechtenstelsel sinds 1 november jl. en per 1 januari a.s.', in: *Advocatenblad* 2010-15, 12 november 2010, pp. 592-593.

4 Zo besliste de Rechtbank 's-Gravenhage (9 juli 1996, LJN: AP0231) dat de vennootschap onder firma weliswaar geen rechtspersoon is maar ook 'beslist niet [kan] worden aangemerkt als een natuurlijk persoon' in de zin van de Wtbz.

5 In *Advocatenblad* 2010-9 van 10 juli 2009, p. 383, betoogde ik dat de Wtbz ongeoorloofd onderscheid maakt tussen natuurlijke personen en niet-natuurlijke personen. Dat is in de nieuwe Wgbz nog steeds het geval.

6 Deze onduidelijkheid beperkt zich niet tot de bedoelde vennootschappen. Wat te denken van procespartijen die in kwaliteit procederen, zoals curatoren of bewindvoerders? Onder de oude regelgeving werd aangenomen dat zij niet als procederende natuurlijke personen konden worden

beschouwd. Maar ook zij lijken nu tussen wal en schip te vallen.

7 Dat kunnen, net als onder de huidige wetgeving, zowel rechtspersonen als natuurlijke personen zijn.

Verjaring van vordering bij verzekeringsuitkering

Een langere verjaringstermijn en een ruimhartiger stuitingsregime bezorgen verzekeren een meer ontspannen schadeafwikkeling.

Henriëtte Bast

advocaat te Amsterdam

Met ingang van 1 juli 2010 is de wettelijke regeling van de verjaring van de vordering van de verzekerde op de verzekeraar tot uitkering onder een polis (art. 7:942 BW) op drie punten gewijzigd: na afwijzing door de verzekeraar volgt niet de oude, korte, verjaringstermijn van zes maanden, maar vangt een nieuwe termijn aan van drie jaar; een afwijzing door de verzekeraar hoeft niet meer bij aangetekende brief te worden verzonden; en, in navolging van de regeling van de Wet aansprakelijkheid motorrijtuigen (WAM), de verjaring bij aansprakelijkheidsverzekeringen wordt gestuit door 'iedere onderhandeling'.

Drie jaar

De primaire verjaringstermijn van de vordering tot uitkering onder de polis blijft drie jaar na aanvang van de dag volgende op die waarop de tot uitkering gerechtigde met de opeisbaarheid van de vordering bekend is geworden.² Onder het oude recht verjaarde de rechtsoverdrager na de afwijzing door de verzekeraar (al) na zes maanden, mits de verzekeraar bij de – aangetekend verzonden – afwijzing ondubbelzinnig melding maakte van die verjaringstermijn, met veel formele stuitingshandelingen door verzekerden en andere tot uitkering gerechtigden tot noodzakelijk gevolg.

Onder het nieuwe recht begint na afwijzing of erkenning door de verzekeraar een nieuwe verjaringstermijn van drie jaar. De verzekeraar hoeft bij afwijzing niet meer op de verjaringstermijn te wijzen.

Schriftelijk

Het wegvallen van de verplicht aangetekende verzending van de afwijzing sluit aan bij de algemene regeling van art. 7:933 lid 1 BW dat communicatie met de verzekerde schriftelijk geschiedt. Het eveneens per 1 juli 2010 in werking getreden art. 156a Rv maakt het mogelijk dat de afwijzing langs elektronische weg wordt verzonden indien de verzekerde daarmee uitdrukkelijk heeft ingestemd.

Onderhandeling

De wetgever heeft stuiting van de verjaringstermijn bij aansprakelijkheidsverzekeringen ook mogelijk willen maken door 'iedere onderhandeling'. Gedurende deze 'onderhandeling' is de verjaring geschorst. Een nieuwe verjaringstermijn gaat lopen nadat de verzekeraar de vordering erkent of ondubbelzinnig mededeelt de onderhandelingen af te breken. De regeling is hetzelfde als die van art. 10 lid 5 WAM, dat berust op de Benelux Overeenkomst betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering voor motorrijtuigen. Volgens jurisprudentie van het Benelux-Gerechtshof zijn 'onderhandelingen' pas afgebroken indien de benadeelde op grond van de mededelingen van de verzekeraar moest begrijpen dat de verzekeraar een schaderegeling zonder meer uitsloot.³ Deze wijziging zal instemmend ontvangen zijn door eerdere pleitbezorgers van de stelling dat schriftelijke mededelingen in het kader van onderhandelingen ook al snel als stuitingshandeling ex art. 3:317 lid 1 BW moesten worden gezien. Dit, uitgaande van de ratio van verjaring, te weten de bescherming van de bewijs- en vermogenspositie van de aangesprokene. Immers, zolang er wordt onderhandeld, zal de aangesprokene er niet redelijkerwijs van uit (mogen) gaan

dat zijn eigen bewijs- en vermogenspositie verminderde bescherming behoeft.⁴

Overgangswet

Op grond van art. 73 lid 1 Overgangswet nieuw BW (Ow) jo. 68a lid 2 Ow blijft na 1 juli 2010 het oude recht nog één jaar van toepassing op lopende verjaringstermijnen van vóór die datum. Indien 1 juli 2010 valt binnen een verjaringstermijn van zes maanden onder oud recht, veroorzaakt de nieuwe wet nog niet automatisch een termijn van drie jaar. De vordering verjaart (gewoon) na zes maanden. Deze vordering na afwijzing blijft na zes maanden verjaren, tenzij deze termijn na 1 juli 2011 zou verstrijken; dan volgt uit voornoemde artikelen dat als gevolg van de laatste stuiting een verjaringstermijn van drie jaar is aangevangen. Op grond van dit overgangsrecht moeten afwijzingen door de verzekeraar van vorderingen die voor 1 juli 2010 zijn ontstaan, om een nieuwe verjaringstermijn te laten aanvangen, worden verzonden middels een aangetekende brief. Dit blijft gelden tot de eerste afwijzing na 1 juli 2011. Onderhandelingen die voor 1 juli 2010 hebben plaats gevonden hebben (nog) geen stuitende werking. Dat geldt pas voor onderhandelingen van na 1 juli 2010.

Concluderend kan gesteld worden dat, alhoewel het losgelaten vereiste van de aange tekende verzending voor verzekeraars een aanzienlijke lastenverlichting inhoudt, het vooral de verlenging van de verjaringstermijn en de verruimde stuitingsmogelijkheden zijn die de schadeafwikkeling voor tot uitkering gerechtigden zullen ontspannen.

¹ Advocaat bij Van Doorne N.V. in Amsterdam.

² Onder de tot uitkering gerechtigde vallen de verzekerden en eventuele benadeelden met een directe actie ex art. 7:954 BW.

³ BenGH 20 oktober 1989, zaak A 88/2, *Jurispr.* 1989, p. 37, *NJ* 1990/660.

⁴ J.L. Smeehuizen, 'Onderhandelingen stuiten de verjaring wel en andere opmerkingen over stuiting,' in: *WPNR* 2006, nr. 6666, pp. 369-379, waarin de auteur diverse voorbeelden aanhaalt uit de jurisprudentie van de Hoge Raad over de toepassing van art. 3:317 lid 1 BW.

Over onderhandelen met een hulpmotor

‘Mediation is als onderhandelen met een hulpmotor’: schikken verdient de voorkeur boven een procedure, en als dat niet lukt kan het verstandig zijn mediation als hulpmotor in te schakelen ter voorkoming van een procedure. Dit schrijft Jan Loorbach in zijn voorwoord van *De advocaat in mediation*. Het toenemend belang blijkt uit het feit dat sedert 2007 de mogelijkheid van mediation bij alle gerechten is ingevoerd.

De auteurs van het boekje zijn beiden advocaat en mediator, schreven verscheidene boeken over mediation en werkten mee aan het *Handboek Mediation*. Ze volgen in dit boekje de verschillende fasen van het proces van mediation. Steeds wordt in de kantlijn aangegeven of het om een ‘tip, truc of blunder’ gaat, al is de scheidslijn tussen ‘tip’ en ‘truc’ niet altijd even helder.

Als bijvoorbeeld de mediator voorafgaande aan de mediationbijeenkomst telefonisch contact opneemt met de advocaat, wordt geadviseerd om dat gesprek te gebruiken om een vertrouwensrelatie op te bouwen: een ‘tip’. Echter, als wordt geadviseerd om kleur aan een zaak te geven door alvast iets te vertellen over de opstelling van de wederpartij, of wat informatie te verschaffen over de eigen cliënt die niet direct relevant is voor de zaak zelf, dan wordt dit aangeduid als een ‘truc’.

De auteurs gaan in op de specifieke rol van de mediator die anders is dan die

van dominus litis, de rol die de advocaat doorgaans gewend is. Hij is dan meer een procesbegeleider die niet boven, maar tussen partijen staat, waarbij de kern van de mediation berust op vrijwilligheid die op elk moment kan worden beëindigd.

Het boekje bevat een literatuurlijst, enkele modelbepalingen, een trefwoordenlijst en veel tekeningen van situaties waarbij een bepaalde houding van de advocaat als karikatuur wordt uitvergroot.

Waarschuwing gewenst

De auteurs adviseren advocaten om altijd mee te tekenen inzake de geheimhouding, met als toevoeging ‘pijn doet

het niet’. Men kan daarover van mening verschillen omdat dan – a contrario – twijfel kan rijzen over de waarde van zijn geheimhouding en verschoningsrecht als er *niet* niet wordt getekend.

Het verschoningsrecht geldt volgens de auteurs ook voor de mediator en zij verwijzen daarbij naar art. 7 Europese Mediation Richtlijn (2008/52/EG), maar zij wijzen er ook op dat het verschoningsrecht moet wijken voor dwingende redenen van openbare orde of indien een openbaarmaking noodzakelijk is voor de nakoming en de tenuitvoerlegging van de vaststellingsovereenkomst.

Misschien was hier een extra waarschuwing voor de advocaat op zijn plaats geweest. Immers, zijn stevig gebouwde wettelijke dijk van geheimhouding en verschoningsrecht blijkt dan niet hoger dan het laagste punt, namelijk dat van de mediator die op grond van bijzondere voorwaarden toch gedwongen kan worden om te verklaren. Het is de vraag of de advocaten zich dat vooraf in voldoende mate realiseren.¹

Samenvattend: het betreft hier een handzaam boekje dat als eerste verkenning veel praktische informatie geeft voor de advocaat die zich op dat terrein wil begeven.

Eva Schutte en Jacqueline Spierdijk, *De advocaat in mediation*. Tips, trucs & blunders, Sdu Uitgevers 2011, 116 p., € 24,95, ISBN-13: 9789012384803, ISBN-10: 901238480X

¹ In Duitsland is recent een wetsvoorstel inzake mediation aangenomen dat de vertrouwelijkheid moet waarborgen (*Advocatenblad Nieuwsbrief* van 20 januari jl.)

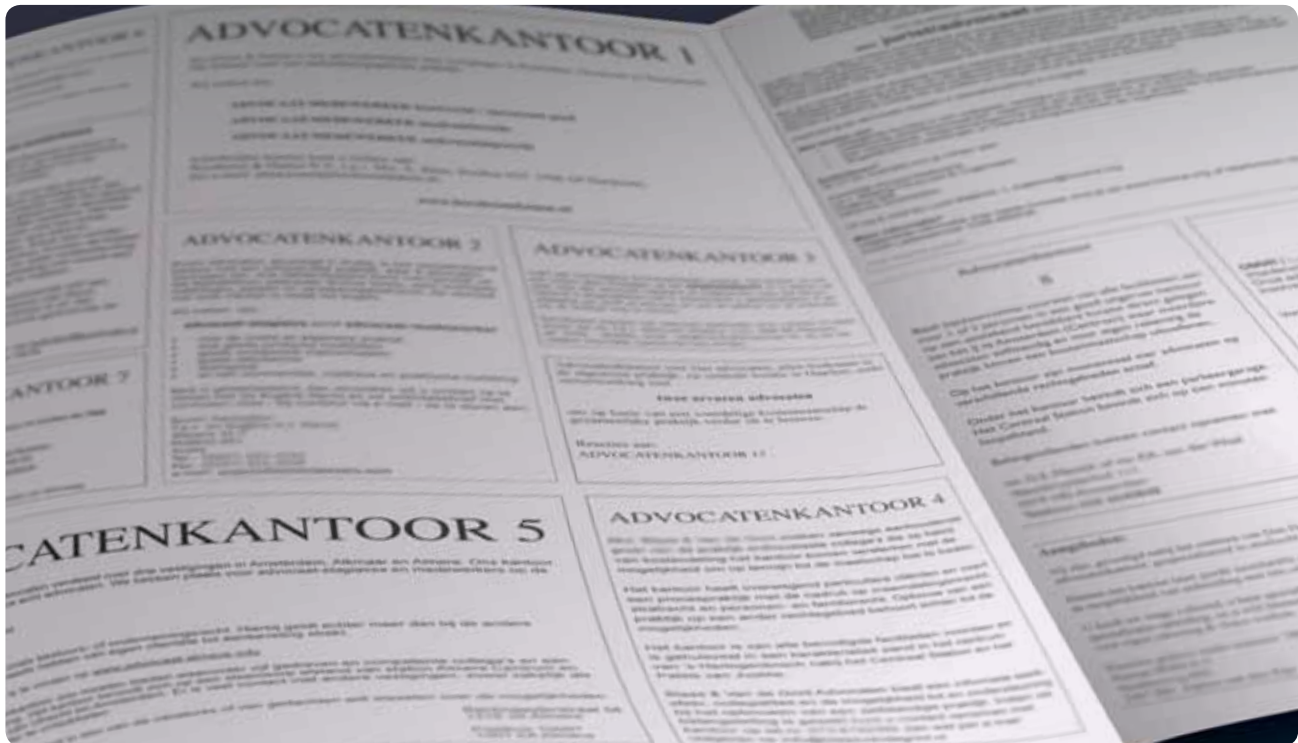
Correctie

In de recensie van *Politieke Verdediging* van Fermon en Prakken, (*Advocatenblad* 2011-1, 14 januari 2011) wordt vermeld dat de zogenoemde DHKP-C zaak betrekking had op een aanslag op een industrieel die door de Turkse overheid werd beschouwd als een poging om de Turkse staat omver te werpen. Deze beschuldiging had echter alleen betrekking op één der verdachten in die DHKP-C zaak en wel in het kader van een uitleveringsverzoek. Abusievelijk is onvermeld gebleven dat de hoofdzaak zelf betrekking had op verboden wapenbezit, vervalsingen en 'bendevorming'. Het bijzondere aan die zaak was dat er geen enkel geweld was gebruikt en dat toch het begrip 'terroristische organisatie' werd opgevoerd. (red.)

Personeelsadvertenties advocatuur: te grijs, te veel tekst, te onduidelijk

‘Advocatenkantoren moeten zich duidelijker positioneren’

De bakker om de hoek adverteert duidelijker dan advocatenkantoren. Dat is de conclusie van Judith Roelofs-Wisman, marketing- en communicatieadviseur bij Vookus. Ze bestudeerde de jaargangen 2003 en 2009 van het *Advocatenblad*.

Michel Knapen
journalist

Wanneer is de advocatuur serieus gaan nadenken over marketing?

‘Rond 2000 ontstond bij de grote kantoren het besef dat ze niet alleen aan communicatie, maar ook aan marketing moesten gaan werken. Advocaten hadden echter nog geen vertrouwen in het feit dat marketingprofessionals hun positionering konden verbeteren. Dat hielden ze graag zelf in de hand. Maar in hun externe communicatie waren advocaten

langdradig en gebruikten ze te veel juridische taal. Klanten wilden wat anders. En marketeers weten hoe je boodschappen het best kunt overbrengen.’

Vanaf toen ging het snel?

‘Nou nee. Mede door de maatschappijstructuur worden beslissingen traag genomen. Vaak zijn het concessies, waardoor je in je communicatie weinig onderscheidend bent. Kantoren moeten zich focussen, bijvoorbeeld op een specifieke doelgroep. Maar dan krijg je binnen de maatschap de vraag: wie zijn nou

onze *key clients*? Iedere partner heeft daar een ander beeld bij. Uiteindelijk richten kantoren zich dan maar op alle doelgroepen.’

Hoe moeten advocatenkantoren zich ‘verkopen’?

‘Advocaten bieden diensten aan en die “verkoop” je op een andere manier dan producten. Je moet inzichtelijk maken wat advocaten doen. Neem de tarieven of klanttevredenheidsonderzoeken: die zouden beter dan nu naar buiten moeten worden gebracht.’

Column

Tarieven (1)

Dolph Stuyling de Lange

Kantoren moeten zich dus beter positioneren.

‘Potentiële cliënten komen vaak via mond-tot-mondreclame bij een kantoor. Positioneren betekent vooral dat kantoren keuzes moeten maken. Wil ik alle rechtsgebieden bestrijken? Richt ik me op iedereen, op particulieren, het mkb of juist de grote bedrijven? Wil ik het hele land bedienen of alleen mijn eigen regio? De advertenties in het *Advocatenblad* van 2003 laten een grote eenheidsworst zien: alle kantoren doen zo’n beetje hetzelfde, niemand maakt een keuze. Tegenwoordig is dat beter.’

Keuzes maken betekent ook: uitsluiten.

‘Je zult inderdaad enkele cliënten niet meer krijgen, maar er ontstaat wel een duidelijker profiel. Uiteindelijk komt dit de kwaliteit van het werk en daarmee de omzet ten goede. Je moet dus keuzes maken en die duidelijker communiceren. Dat is van belang voor cliënten en toekomstige medewerkers.’

Welke verschuivingen heeft u ontdekt in de advertenties in het *Advocatenblad* van 2003 en van 2009?

‘Zeker in 2003 stonden er nog grote lapen tekst in de advertenties. In 2009 was dat beter, hoewel er nog behoorlijk wat kantoren zijn die veel woorden nodig hebben. Marketeers weten dat niet te veel tekst goed werkt. Verder lees je dat alle kantoren een informele sfeer kennen en dat ze veel doorgroeimogelijkheden bieden. Alweer: eenheidsworst. Je mag best toegeven dat je een wat formeler kantoor bent, dat kan ook een sterk punt zijn. Wees dus creatiever en durf af te wijken van de *main stream*.’

Hoe is het met het beeld in de advertenties?

‘Zeker in 2003 zag je veel advertenties met een foto van het kantoorpand. Dat moest dan prestige uitstralen? Ik geloof daar niet in. De waarden, de sfeer, het imago van het kantoor kun je ook met ander beeld naar voren brengen. Ook werkte men in 2003 met weinig kleur. Die kantoren hebben duidelijk geen professionele adviezen gehad, een gemiste kans. De bakker om de hoek adverteert duidelijker en kleurrijker. Ook nu zijn er zwart-wit advertenties, opgevoerd in Word. Dat kan echt niet meer.’

Hebt u andere ontwikkelingen geconstateerd?

‘In 2003 zag je natuurlijk veel personeelsadvertenties, maar de grote kantoren komen ook met andere soorten advertenties, zoals zomerstages en talentendagen. De eerste kantoren beginnen dan te experimenteren, er worden verbanden gelegd tussen de papieren advertentie en de website. Die integratie wordt steeds belangrijker. Langzaam worden de advertenties aantrekkelijker om te zien en inhoudelijk sterker. De verhouding beeldtekst wordt beter en men kijkt meer door de ogen van de doelgroep.’

Van alle klachten over advocaten, nemen die over de kosten van een advocaat wel een bijzondere plaats in. Men vindt advocaten ‘te duur’ en de rekeningen ‘onduidelijk’, zo blijkt steeds weer. Het is een oude klacht die niet alleen de kantoren aan de Zuidas betreft, maar ook kleine kantoren. Het spreekwoord ‘Wie pleit om een koe, geeft er een toe’ geeft de universaliteit al aan, maar ook in Romeinse tijden vond men de advocaten al duur. De reden voor dat oordeel is niet zo ingewikkeld: je moet betalen om – op z’n best – te krijgen waar je al recht op had, althans meende te hebben. Bij een fiscalist bespaar je (belasting)geld, bij een notaris krijg je een akte waar je iets mee kunt.

En toegegeven: als je bij een advocaat op bezoek gaat, dan kost dat inderdaad veel geld. Of dat ook ‘duur’ is, is een andere vraag. Ik vind zelf een loodgieter die veertig euro per uur vraagt in eerste instantie duur, maar als in de winter een leiding is gesprongen en hij komt dat snel en vakkundig verhelpen, betaal ik dat zonder morren.

Vaak voelt de advocaat zich zelf ook wat ongemakkelijk over de hoogte van

zijn tarief: dat heeft op de perceptie van de cliënt een averechts effect. Als een advocaat zelfbewust is, dan is dat daarentegen voor de cliënt geruststellend.

De kunst voor de advocaat is dus om beter duidelijk te maken wat de waarde is van zijn dienst: hoeveel ‘bespaart’ hij zijn cliënt potentieel? In hoeverre denkt hij met de cliënt mee? Dat kan bijvoorbeeld door bij een eerste gesprek met een (nieuwe) cliënt, een medewerker mee te nemen en uit te leggen dat diens aanwezigheid bij het gesprek niet in rekening zal worden gebracht. Maar dat voor zover dat kan, werk aan de goedkopere medewerker gedelegeerd zal worden, zodat het handig is dat die ook op de hoogte is. Je geeft dan aan dat je zo efficiënt mogelijk zult werken, dat je je medewerker zo serieus neemt dat die echt betrokken wordt, en dat de investering die je zo doet, niet bij de cliënt in rekening gebracht zal worden.

Dus: spreek over de kosten, wees duidelijk over financiële risico’s, laat zien dat je met de cliënt meedenkt en wees zelfbewust over de waarde van je dienst. (Volgende keer verder over tarieven.)

Réchters verplichten advocaten te zitten

(Over: Gradus Vrieze, voorzieningenrechter te Zutphen, 'Advocaten pleiten staande', in: *Advocatenblad* 2011-1, p. 24v.)

De edelachtbare heer Vrieze vindt ons zoutzakken die niet meer staande kunnen of willen pleiten? Dat wil ik wel degelijk, maar het mag toch bij mr. Vrieze bekend verondersteld worden dat het met name in familie-rechtelijke zaken de gewoonte is dat er zittend wordt gepleit? Sterker nog, (familie)rechters moedigen het zitten aan. Bij de verplichte comparitie na antwoord wordt aan advocaten bij tussen-vonnis te kennen gegeven dat het niet de bedoeling is dat er gepleit gaat worden. Het houden van pleidooi wordt ontmoedigd. Het Gerechtshof Den Haag beperkt de spreektijd van advocaten in familiezaken tot tien minuten, en moedigt 'zitten' aan in plaats van staan.

Mr. Vrieze is gecharmeerd van een 'kek hermelijnstaartje' van de Belgische advocaat? Vind ik ook leuk, maar het is op grond van de Nederlandse wetgeving voor het advocatenkostuum niet toegestaan de Nederlandse toga te versieren.

Tot twee keer toe laat mr. Vrieze weten zijn weg niet te vinden in de berg producties – dat zou dan aan de advocaten liggen? Een rechter behoort een zitting toch voor te bereiden en advocaten dienen ruim van te voren stukken aan te leveren. Heeft mr. Vrieze zijn huiswerk dan niet goed gedaan en de zaak niet voorbereid zodat hij hulp nodig heeft van ons zoutzakken van advocaten?

Wat mij betreft gaan wij allemaal weer staande pleiten.

(Marianne E.H. Dumont,
advocaat te Rotterdam)

De oproep van Gradus Vrieze is mij uit het hart gegrepen. Staande pleiten gaat beter en is leuker dan zittend. Maar ik mis in het stukje de hand in eigen boezem. Denkt Gradus dat wij op een bepaalde dag zomaar besloten hebben te blijven zitten? Het zijn de rechters geweest die hebben aangegeven dat we wel mochten blijven zitten. En als je dat voor de vijfde keer als advocaat gezegd wordt, blijf je ook zitten. Het is niet in het belang van je cliënt om je niet te conformeren aan de zittingsorde, zoals die door de rechter wordt aangegeven.

Dus, rechters, als u in de toekomst steeds aangeeft 'u mag wel even gaan staan hoor, voor pleidooi', dan komt het vast weer allemaal goed.

(Daan Meerburg,
advocaat te Groningen)

Het in onbruik raken van het staande pleiten, is waarschijnlijk een product van onze hedendaagse egalitaire cultuur. Vooral niet boven het maaiveld uitsteken en een steeds minder ontwikkeld gevoel voor decorum, stijl en traditie. Staande pleiten is niet alleen voorname en chiquer dan zittend, maar bevordert bovendien een betere ademhaling, de dicitie, de verstaanbaarheid en de eloquentie.

Het veelal ontbreken van een lessenaar nodigt inderdaad niet uit tot staan. En vele rechters zien advocaten liever zittend pleiten. Hoe vaak overkomt het mij niet dat de Voorzieningenrechter of de Voorzitter van de behandelende kamer mij mededeelt dat ik best mag gaan zitten? Ik heb dan vaak het gevoel dat ik, door te blijven staan, de rechter ontrief. Beleefdheidshalve vraag ik altijd toestemming om te mogen blijven staan. In een enkel geval wordt dan toch nog op zitten aangedrongen.

Dus, graag meer (en beter) pleiten. En staande. Mogelijk zou een uitzondering

gewenst zijn voor kleinere zaken en familieaangelegenheden, waarin een iets huiselijker aanpak gewenst is, waarbij zittend beter past.

Zou het een idee zijn om het staande pleiten van art. 14 Advocatenwet nieuw leven in te blazen? Dit zou bijvoorbeeld door de Nederlandse Vereniging voor Procesrecht kunnen worden opgepikt. Maar dan moet de rechterlijke macht ook meer ruimte bieden voor het pleidooi en het staan wel zien zitten.

(H. Smit,
advocaat te Rotterdam)

Naschrift

Niet het laatste woord, hoop ik

Alleen maar medestanders! En ook de spelregels zijn op mijn hand, die ik natuurlijk niet in de boezems van collega's kan steken, maar een advocaat...? Met de wet in de hand komt hij toch door het ganse land? Bepaalt de wet de orde ter zitting of de inrichter van de zittingszaal? Van officieren en strafpleiters die erbij gaan zitten heb ik tenslotte nog nooit gehoord. Toegegeven: die zitten zelden of nooit in een enquêtekamer. En de Tweede Kamer overlegt zittend, maar in de grote zaal debatteert men staande. Het minste wat een advocaat die graag staat, kan doen is toch wel bepleiten dat en waarom hij graag staat. Tja, en dan begriep ik ook wel weer dat je er geen ruzie om maakt. Of de rechter vraakt die je beveelt te gaan zitten.

Maakte ik niet voldoende duidelijk dat de zwier vervolgens niet van de kleding moet komen, laat staan het opschorten daarvan, maar van het zelfver-

trouwen en het geloof in de eigen rede-
nering?

Breek me trouwens niet open over pro-
ducties: die komen altijd de dag vóór het
kort geding pas, tegelijk met de intrek-
kingen. Ooit kreeg ik een voor mij duistere
brief van de wederpartij overgelegd – om
wat er niet in stond en je gelet op het stand-

punt van tegenpleiter er toch wel in zou
verwachten! Logisch dus dat de Hoge Raad
van de overlegger verwacht dat hij duidel-
lijk maakt wat hij met de productie wil.¹

Hopelijk is intussen ook duidelijk wat
ik met mijn productie wilde bereiken:

¹ LJN AT5466 en BF0418.

verve in plaats van verveling, zelfvertrou-
wen en oogcontact.

(G. Vrieze)

PS: de in het artikel weggevalen noot 1
verwees naar *Advocatenblad* 2008-12, 29
augustus 2008, p. 518.

‘Orde handboek is een ramp’

In het vorige nummer (*Advocatenblad*
2011-1) berichtten wij in de rubriek
‘Kantoorartikelen’ over het handboek dat
de Orde heeft ontwikkeld. Dat de strek-
king van het stuk, blijkend uit de kop
‘Orde handboek geeft het voorbeeld’, niet
overal gedeeld wordt, blijkt uit de reactie
van Arthur Scholtmeijer, advocaat te Hee-
renveen.

‘Nooit eerder heb ik een gebruikson-
vriendelijker en onbegrijpelijker soft-
wareapplicatie gebruikt dan deze Syslo-
gic c.q. Scienta applicatie voor het *Kan-
toorhandboek*. En ik ben geen digibeet.

Het begint al met het feit dat ik de in-
houd van het *Kantoorhandboek* van de
Orde, na inloggen, niet kan waarnemen.
Na een halfuur klooiën besluit ik een te-
lefoontje met de helpdesk te plegen. Daar
blijkt dat ik binnen het programma iets
moet downloaden, via een niet voor de
hand liggende menustructuur. Het is mij
een raadsel waarom de applicatie niet
vanzelf de laatste update van het *Kan-
toorhandboek* laat zien als je haar voor het
eerst opent.

Het *Kantoorhandboek* van de Orde is een
wanproduct. Als een iPhone net zo werk-
te als deze applicatie, dan waren er vast
ook vierhonderd van verkocht. Wereld-
wijd.’

Navraag bij Peter van Grootheest, ver-
antwoordelijk voor marketing en sales
bij Syslogic, het bedrijf achter het Orde-
handboek, leert dat de ervaringen van
Scholtmeijer uitzonderlijk zijn, ‘althans,
wij hebben dat niet eerder gehoord. An-
deren zijn ook wel sceptisch in het be-

gin, maar na verloop van tijd vindt men
het een goed systeem’. De vergelijking
van Scholtmeijer met de iPhone vindt
Van Grootheest onterecht. ‘Voor een prijs
van 225 euro krijg je niet alle functies. Als
wij het Ordehandboek van iPhone-kwa-
liteit hadden gemaakt, voorkom je waar-
schijnlijk het soort problemen dat hij be-
schrijft. Maar dan kun je deze prijs niet
vragen. En de opzet van de Orde was een
betaalbaar basisboek te maken.’ (red.)

Chinees rechts- systeem is echt zo slecht nog niet

In het *Advocatenblad* 2010-17 van 24 de-
cember jl. raadt Alexander de Nerée tot
Babberich iedereen af om te procederen
in China, omdat aan procederen in China
nog nooit iemand plezier heeft beleefd.
Ik ben het hiermee door mijn ervaring in
China volstrekt niet eens. Procederen in
China is een ingewikkeld proces dat door-
zettingsvermogen en veel geduld vergt.
Buitenlandse bedrijven en hun juristen
zijn weinig bekend met de procedures,
en het is vaak een hele uitdaging voor hen
om zich aan te passen aan de gewoontes
en eisen van Chinese rechters. Maar dit
betekent niet dat de wet nooit door rech-
ters wordt toegepast, of dat (buitenland-
se) bedrijven niet op een eerlijke rechts-
gang zouden kunnen rekenen. De rechts-
gang is openbaar (de meeste uitspraken in
Sjanghai worden gepubliceerd) en wordt

ook steeds transparanter. Buitenlandse
bedrijven kiezen er dan ook steeds vaker
voor om in China te procederen. Soms
doen ze dit bij gebrek aan alternatieven,
in andere gevallen omdat procederen de
effectiefste manier is om een conflict op
te lossen.

De Nerée geeft de indruk dat bewijsre-
gels niet worden nageleefd. Mijn ervaring
is juist dat rechters de regels vaak te strikt
toepassen. Bewijs uit het buitenland moet
worden genotariseerd en dan geverifieerd
door de Chinese ambassade, en dit vergt
moeite, tijd en geld. Bovendien worden
kopieën (van contracten bijvoorbeeld) of
uitgeprinte e-mails niet erkend.

De stelling dat Chinese rechters nau-
welijks ‘redelijk doortimmerde’ uitspra-
ken kunnen doen is sterk overdreven,
maar rechters tonen soms wel een gebrek
aan expertise en ervaring. Corruptie en
bescherming van lokale bedrijven zijn
eerder uitzondering dan norm, zeker in
de grote steden.

De Chinese advocatuur staat nog in de
kinderschoenen. Chinese advocatenkan-
toren bestaan minder dan twintig jaar, en
het systeem om advocaten op te leiden en
toezicht op hen te houden is nog beperkt.
Daardoor hebben veel advocaten, zeker
buiten de grote steden, niet het niveau
dat in Nederland van hen verwacht zou
worden – dit ben ik met De Nerée eens.
Maar dit zijn niet de advocaten die voor
buitenlandse ondernemingen werken.
Met name in Peking en Sjanghai gaan
veel kantoren de concurrentie met hun
buitenlandse collega’s aan, de meeste
grote multinationals bijvoorbeeld beste-
den hun juridische zaken dan ook uit aan
dit soort kantoren.

(Maarten Roos, R&P China Lawyers en HIL
International Lawyers & Advisors)

Dwang-comparitie? Borrelpraat!

Het lijkt op rechterlijke weerzin om een oordeel te vellen: rechters, die bij de comparitie van antwoord in civiele zaken proberen om procespartijen tot een schikking te bewegen. Aldus, geparafraseerd, Ruud Vos en Martijn Mense in hun Moordkuil (*Advocatenblad* 2011-1, p. 39). Rechters doen niet wat ze moeten doen, want partijen zoeken in de eerste plaats een oordeel en de rechter mag hen dat niet onthouden. Dit soort uitspraken doet het misschien goed aan de borreltafel, maar getuigt van weinig inzicht of interesse in de recente ontwikkelingen in het oplossen van geschillen. Helaas is deze opstelling nog steeds tekenend voor het grootste deel van de Nederlandse advocatuur. Zouden de schrijvers niets weten van 'conflict diagnose' als toekomstvisie van de Rechtspraak, en van de vele cursussen en

workshops die worden georganiseerd om rechters de vereiste vaardigheden voor conflict diagnose bij te brengen? Zouden zij blind zijn voor de enorme afname van het aantal contradictoire echtscheidingsprocedures sinds de invoering van mediation in familiezaken? Zouden zij niet weten dat bijvoorbeeld in vele staten van de VS en in Engeland partijen ook in handelszaken en commerciële geschillen door de rechter eerst worden verwezen naar mediation en dat het merendeel van de geschillen dan geen vervolg meer krijgt bij de rechter?¹

Het lijkt alsof de meeste Nederlandse advocaten nog steeds de hamer (procederen) als enige oplossingsmogelijkheid in hun gereedschapskist hebben en dus ieder geschil zien als een spijker. Mijn ervaring is dat de doorsnee advocaat veel te weinig weet van andere mogelijkheden tot geschiloplossing. Wij juristen zijn grootgebracht met de hamer. De juridische maatstaf is de

enige juiste voor de beoordeling hoe een geschil moet worden opgelost. Feiten verzamelen en op relevantie selecteren en herschikken, zoeken naar het juridische kader, adviseren over proceskansen, sommeren, dreigen met een procedure en argumenteren als in een duel. Achterliggende omstandigheden spelen een ondergeschikte rol.

Ik heb in bijna 30 jaar advocatuur ervaren hoe de toon van de confraternele communicatie is verhard. Ooit bespraken de advocaten informeel en confraterneel met elkaar de mogelijkheid van een minnelijke oplossing, in goed overleg. De gedragsregels schrijven dit nog wel voor, maar de slagingskans is veel geringer dan vroeger.

Er komt een tijd dat de gedragsregels voorschrijven dat de advocaat zijn hele gereedschapskist moet gebruiken en achteraf zijn advies voor de beste oplossingsmogelijkheid kan verantwoorden.

Geen tijd meer voor borrelpraat: aan de slag met mediation advocacy!

(Bart Neervoort, oud-advocaat, business mediator en raadshoofd-advocaat Hof Amsterdam)

¹ Volgens een audit van CEDR Londen bedroeg de totale waarde ge-mediate zaken in 2010 £ 5,1 miljard, waarvan ruim 85% werd opgelost.

(advertenties)

Brunet advocaten

Nijmegen

Zoekt

voor het civiele bouwrecht en/of het omgevingsrecht en voor de algemeen civiele (commerciële) praktijk

Advocaat-medewerkers

Advocaat-stagiaires

Kijk voor meer informatie op onze website

www.brunet.nl

AdvocatenHotline *Specialisten in het ondernemingsrecht*

Nieuw!! AdvocatenHotline, landelijk netwerk van advocaten, gespecialiseerd in ondernemingsrecht.

AdvocatenHotline heeft een unieke smartphone applicatie ontwikkeld, speciaal voor ondernemers! Deze 'Advocaten voor het MKB' app geeft de potentiële cliënt een overzicht van de aangesloten advocatenkantoren in de regio, waarna een snelle doorverbinding telefonisch of per mail met het desbetreffende kantoor kan plaatsvinden.

Zie ook: www.advocaten-app.nl/blauw/

Wilt u uw clientèle uitbreiden, sluit u zich dan aan en uw advocatenkantoor wordt toegevoegd op de applicatie. U kunt zich nu voor max 5 specifieke rechtsgebieden aansluiten voor 95 euro per gebied per jaar!

Meer informatie vindt u op www.advocatenhotline.nl

Neem contact op via mail: info@advocaten-app.nl
of telefoon: 020 - 623 45 77

Wie ging waar naartoe, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Hier zijn de transfers van de afgelopen maand. Ging u naar een ander kantoor of bent u uw eigen kantoor begonnen? We kunnen u eruit lichten als u het de redactie meldt: enova@advocatenorde.nl.

Familietraditie

‘Omdat ik het kan en omdat ik later spijt zal hebben als ik het nu niet doe’, antwoordt **Remco Smith** op de vraag waarom hij onder de naam Fundament Advocatuur zijn eigen kantoor is begonnen. Gespecialiseerd in het bouwrecht, maar dat is logisch. ‘Ik kom uit een aannemersfamilie zodat ik de taal van de bouw spreek. Bouwrecht is een concreet rechtsgebied. Je ziet de scheur in de vloer, maar wie is daar voor aansprakelijk? Dat kunnen verschillende partijen zijn en dat is heel interessant.

Aalsma, mw. mr. E.W.M.: Asta Advocaten te Zaandam

Aiff, mr. A.N.E.: Bousie Advocaten te Amsterdam

Anik, mw. mr. B.: Anik Advocatuur te Bussum

Arslan, mr. U.: AKD te Rotterdam

Atten, mr. G. van: Van Oosten Advocaten te Amsterdam

Aykaz, mw. mr. M.: Vestius Advocaten te Amsterdam

Beckx, mw. mr. A.W.M.: Tijssen & Saes Advocaten

Berckel-Dekker, mw. mr. H.E. van: BDO Holding BV te Eindhoven

Berkel, mr. C.L.: berkelbosveldslager Advocaten

Bezmalinovic, mr. T. Bezmalinovic Legal Ways te Rotterdam

Boel, mw. mr. F.C.: AWWN-Advocaten te Den Haag

Boersma, mr. H.H.: Korvinus Van Roy & Zandt Advocaten te Amsterdam

Boonstra, mr. W.: Beek Advocaten te Leeuwarden

Bos, mw. mr. A.E.: In Huis Advocatuur te Utrecht

Braak, mw. mr. M.L.J. van de: Hoyng Monégier LLP te Amsterdam

Brat, mr. E.A.: Vestius Advocaten te Amsterdam

Brommer, mr. O.J.: Stadhouders Advocaten te Utrecht

Burema MBA, mr. J.: (Burema Advocaat & Mediator) te Almere

Campos, mr. A.A.: Thuis & Partners advocaten te Maastricht

Cappendijk, mw. mr. A.M.: Cappendijk Mediation en Advocatuur te Eindhoven

Castelijns, mw. mr. D.D.: BANNING N.V. te Den Bosch

Coenders-el Dahri, mw. mr. K.: Van Kaauwen | van Drueten | van Hoogstraten te Beuningen

Coppens, mr. A.M.H.C.: Goorts & Coppens Advocaten te Deurne

Coppers, mw. mr. E.H.J.: Ilse Advocatuur + Mediation te Venlo

Corten, mr. P.E.B.: Loyens & Loeff N.V. te London

Dahmen, mr. R.G.M.: VDB Advocaten Notarissen te Waalre

Dal, mr. E.J.A.A.: Van Dal Advocatenkantoor te Arnhem

Dinten, mr. J.H.M. van: Kolmans en Van Dinten Advocaten te Eindhoven

Dronkers, mr. F.A.: Dronkers & Dronkers Advocaten te Roermond

Dyck, mr. J-P. van: AdJuro te Valkenburg

Dijkstra, mr. ir. F.A.: FA Dijkstra, Advocaat te Alphen aan den Rijn

Elema, mr. F.H.: Sluyter Advocaten te Assen

Elst, mr. S.M. van: Van Diepen Van der Kroef Advocaten te Amsterdam

Eijsbouts, mr. Ch.J.R.: Eijsbouts te Bussum

Geel, mw. mr. I.L. van: Goorts & Coppens Advocaten te Helmond

Geen, mr. J-W. van: BASE Advocaten te Rotterdam

Geerdink, mr. T.: Thijs Geerdink Advocatenkantoor te Enschede

Goumans, P.J.G.: Goorts & Coppens Advocaten te Helmond

Grauwmeijer, mw. mr. M.: Goorts & Coppens te Deurne

Groot, mw. mr. A.A. de: Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen LLP te Utrecht

Guillaume, mw. mr. A.A.C.: Wieringa Advocaten te Amsterdam te Amsterdam

Ham, mr. J.A. van: Al & Van Ham Advocaten te Veenendaal

Hami, mr. S. el: mr. S. el Hami te Groningen

Haouli, mr. R.: Rottier Advocaten te Den Bosch

Heebing, mr. T.L.G.M.: Ross Advocaten te Zevenaar

Hein, mr. D.P.: Korvinus Van Roy & Zandt Advocaten te Amsterdam

Hek, mr. F.E. van 't: De Breij Evers Boon te Amsterdam

Herings, mw. mr. C.M.J.: ACS Legal te Maastricht

Hock, mw. mr. A.L.: GVB Exploitatie B.V. te Amsterdam

Hoek, mw. mr. P.C.E. van den: In 't Veen Advocaten te Waddinxveen

Hoekerd, mr. I.D.: Baker & McKenzie Amsterdam N.V. te Amsterdam

Hoekstra, mr. R.F.: Schellart Advocaten te Utrecht

Hoekstra, mr. T.D.E.: CMS Derks Star Busmann N.V. te Utrecht

Hoer, mw. mr. M.T. Advocatenkantoor Hoer te Gorredijk

Hoftijzer, mw. mr. J.C.E.: Hamerslag & Van Haren Advocaten te Amsterdam

Holland, mr. J.: Nysingh advocaten - notarissen N.V. te Arnhem

Hoorntje, mw. mr. R.: Spighoff te Brussel

Hovestad, mr. G.F.: berkelbosveldslager Advocaten te Rotterdam

Huisman, mr. P.W.M.: VMW Taxand te Amsterdam

Hundscheid, mr. F.H.I.: Hundscheid Advocaten te Sittard

Hijink, mr. O.A.M.: Hyink Advocatuur te Amsterdam

Jansen, mr. O.J.D.M.L.: Gemeente Den Haag te Den Haag

Janssen, mw. mr. C.H.W.: Vermunt Advocaten te Arnhem

Janssen, mr. H.T.J.: Janssen Van de Langenberg Advocaten te Den Bosch

Janssens-van Drooge, mw. mr. S.C.: JvD Advocatuur te Eindhoven

Jeltes, mw. mr.drs. M.: JSTW advocaten te Amsterdam

Jong, mr. J.B.: Den Besten Advocaten te Almere

Jongmans, mr.drs. M.W.J.: BANNING N.V. te Rotterdam

Kamp, mr. E.J.P. van der: Menzis te Wageningen

Kampen, mr. D. van: Vorstman Advocaten te Naarden

Kiliç, mw. mr. F.: Kiliç Advocatuur te Amsterdam

Klein, mw. mr. I.: Kurvers Frencken Advocaten in Strafrecht B.V. te Den Bosch

Kolmans, mr. W.: Kolmans en Van Dinten Advocaten te Eindhoven

Korvinus, mr. C.F.: Korvinus Van Roy & Zandt Advocaten te Amsterdam

Krans, mr. H.: Uurwerk te Zutphen

Kristel, mr. M.: Van Diepen Van der Kroef Advocaten te Hoorn

Kuijl, mw. mr. P.C. van der: Raad van Toezicht Amsterdam te Amsterdam

Laan, mw. mr. G.P. van der: Van den Elst, Pots & Rouwé Advocaten te Leeuwarden

Lammers-Sigterman, mw. mr. J.M.: Kantoor mr. Van Zijl B.V. Advocaten te Tilburg

Lang, mw. mr. S.K.: Lang Advocatuur te Amstelveen

Langenberg, mw. mr. Th.H.G. van de: Janssen Van de Langenberg Advocaten te Den Bosch

Lardinois, mr. P.M.G.: Hundscheid Advocaten te Sittard

Leegwater, mw. mr. P.C.: Six Advocaten te Amsterdam

Leushuis, mr. J.B.A.M.E.: Advocatenkantoor Leushuis te Nieuwegein
Linde, mr. M.R. van der: Hemony Advocaten te Amsterdam
Loo, mr. M. van: Gimbrière International Advocaten te Breda
Luijten, mr. N.A.: PHAROS Advocaten te Naarden
Mahieu, mr. P.H.: STV Mahieu Advocaten te Den Haag
Martens, mr. Th.: Advocatenkantoor Martens te Assen
Meer, mw. mr. N.M. van der: Nautadutilh N.V. te New York
Melis, mr. E.B.: Ventoux Advocaten B.V. te Utrecht
Mersch, mr. P. van der: Van den Herik & Verhulst Advocaten N.V. te Rotterdam
Metsemakers-de Jong, mw. mr. B.V.: Metsemakers Legal te Hilversum
Meijer, mw. mr. W.M.: VMW Taxand te Amsterdam
Middelkoop, mw. mr. A.H.: SAP Letselschade Advocaten te Amstervoort
Minneboo, mr. ir. J.R.: Achmea te Apeldoorn
Moors, mr. E.P.B.: Offermans Advocaten te Roermond
Mulder, mw. mr. Y.M.: Bruggink & Van der Velden Advocaten Belastingadviseurs BV
Nie, mr. J.C. van: Damsté Advocaten te Almeloo
Olthof, mw. mr. M.R.: Pellicaan Advocaten te N.V. te Utrecht
Peeters, mw. mr. M.: Goorts & Coppens Advocaten te Helmond
Ploemen, mw. mr. M.A.: Themis advocaten te Heerlen
Prickartz, mr. L.S.E.: Buren van Velzen Guelen N.V. te Den Haag
Rack, mw. mr. M.K.: Advocatenkantoor Rack te Ouderkerk aan de Amstel

Reek, mw. mr. C.M. van den: MARK Advocaten te Breda
Reijnart, mw. mr. D.E.M.P.J.: Aben & Slag Advocaten te Weert
Rhoe, mr. M.M.W.: Goorts & Coppens Advocaten te Deurne
Rikxoort, mr. B. van: Kneppelhout & Korthals N.V. te Rotterdam
Roefs, mw. mr. J.M.M.: VDB Advocaten Notarissen te Rosmalen
Roy, mr. A.J.M. van: Korvinus Van Roy & Zandt Advocaten te Amsterdam
Ruesink, mr. A.: Hoogbergen Advocaten te Zutphen
Rijs, mr. M.: Advocatenkantoor Kieft te Enschede
Sassen, mw. mr. S.C.: Korvinus Van Roy & Zandt Advocaten te Amsterdam
Schnoor, mr. J.G.: STV Mahieu Advocaten te Den Haag
Schoonbeek, mw. mr. A.B.: Autoriteit Financiële Markten te Amsterdam
Schijndel, mr. P. van: Hoyng Monégier LLP te Amsterdam
Seeters, mr. C.G.A.J. van: Project Moore Advocaten te Amsterdam
Slob, mw. mr. J.C.: Philips Consumer Lifestyle B.V. te Eindhoven
Sloot, mw. mr. M.: DLA Piper Nederland N.V. te Amsterdam
Smid, mr. F.: Gillesse & Winnubst Advocaten te Den Bosch
Smith, mr. R.: Fundament Advocatuur BV te Rotterdam
Snethlage, mw. mr. S.E.: Donahue & Partners LLP te New York
Snoep, mw. mr. M.: Volker Wessels Bouw & Vastgoedontwikkeling B.V. te Rijswijk
Spoormaker, mw. mr. M.J.E.: Valegis Advocaten te Rijswijk
Stappaerst-Zijlman, mw. mr. J.: Claassen Advocaten te Eindhoven
Sterk, mr. W.C.G.J.: mr. W.C.G.J. Sterk, Advocaat te Heerlen

Stevens, mr. J.J.M.H.: Goorts & Coppens Advocaten te Deurne
Swart, mw. mr. L.E.: Advocatenkantoor Swart te Roosendaal
Taal, mr. R.: Van Iersel Luchtman N.V. te Uden
Tacx, mr. P.J.L.: Goorts & Coppens Advocaten te Deurne
Tas, mr. E.: Tas Advocatuur en Letselschade te Deventer
Thoenes-van der Veen, mw. mr. E.M.: (Thoenes Familierecht Advocatuur & Mediation te Zwolle
Thöle, mr. U.W.G.: STV Mahieu Advocaten te Den Haag
Tilburg, mw. mr. F.S.M. van: Nautadutilh N.V. te Rotterdam
Tjittes, mr. R.P.J.L.: Barentskrans N.V. te Den Haag
Vader, mr. J.W.L.: Castelijns Kaandorp Hoekstra te Alkmaar
Vat, mr. R.: R. Vat, Advocaat te Den Bosch
Veen, mw. mr. A. van der: Houthoff Buruma te Rotterdam
Velde, mr. S.J. van der: Vestius Advocaten te Amsterdam
Ven, mw. mr. A.J.C.W. van de: mr. A.J.C.W. van de Ven, advocaat te Den Bosch
Verdoner, mw. mr. M.R.: Roest Singh Advocaten te Hoofddorp
Vermeulen, mw. mr. E.T.: Greenille Advocaten & Notaris te Rotterdam
Verschuur, mr. S.: Clifford Chance LLP te Amsterdam
Versteeg, mr. P.J.: Eneco Holding N.V. te Rotterdam
Visser, mw. mr. E.N.M.: Project Moore Advocaten te Amsterdam
Weerden, mw. mr. M.J. van: Korvinus Van Roy & Zandt Advocaten te Amsterdam
Werkman, mr. B.N.S.: Kerckhoffs Advocaten te Maastricht

Wilt, mr. H. van der: Van den Herik & Verhulst Advocaten N.V. te Rotterdam
Wolting, mr. V.: Wolting Advocatuur te Zwolle
Zande, mr. R.C.W. van der: Van den Brink & Lutikhuis te Utrecht
Zandt, mr. P.J.: Korvinus Van Roy & Zandt Advocaten te Amsterdam
Zevenboom, mr. J.: Zevenboom Advocatuur B.V. te Almere
Zoer, mw. mr. F.: Van Steen & Pronk Zoer Advocaten te Hoogeveen

Nieuw kantoor/ associatie

ACS Legal (mw. mr. C.M.J. Herings) te Maastricht
Adjuro (mr. J-P. van Dyck) te Valkenburg
Advocatenkantoor Hoen (mw. mr. M.T. Hoen) te Gorredijk
Advocatenkantoor Leushuis (mr. J.B.A.M.E. Leushuis) te Nieuwegein
Advocatenkantoor Martens (mr. Th. Martens) te Assen
Advocatenkantoor Rack (mr. M.K. Rack) te Ouderkerk aan de Amstel
Advocatenkantoor Swarts (mr. L.E. Swarts) te Roosendaal
Asta Advocaten (mw. mr. E.W.M. Aalsma) te Zaandam
Anik Advocatuur (mw. mr. B. Anik) te Bussum
BDO Holding BV (mw. mr. H.E. van Bercke-Dekker) te Eindhoven
Bezmailinovic Legal Ways (mr. T. Bezmailinovic) te Rotterdam
Burema Advocaat & Mediator (mr. J. Burema MBA) te Almere
Cappendijk Mediation en Advocatuur (mw. mr. A.M. Cappendijk) te Eindhoven

Drie petten

Met het afronden van haar mediationopleiding was het voor **Lisanne Aalsma** de hoogste tijd voor een eigen kantoor. 'Ik had al een eigen kantoorpand en een eigen praktijk als coach.' Nu ze zelfstandig is, wil ze zich, naast haar interessegebied bouwrecht, ook verbreden naar andere rechtsgebieden. 'Omdat er in de huidige samenleving veel overlap is, kan ik zo bij alle voorkomende problemen naast of in plaats van procederen ook mijn cliënten bijstaan met coaching en/of bemiddeling.'

Leuker en efficiënter

Hoewel ze er pas net zit, weet **Cindy Janssen** nu al zeker dat haar overstap naar Vermunt Advocaten haar goed zal bevallen. 'De vijf andere advocaten hier zijn, net als ik, strafrechtsspecialisten. Met zoveel kennis in huis is er altijd wel iemand bij wie ik terecht kan voor overleg. Dat is leuker en efficiënter dan alles zelf uitzoeken.' Verder hoopt ze ook haar voordeel te kunnen doen met de op kantoor aanwezige cassatie-expertise. 'Zo kan ik me inhoudelijk blijven verdiepen.'

Eijsbouts (mr. Ch.J.R. Eijsbouts) te Bussum

FA Dijkstra, Advocaat (mr. ir. F.A. Dijkstra) te Alphen aan den Rijn
Fundament Advocatuur BV (mr. R. Smith) te Rotterdam

Hundscheid Advocaten, (mr. F.H.I. Hundscheid en mr. P.M.G. Lardinois) te Sittard

Hyink Advocatuur (mr. O.A.M. Hyink) te Amsterdam

Ilse Advocatuur + Mediation (mw. mr. I. Coppers) te Venlo

In Huis Advocatuur (mw. mr. A.E. Bos) te Utrecht

Janssen Van de Langenberg Advocaten (mr. H.T.J. Janssen en mw. mr.Th.H.G. van de Langenberg) te Den Bosch

JvD Advocatuur (mw. mr. S.C. van Janssens-Drooge) te Eindhoven

JSTW advocaten (mw. mr.dr.s. M. Jeltjes) te Amsterdam

Kiliç Advocatuur (mw. mr. F. Kiliç) te Amsterdam

Kolmans en Van Dinten Advocaten (mr. J.H.M. van Dinten en mr. W. Kolmans) te Eindhoven

Korvinus Van Roy & Zandt Advocaten (mr. H.H. Boersma, mr. D.P. Hein, mr. C.F. Korvinus, mr. A.J.M. van Roy, mw. mr. S.C. Sassen, mw. mr. M.J. van Weerden en mr. P.J. Zandt) te Amsterdam

Lang Advocatuur (mw. mr. S.K. Lang) te Amstelveen

Metsemakers Legal (mw. mr. B.V. Metsemakers-de Jong) te Hilversum
mr. A.J.C.W. van de Ven, advocaat (mw. mr. A.J.C.W. van de Ven) te Den Bosch

mr. S. el Hami (mr. S. el Hami) te Groningen

mr. W.C.G.J. Sterk, advocaat (mr. W.C.G.J. Sterk) te Heerlen

Philips Consumer Lifestyle B.V. (mw. mr. J.C. Slob-Stam) te Eindhoven

Project Moore Advocaten (mw. mr. E.N.M. Visser) te Amsterdam

R. Vat, Advocaat (mr. R. Vat) te Den Bosch

Tas Advocatuur en Letselschade (mr. E. Tas) te Deventer

Thoenes Familierecht Advocatuur & Mediation (mw. mr. E.M. Thoenes-van der Veen) te Zwolle

Thijs Geerdink Advocatenkantoor (mr. T. Geerdink) te Enschede

Uurwerk (mr. H. Krans) te Zutphen
Volker Wessels Bouw & Vastgoedontwikkeling B.V. (mw. mr. M. Snoep) te Rijswijk

Wolting Advocatuur (mr. V. Wolting) te Zwolle

Zevenboom Advocatuur B.V. (mr. J. Zevenboom) te Almere

Uit de praktijk

Arkel, mw. mr. E.G. van Amsterdam 01-01-2011

Baks, mr. B.A.I. Groenlo 01-01-2011

Baldew, mw. mr. M.R.P. Brussel/België 01-01-2011

Baldewising, mw. mr. G.P. Den Haag 30-12-2010

Baudoin, mr. P.J.A.M. Den Bosch 30-12-2010

Beckers, mr. S.H.A.J. Zwolle 01-01-2011

Beek-Bokkinga, mw. mr. G. Amstelveen 01-01-2011

Bel, mw. mr. C.L. de Amsterdam 31-12-2010

Benassi, mw. mr. M. Hoofddorp 29-12-2010

Berg, mr. A.C. van den Breda 01-01-2011

Blekman, mw. mr. I.J. Sneek 01-01-2011

Bodamèr-den Reijer, mw. mr. K. Enschede 17-12-2010

Boom, mr. F.J. Arnhem 31-12-2010

Boorder, mr. S.P. de Amsterdam 31-12-2010

Bos, mw. mr. L.R.C. Drachten 01-01-2011

Bos-Veterman, mw. mr. E.S.L. Utrecht 31-12-2010

Bovy, mw. mr. A.E.H. Nijmegen 01-01-2011

Breevoort, mr. A.J.M. van Rotterdam 31-12-2010

Bres, mr. C. de Amsterdam 01-01-2011

Brinkman, mr. H.C. Amsterdam 30-12-2010

Claassen, mr. C.N.A.M. Amsterdam 31-12-2010

Claassen, C.W. Eindhoven 31-12-2010

Clement, mr. M.J. Amsterdam 31-12-2010

Cox, mw. mr. M.F.J. Soest 31-12-2010

Delft, mr. C.F. van Delft 31-12-2010

Doelder, mr. C.F. den Rotterdam 01-01-2011

Dijk, mr. M.F.P.M. van Zuidwolde 28-12-2010

Ede-Pas, mw. mr. J.I.M. van Gouda 31-12-2010

Ederen, mw. mr. R. van Enschede 01-01-2011

Emaus, mw. mr. J.H. Amsterdam 01-01-2011

Esmeijer, mr. A.P.W. Enschede 31-12-2010

Eijsink-Bonnier, mw. mr. C.B.M. Utrecht 28-12-2010

Fillet, mr. L.J. Tilburg 01-01-2011

Gelderman, mr. L.E.A. Apeldoorn 31-12-2010

Geurts, mr. J.W.B. Eindhoven 23-12-2010

Goedkoop-van Opijnen, mw. mr. J.H.M. Alphen a/d Rijn 31-12-2010

Grootendorst, mr. M.L. Eersel 01-01-2011

Grootveld, mw. mr. M. Amsterdam 04-01-2011

Ham, mr. M.J.M. van der Amsterdam 01-01-2011

Hamer, mr. K. Rotterdam 01-01-2011

Hempel, mr. G.S. Amsterdam 31-12-2010

Hertoghs, mw. mr. E.A.M. Alkmaar 01-01-2011

Heijmans, mw. mr. M. Amsterdam 31-12-2010

Hooftman-van Rietschoten, mw. mr. E. Enschede 01-01-2011

Hoortje, mw. mr. R. Amsterdam 01-01-2011

Jansen, mr. J.I. Amsterdam 01-01-2011

Jong, mr. B.P.C. de Sneek 01-01-2011

Kakes, mr. R. Lemmer 01-01-2011

Keijsers, mr. P. Amsterdam 01-01-2011

Kloof, mr. A.H.M. van der Zundert 01-01-2011

Koch, mr. N.C.M. Breda 31-12-2010

Kok, mr. J.M.C. de Boxtel 01-01-2011

Kollé, mr. T.L. Amsterdam 01-01-2011

Koning, mw. mr. M.M. de Rotterdam 31-12-2010

Koopman, mr. Ch.G. Noordwijk 01-01-2011

Lammeren, mw. mr. C.J. van Laren NH 01-01-2011

Maessen, mw. mr. M.A.G. Roermond 01-01-2011

Mampaeij, mw. mr. M.P.H. Hoofddorp 31-12-2010

Maren, mw. mr. M. van Den Bosch 31-12-2010

Maric, mw. mr. M. Amsterdam 31-12-2010

Marijnissen, mw. mr. E.A.M. Alicante 01-01-2011

Marissing, mr. J.P.L. van Amsterdam 31-12-2010

Mast, mr. A. Aagtekerke 29-12-2010

Martens, mw. mr. M.P.M. Den Haag 01-01-2011

Meinhardt, mw. mr. M.M.S. Nijmegen 01-01-2011

Meulenstein, mr. S.J.J. Zevenaar 01-01-2011

Meyere, mr. V.R. de Maarssen 01-01-2011

Mohtarez, mw. mr. T. Amsterdam 01-01-2011

Moolen, mw. mr. F.H.E. van der Nijmegen 01-01-2011

Mosler, mr. G. Amsterdam 31-12-2010

Muller, mr. E.N. Leiden 31-12-2010

Nawijn, mr. H.P.A. Zoetermeer 31-12-2010

Nerée tot Babberich, mr. R.C.J.E. de Arnhem 31-12-2010

Nijland, mw. mr. K.W. Amsterdam 01-01-2011

Noort, mr. W.H. Amsterdam 30-12-2010

Nugteren, mw. mr. M.H. Barneveld 01-01-2011

Oomen, mw. mr. S.C. Ouderkerk a/d Amstel 01-01-2011

Oomens, mr. J.A.A. Rotterdam 23-12-2010

Overvliet, mw. mr. I.T.W. Leiden 01-01-2011

Poorter, mr. P.J.F.X. de Eindhoven 31-12-2010

Post, mw. mr. M.G.J. Utrecht 28-12-2010

Postma, mr. O.G.B. Amsterdam 01-01-2011

Remme, mr. J.J.W. Utrecht 01-01-2011

Ruijgrok, mr. Th.C. Breda 31-12-2010

Santvoort, mw. mr. J. van Amsterdam 27-12-2010

Schreuder, mr. J.C. Amsterdam 27-12-2010

Schute, mr. E.H.A. Serooskerke 31-12-2010

Sheerbahadoersing, mw. mr. H. Groningen 31-12-2010

Slaghekke, mw. mr. H.M. Rotterdam 31-12-2010

Smallegange, mr. G.J.W. Rotterdam 31-12-2010

Spaa, mr. W. Den Haag 31-12-2010

Spronken, mr. J.G.M. Roermond 01-01-2011

Surie, mw. mr. J. Den Haag 01-01-2011

Tielenius Kruythoff, mr. L. Schiphol-Rijk 01-01-2011

Toxopeus, mr. M.H.J. Zoetermeer 01-01-2011

Troost, mr. A.Ch.F. Groningen 01-01-2011

Tunzi, mr. G. Den Helder 01-01-2011

Vermeulen, mr. D.D. Amsterdam 31-12-2010

Vollebregt, mr. G.P.F. Rotterdam 01-01-2011

Vos, mr. F.J. Den Haag 31-12-2010

Vries, mr. D.P. de Tiel 01-01-2011

Vries, mr. G.J.W. de Rotterdam 01-01-2011

Wals, mr. E. Dordrecht 30-12-2010

Warendorp, mr. H.C.S. Amsterdam 31-12-2010

Weert, mw. mr. I. de Utrecht 01-01-2011

Welmerink, mw. mr. E.Ch. Wapenveld 31-12-2010

Willigenburg, mw. mr. S. van Tilburg 01-01-2011

Wit, mr. B. de Amsterdam 01-01-2011

Witte, mw. mr. W.G.M.J. Utrecht 01-01-2011

Wittenberghe, mw. mr. N.A.G. van Schiphol-Oost 07-01-2011

Wladimiroff, mr. G.R. Amsterdam 04-01-2011

Wong, mw. mr. L.Y. Rotterdam 31-12-2010

Zebel-Vaudo, mw. mr. A.J.M. Dordrecht 01-01-2011

† **Linden**, mr. H. van der Druten 24-12-2010

Deze rubriek bevat samenvattingen van tuchtrechtelijke uitspraken. De integrale uitspraken zijn onder LJN-nummer te vinden op Tuchtrecht.nl. De uitspraken die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd, zijn bovendien te vinden op advocatenorde.nl en [BalieNet](http://BalieNet.nl). Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit P.J.M. Drion, H.J. de Groot, W.F. Hendriksen, H.J.A. Knijff, I.E.M. Sutorius en H. Uhlenbroek.

Tuchtrechtelijke positie deken

- *Voorzitter Raad van Discipline Arnhem*
2 maart 2009
- *Raad van Discipline Arnhem*
21 december 2009

Misbruik van positie als deken?

- Art. 46 Advocatenwet
- Gedragsregels 1, 5, 30 en 31

Feiten

Mr. X heeft in zijn kwaliteit van deken een gesprek gehad met klagster, advocaat, omdat er problemen waren met of over het functioneren van een stagiaire van klagster. Klagster verschaftte mr. X bij dat gesprek 'informatie over een landelijke criminele organisatie en mishandelingen haar overkomen'. Mr. X zag daarin aanleiding om de informatie die klagster hem in dat gesprek had verstrekt, na te trekken, omdat bij gebleken onjuistheid van die informatie zulks reden zou zijn 'om te twijfelen aan haar geestelijke gezondheid'. Klagster had daartegen aanvankelijk geen bezwaar. Later kwam zij daarop terug. Het natrekken van de mededelingen van klagster is gebeurd. Niet gebleken is van enige ondersteuning van de juistheid van haar mededelingen. Vervolgens heeft mr. X opnieuw een gesprek gehad met klagster.

Klacht

Mr. X heeft:

- misbruik gemaakt van zijn positie als deken;
- de bevoegdheid die de wet aan de deken heeft gegeven, overschreden;
- de artikelen 1, 5, 30 en 31 van de Gedragsregels overtreden.

Overwegingen voorzitter

De klacht richt zich tegen het optreden van mr. X in zijn hoedanigheid van deken. Vooropstaat dat ook volgens vaste recht-

spraak van het Hof van Discipline het optreden van een advocaat in zijn hoedanigheid van deken in beginsel niet ter beoordeling staat van de tuchtrechter. Dat is alleen anders wanneer diens optreden in die hoedanigheid dermate in strijd is met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt dat het vertrouwen in de advocatuur is geschaad.

In de hiervoor beschreven handelwijze van mr. X kan de voorzitter geen stappen zien die mr. X als advocaat en in weerwil van zijn verantwoordelijkheid als deken achterwege had behoren te laten. De klacht valt hiermee buiten het bereik van het tuchtrecht.

Voor een gegrondbevinding van de onderdelen a en b van de klacht vindt de voorzitter in de beschreven gang van zaken (dus) geen steun.

Klachtonderdeel c ziet voorbij aan het feit dat het toetsingskader van de tuchtrechter is te vinden in art. 46 eerste volzin van de Advocatenwet. Tegen de achtergrond van de gedragsregels (die daarvan in veel maar niet in alle opzichten een invulling zijn) waarop klagster een beroep doet, kan de voorzitter in de door klagster gewraakte handelwijze van mr. X evenmin een misslag ontwaren.

De hiervoor bereikte conclusie, alhoewel niet helemaal los te maken van de inhoud van de zaak, moet in lijn met de rechtspraak van het Hof van Discipline leiden tot het oordeel dat de klacht kennelijk niet-ontvankelijk is. De klacht zou anders (voor zover zij aan de problematiek van de ontvankelijkheid voorbijkomt) kennelijk ongegrond zijn.

Beslissing voorzitter

De klacht van klagster tegen mr. X is voor zover niet kennelijk niet-ontvankelijk kennelijk ongegrond.

Overwegingen raad

De door de voorzitter vermelde gronden kunnen zijn beslissing volledig dragen. Hetgeen klagster daartegen heeft aangevoerd, heeft de raad niet tot een ander oordeel kunnen brengen.

Beslissing raad

Verklaart het verzet ongegrond.

Noot

Tot 3 september 2007 gold als hoofdregel dat het optreden van de deken niet onder tuchtrechtelijke controle staat. Sedert zijn beslissing van 3 september 2007 (*Advocatenblad* 2008-8) gaat het hof ervan uit dat ook wanneer een advocaat optreedt in een andere hoedanigheid dan die van advocaat, het advocatentuchtrecht voor hem blijft gelden. Kennelijk was de voorzitter van de raad daarvan niet op de hoogte. Het hof leek weer om te zijn gegaan in zijn beslissing van 5 juni 2009, zaaknr. 5352 (*Advocatenblad* 2010-5), doch de vraag die ik stelde in mijn noot onder die uitspraak, 'Is het hof weer om of is sprake van een slip of the pen?', lijkt inmiddels beantwoord. Het hof gaat weer uit van de lijn die op 3 september 2007 is ingezet.

HJdG

Optreden tegen aandeelhouder cliënte

- *Raad van Discipline Arnhem* 8 maart 2010,
LJN: YA0597

Het staat een advocaat vrij namens een vennootschap op te treden tegen een 50%-aandeelhouder die het daarmee oneens is. Geen tegenstrijdig belang.

- Art. 46 Advocatenwet (3 Wat een behoorlijk advocaat betaamt ten opzichte van de wederpartij)
- Gedragsregel 7

Feiten

Klagster is houdster van 50% van het aandelenkapitaal van de besloten vennootschap V. De andere 50% wordt al dan niet middellijk gehouden door A. Enig bestuurder van V is A Beheer.

Mr. X treedt op verzoek van A Beheer op als advocaat van V. Hij heeft klaagster gesommeerd tot betaling van een schuld uit hoofde van rekening-courant.

Mr. Y heeft daarop namens klaagster aan mr. X kenbaar gemaakt dat klaagster, omdat V voor 50% door haar wordt gehouden, er niet mee instemt dat mr. X voor V tegen haar optreedt, en verlangd dat mr. X zijn werkzaamheden voor V zou beëindigen.

Volgens mr. X is hier geen sprake van het behartigen van tegenstrijdige belangen. Klaagsters hoedanigheid van aandeelhouder laat volgens mr. X onverlet dat hij namens V tegen klaagster kan optreden.

Mr. Y heeft er vervolgens nog op gewezen dat de statuten van V bepalen dat ter zake van het voeren van rechtsgedingen een aandeelhoudersbesluit nodig is, welk besluit er niet is omdat klaagster daarmee niet instemt.

Klacht

Het staat mr. X niet vrij om voor V op te treden omdat:

- klaagster 50% van de aandelen houdt in V en hij zich er als medeaandeelhouder niet mee kan verenigen dat mr. X voor die vennootschap optreedt;
- mr. X namens V rechtsgedingen heeft aangekondigd terwijl het daarvoor benodigde aandeelhoudersbesluit ontbreekt;
- mr. X niet alleen optreedt voor V, maar ook voor A en de laatste zowel als bestuurder van V als als medeaandeelhouder zijn positie ten koste van klager tracht te verstevigen;
- er aldus sprake is van een tegenstrijdig belang nu mr. X zowel de belangen van V als die van A behartigt.

Overwegingen raad

Mr. X treedt op voor de vennootschap V en niet voor A of A Beheer. Deze laatste is weliswaar bestuurder van V, maar het is V die de hulp van mr. X heeft ingeroepen. Mr. X behartigt aldus de belangen van V. In die rol staat het hem vrij om tegen klaagster op te treden. Dat wordt niet anders nu mr. X zijn opdracht van A Beheer, de daartoe bevoegde bestuurder van V, en de facto van A heeft gekregen.

Het is een misverstand om te denken dat, omdat klaagster houdster is van 50% van het aandelenkapitaal van V, sprake is

van tegenstrijdig belang. Mr. X treedt als advocaat van V niet óók voor klaagster op.

Bovendien is procederen nog niet aan de orde. Mr. X heeft wel rechtsmaatregelen aangekondigd, maar daarmee is nog niet gezegd dat die ook daadwerkelijk zullen (kunnen) volgen en (in het licht van het vorenstaande) evenmin dat de keuze om daartoe over te gaan alsdan op gespannen voet zal staan met regel 7 van de Gedragsregels.

Beslissing

Verklaart de klacht ongegrond.

Garant staan voor cliënt

- Raad van Discipline Amsterdam 19 april 2010, LJN: YA0578

Indien een advocaat zich jegens de wederpartij persoonlijk garant stelt voor de nakoming van de financiële verplichtingen van zijn cliënt, moet de wederpartij erop kunnen vertrouwen dat de advocaat, na daartoe te zijn aangesproken, zijn verplichting uit hoofde van die garantstelling onverwijld zal nakomen.

- Art. 46 Advocatenwet (3 Wat een behoorlijk advocaat betaamt jegens de wederpartij)

Feiten

De cliënte van mr. X heeft haar hond ondergebracht in het dierenopvangcentrum van klaagster. Zij was hiervoor aan klaagster € 325 verschuldigd. Nadat de cliënte in gebreke was gebleven met de betaling van dit bedrag, is een betalingsregeling overeengekomen tussen klaagster en de cliënte, waarbij mr. X zich garant heeft gesteld voor de nakoming van de overeengekomen regeling door zijn cliënte.

Aangezien de cliënte de betalingsregeling niet nakwam, heeft mr. Y, gemachtigde van klaagster, mr. X onder verwijzing naar de garantstelling verzocht het resterende bedrag van € 280 te voldoen.

Omdat betaling door mr. X uitbleef, heeft mr. Y drie maal gerappelleerd. Vervolgens heeft mr. Y een klacht ingediend bij de deken.

Mr. X heeft de deken bericht dat zijn cli-

ente een bedrag van € 50 aan hem had voldaan, welk bedrag hij heeft overgemaakt aan klaagster, en dat hij het restantbedrag van € 230 inmiddels aan klaagster had overgemaakt.

Klacht

Mr. X, die zich garant heeft gesteld voor de nakoming van een tussen zijn cliënte en klaagster overeengekomen regeling, is, ondanks verschillende verzoeken daartoe van klaagster niet overgegaan tot betaling aan klaagster van het bedrag, waarvoor mr. X zich garant heeft gesteld.

Overwegingen

Voor zover mr. X zich op het standpunt stelt dat hij zich als privépersoon voor zijn cliënte garant heeft gesteld en niet in zijn hoedanigheid van advocaat, miskent mr. X dat een advocaat elk misverstand dient te vermijden over de hoedanigheid waarin hij optreedt. Mr. X heeft zich voor zijn garantstelling bediend van zijn kantoorbriefpapier en spreekt in de betreffende brief herhaaldelijk van 'cliënte'. Gelet hierop mocht klaagster er dan ook van uitgaan dat mr. X zich in zijn hoedanigheid van advocaat van klaagsters wederpartij garant stelde.

Indien een advocaat zich jegens de wederpartij persoonlijk garant stelt voor de nakoming van de financiële verplichtingen van zijn cliënt, moet de wederpartij erop kunnen vertrouwen dat de advocaat, na daartoe te zijn aangesproken, zijn verplichting uit hoofde van de garantstelling onverwijld zal nakomen.

Mr. X is, hoewel hij zich ondubbelzinnig garant had gesteld voor de nakoming van de betalingsregeling door zijn cliënte, niet direct nadat de gemachtigde van klaagster dit had verzocht tot betaling van het door zijn cliënte aan klaagster verschuldigde bedrag overgegaan. Eerst nadat de gemachtigde van klaagster mr. X hiertoe herhaaldelijk telefonisch en schriftelijk had aangehouden en zich ten slotte tot de deken had gewend, heeft mr. X het restantbedrag betaald.

Door deze handelwijze heeft mr. X het vertrouwen in de advocatuur geschaad.

Beslissing

Verklaart de klacht gegrond en legt aan mr. X op de maatregel van enkele waarschuwing.

Personeelsadvertenties

Advocatenblad

Kantoor	Vacature	Plaats	Regio	Pagina
Mulder, Servatius en Hesselink Advocaten	Zelfstandige advocaten civiele- en handelszaken	Amstelveen	Noord	38
Mulder, Servatius en Hesselink Advocaten	Zelfstandige advocaten civiele- en handelszaken	Naarden	Noord	38
Brunet Advocaten	Advocaat-medewerkers	Nijmegen	Oost	46
Brunet Advocaten	Advocaat-stagiaires	Nijmegen	Oost	46
Schoolplein Advocaten	Ervaren strafrechtadvocaat	Utrecht	Midden	38
Advocatenkantoor Buitelaar Meijer	Advocaat stagiaire en/of advocaat medewerk(st)er	Alphen aan den Rijn	West	32
Amsterdamse Orde van Advocaten	Een advocaat/stafmedewerker m/v	Amsterdam	West	36
Bergh Stoop & Sanders Advocaten	Advocaat / medewerk(st)er arbeidsrecht	Amsterdam	West	30
Fort Advocaten	Ervaren Advocaat-medewerker Bouwrecht / Aankomend partner	Amsterdam	West	II
Fort Advocaten	Advocaat-stagiair Vastgoed en Advocaat-stagiair Ondernemingsrecht	Amsterdam	West	II
Fort Advocaten	Advocaat-medewerker Ondernemingsrecht/Insolventierecht	Amsterdam	West	II
Moszkowicz Advocaten	Twee Advocaten (medewerker/gevorderde stagiaire) strafrecht	Amsterdam	West	38
Wolters Strafrechtadvocaten	Een (gevorderd) advocaat-stagiaire / beginnend medewerker (m/v)	Hoofddorp	West	12
Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn	Advocaten - stagiaires - medewerkers	Den Haag	West	54

www.JuristopMaat.nl

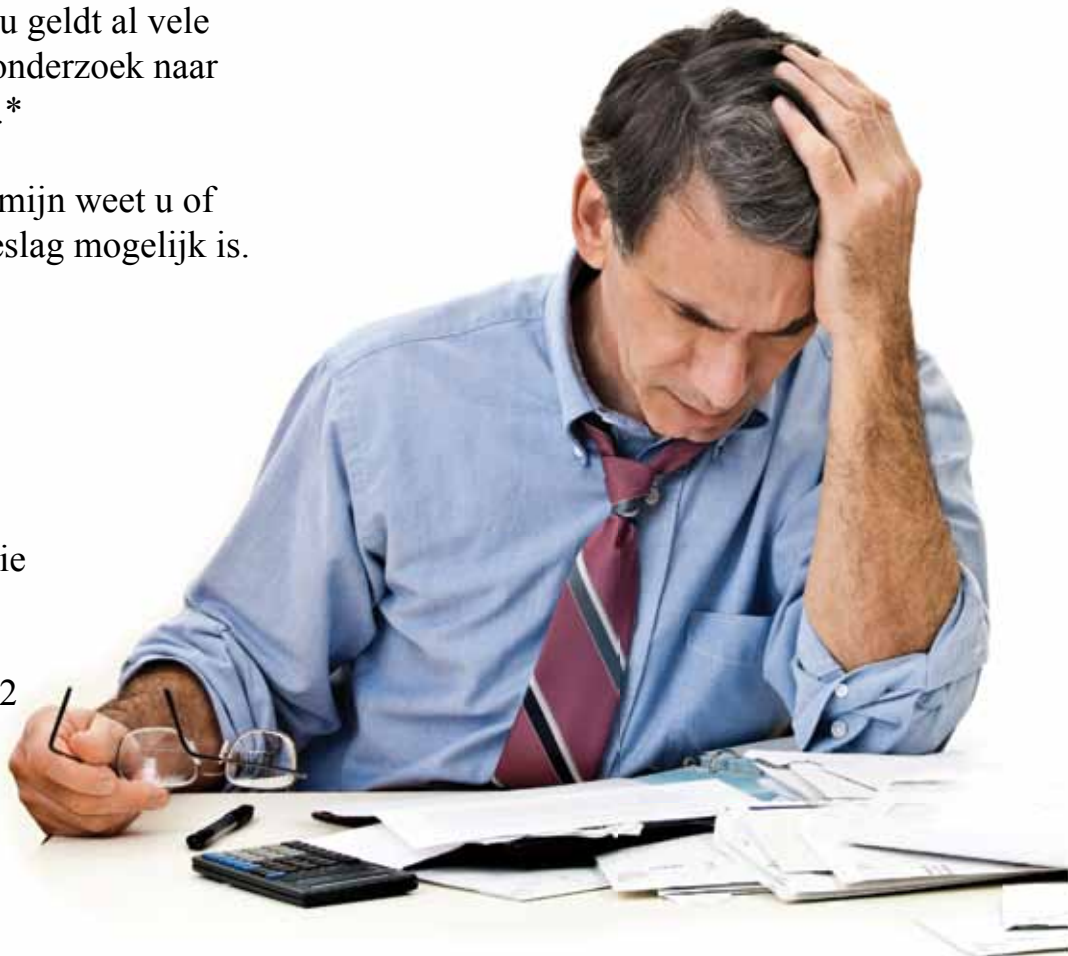
Kantoor	Vacature	Plaats	Regio
De Rivieren Notarissen	Kandidaat-Notaris m/v	Andel	Noord
Den Helder	Lid commissie bezwaarschriften Sociale Kamer II m/v	Den Helder	Noord
Dorhout Advocaten	Advocaat met 3 à 5 jaar ervaring en een civielrechtelijke achtergrond	Groningen	Noord
Hoorn	Stagiaire HBO / WO juridische/bestuurskundige zaken	Hoorn NH	Noord
JS Consultancy	Juridisch Adviseur (m/v)	Hoogerheide	Oost
Olst-Wijhe	Juridisch beleidsmedewerker omgevingsrecht	Wijhe	Oost
Lopik	Medewerker APV en bijzondere wetgeving	Lopik	Zuid
Zaltbommel	Lid bezwaarschriftencommissie	Zaltbommel	Zuid
Advocatenkantoor Buitelaar Meijer	Advocaat stagiaire en/of advocaat medewerker	Alphen aan den Rijn	West
Frits von Seydlitz	Ervaren kandidaat-notaris / Estateplanner	Breda	west
Leeuwendaal	Afdelingshoofd stadsbeheer, vergunnigen en handhaving	Hellevoetsluis	west
Yacht	ZZP-er Legal met een bestuursrechtelijke achtergrond? Registreer je nu!	Rotterdam	West
Manders advocaten	Advocaat met aantoonbare ervaring in het strafrecht	Rotterdam	West

ZOU ER ÉCHT GEEN VERHAAL MOGELIJK ZIJN?

Bent u op zoek naar verhaalsmogelijkheden bij een debiteur? Dan bent u bij Regres Info BV aan het juiste adres. Ons bureau geldt al vele jaren als specialist in verhaalsonderzoek naar natuurlijke- en rechtspersonen.*

Binnen de kortst mogelijke termijn weet u of conservatoir of executoriaal beslag mogelijk is.

Vraag vrijblijvend documentatie aan en informeer naar onze (kennismakings)tarieven onder nummer: 079 - 342 72 72 of kijk op onze website.

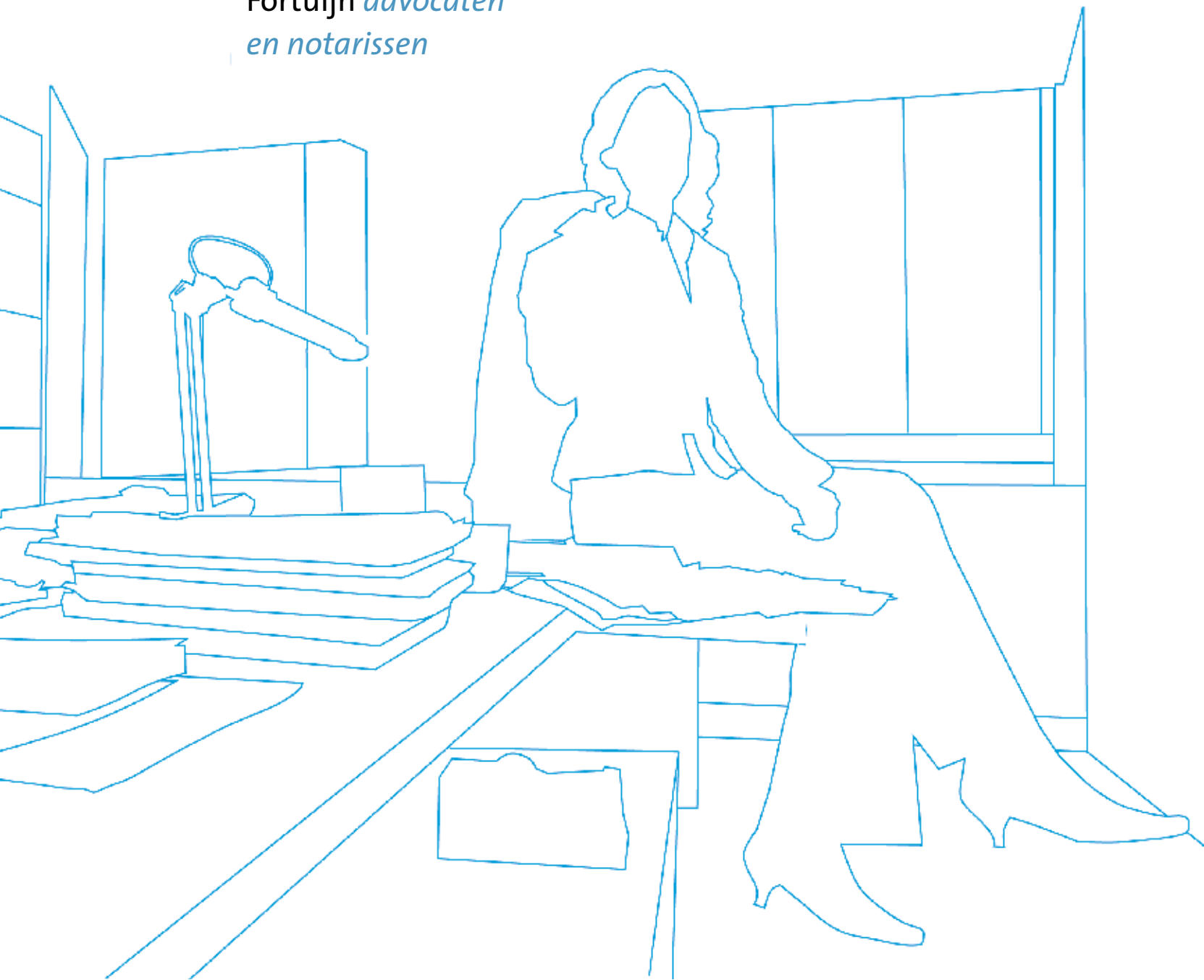
REGRES **INFO**

* Strikt conform de Wet Bescherming Persoonsgegevens

Verhaalsrapportages - Kredietwaardigheidsrapportages - Speciale onderzoeken

Regres Info BV, Alengroen 6, Postbus 7028,
2701 AA Zoetermeer, Telefoon 079 - 3427272, Telefax 079 - 3421843,
E-mail info@regresinfo.nl, Website www.regresinfo.nl

Pels Rijcken
& Droogleever
Fortuijn *advocaten*
en notarissen

Profielschets. Voorpaginanieuws en
maatschappelijk relevant werk.
Hoge verwachtingen. Herkenbaar?
Voor ons wel.